

MOJE MIEJSCE

ISSN 2081-3864

| EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

| NR 44

| GRUDZIEŃ 2024

**NOWA RADA I ZARZĄD
POWIATU PUŁAWSKIEGO**

str. 7

ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE

www.pulawy.powiat.pl

OBSERWUJ NAS W SERWISACH

Powiat Puławski ● **Starosta Puławski Teresa Gutowska**

Starosta Puławski
i Komendant Powiatowy Policji w Puławach
apelują o noszenie odblasków

BĄDŹ WIDOCZNY BĄDŹ BEZPIECZNY

- ▶ bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów na drodze zależy od ich dobrej widoczności
- ▶ odblaski kilkukrotnie zwiększają widoczność na drodze, już niewielki element odblaskowy może uratować życie
- ▶ przepisy nakładają obowiązek noszenia odblasków po zmroku poza terenem zabudowanym
- ▶ dla własnego bezpieczeństwa noś je również w obszarze zabudowanym
- ▶ po zmroku pieszy bez odblasków jest widoczny z 20-30 metrów, natomiast osobę z odblaskami można dostrzec nawet ze 150 metrów

#PowiatPuławskiNosiOdblaski

Starosta Puławski Teresa Gutowska   pulawy.powiat.pl   pulawy.policja.gov.pl

Patronat Medialny:

WYDAWCA:

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach
24-100 Puławy, ul. 6 Sierpnia 5, tel. 81 886 14 74
promocjapp@gmail.com
pulawy.powiat.pl, pbp.pulawy.pl

Redaktor naczelny: Andrzej Wenerski

Z-ca red. nacz.: Katarzyna Czopko-Noworolnik

Zespół redakcyjny: Danuta Szlendak,
Konrad Banaszek, Magdalena Kobiąłka,
Renata Niedochodowicz, Agnieszka Piłat,
Katarzyna Adamowska-Kane

Projekt okładki, skład: Małgorzata Niećko

Fot. na okładce: Zarząd Powiatu Puławskiego,
od lewej: członkowie zarządu Bogdan Krześniak
i Andrzej Mitruczuk, starosta Teresa Gutowska,
wicestarosta Piotr Rzetelski, członek zarządu
Łukasz Skowryra

Andrzej Wenerski

Szanowni Czytelnicy,

od 7 maja 2024 r. mam zaszczyt sprawować funkcję Starosty Puławskiego, na którą zostałam wybrana przez Radę Powiatu Puławskiego. Wcześniej służyłam w lokalnych samorządach jako radna miejska, powiatowa i wojewódzka. Serdecznie dziękuję za zaufanie, jakim mnie Państwo obdarzyliście oddając na moją kandydaturę 1831 głosów w wyborach do rady naszego powiatu. Działam więc dalej dla naszej społeczności! O tej aktywności, wspólnie z zespołem redakcyjnym, będę Państwu przekazywała informacje m.in. za pośrednictwem niniejszego periodyku. W aktualnym numerze wydawnictwa zawarliśmy wiele ciekawych reportaży z ważnych wydarzeń, które odbywały się na terenie naszej „małej ojczyzny”. Przedstawiliśmy Państwu skład nowej Rady i Zarządu Powiatu, podsumowaliśmy inwestycje drogowe, działania w sferze oświaty, kultury, sportu i turystyki. Poruszyliśmy także wiele istotnych społecznie tematów.

Szczególnie polecam artykuł na temat uchwalonego w grudniu br. budżetu na 2025 rok. Stanowi on zbiór informacji o zaplanowanych inwestycjach i samorządowych zadaniach. Wiele artykułów traktuje o minionych wydarzeniach kulturalnych, m.in. o dożynkach powiatowych w Wąwolnicy, czy festiwalu folkloru w Janowcu. Miłośnicy historii znajdą interesujące teksty związane z 550-leciem województwa lubelskiego oraz na temat kształtowania się struktur administracyjnych na przestrzeni wieków.

Przy tej okazji proszę o przyjęcie życzeń wszelkiej pomyślności w Nowym Roku. Oby 2025 rok obfitował w sukcesy, niezapomniane chwile, zdrowie i pomyślność. Życzę wszystkiego dobrego, niekończących się pokładów pozytywnej energii i optymizmu w podejmowaniu nowych wyzwań!

Mam nadzieję, że przedstawione artykuły spotkają się z Państwa zainteresowaniem.

Życzę miłej lektury!

Teresa Gutowska

■ TEMAT WYDANIA

Budżet powiatu na 2025 rok uchwalony!	4
---------------------------------------	---

■ AKTUALNOŚCI

Nowa Rada i Zarząd Powiatu Puławskiego	7
Inwestycje drogowe w powiecie puławskim w 2024 r.	11
Nowe miasta w powiecie puławskim	14

■ SPRAWY SPOŁECZNE, OCHRONA ZDROWIA

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową	15
Rodzic w Puławach	16
Sprzęt dla Oddziału Pulmunologii	17
Co w trawie piszczy...	18
Poszukiwanie kandydatów na rodziców zastępczych	19
Nieodpłatna pomoc prawna w powiecie puławskim	20
Programy pomocowe S-A-M w PCPR w Puławach	21
VI Powiatowy Dzień Wolontariatu	22

■ EDUKACJA

Powiatowa gala „Być Najlepszym”	24
Wojewódzka inauguracja kształcenia zawodowego	28
Pilotażowy projekt POWER dla JST	30
Dzień Edukacji Narodowej	32
„Ty decydujesz”	34
Irlandzkie czwartki w Czartoryskim	36
Muzyka, pasja i rozwój	39
Rok jubileuszowy w Zespole	
Szkół nr 2 w Nałęczowie	40
Kampania 19 Dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży	43
Święto Patrona oraz ślubowanie w Ośrodku	
Wychowawczym w Puławach	44
Stypendium dla ucznia ZS nr 2 w Puławach – Damiana Kowalczyka	45
Spartakiada 2024	46
Narodowe Czytanie w Kęble	47
Przybliżyliśmy niedostępne, osiągamy niemożliwe	48
Wspomnienia z turnusu	51
Wystawa sztuki „Inny wymiar”	52

■ KULTURA

XXIV Powiatowy Dzień Kultury	54
Wywiad z Kingą Kramarczyk	57
Nadwiślańskie Spotkania z Folklorem	60
Dożynki Powiatowe i Wojewódzkie	63
Dożynki w Radawcu	65
Z życia Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach	66

■ HISTORIA, LUDZIE REGIONU

550 lat województwa lubelskiego	68
Miasto, gmina, wójt, burmistrz na przestrzeni wieków	73

■ SPORT

Bezpieczne wakacje 2024	77
Zawody sportowo-pożarnicze OSP w Wąwolnicy	78
I Powiatowe Zawody Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych za nami	79
Sportowcy z powiatu nagrodzeni przez starostę!	80
Puławscy laureaci rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski nagrodzeni przez starostę	82
Rajd rowerowy „Kręcimy dla Puław”	84
XIV Turniej Piłki Nożnej Samorządowców Powiatu Puławskiego im. Mariusza Próchniaka	86

BUDŻET POWIATU NA 2025 ROK UCHWALONY!

18 grudnia 2024 r. Rada Powiatu Puławskiego podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia budżetu Powiatu na 2025 rok. Projekt dokumentu został przygotowany przez Zarząd Powiatu Puławskiego i przekazany Radzie Powiatu Puławskiego oraz Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Lublinie.

- ▶ **Dochody budżetu Powiatu** określone zostały w wysokości **238 018 982,94 zł**, z tego: dochody bieżące w kwocie 213 583 026,72 zł, natomiast dochody majątkowe w wysokości 24 435 956,22 zł.
- ▶ **Wydatki budżetu Powiatu** określone zostały w wysokości **249 174 353,63 zł**, z tego: wydatki bieżące w kwocie 211 787 666,66 zł, natomiast wydatki majątkowe w kwocie 37 386 686,97 zł.
- ▶ **Deficyt budżetowy** określono w wysokości **11 155 370,69 zł**, a źródłami pokrycia tego deficytu będą między innymi środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych takich jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, PFRON oraz środki unijne. Dodatkowo planuje się zaciągnięcie kredytu długoterminowego przeznaczonego na realizację zadań inwestycyjnych, w tym niezbędnego wkładu własnego do środków pozyskanych z zewnątrz.

PREZYDIUM RADY POWIATU PUŁAWSKIEGO, OD LEWEJ:
WICEPRZEWODNICZĄCY JACEK WILK, PRZEWODNICZĄCY PAWEŁ
NAKONIECZNY, WICEPRZEWODNICZĄCY MARCIN PISULA

Wśród dochodów budżetu Powiatu najważniejszą pozycję stanowi udział w podatku dochodowym od osób fizycznych określony w wysokości 99 577 815,21 zł, co stanowi 41,82% planowanych dochodów powiatu ogółem. Udział w podatku od osób prawnych zaplanowany został w wysokości 18 476 511,13 zł, natomiast subwencja ogólna z budżetu państwa w wysokości 64 533 784,75 zł.

Na zadania z zakresu administracji rządowej określona została wysokość dotacji z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w wysokości 22 991 442,30 zł.

Kwotę 8 704 685,55 zł w budżecie powiatu planuje się pozyskać z funduszy unijnych zarówno na projekty tzw. „miękkie” w szczególności edukacyjne, jak i na projekty „twarde” inwestycyjne.

W projekcie budżetu zaplanowane zostały dotacje celowe z gmin z tytułu

pomocy finansowej dla powiatu na realizację inwestycji drogowych w wysokości 2 744 148 zł, oraz środki z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 2 788 123,00 zł.

Największy udział w wydatkach budżetu powiatu wynoszący 53,59% ogółu wydatków stanowią wydatki na oświatę i wychowanie.

Na zadania związane z transportem i utrzymaniem dróg w budżecie powiatu przeznaczono kwotę 22 572 827,00 zł w tym na wydatki inwestycyjne 20 589 038 zł.

Na szeroko rozumianą pomoc społeczną zaplanowano w budżecie powiatu kwotę 10 155 565,30 zł.

Na wydatki związane z bezpieczeństwem publicznym, tj. wydatki Państwowej Straży Pożarnej, wydatki związane z zarządzaniem kryzysowym itp. zaplanowano kwotę 18 250 000 zł, w tym na wydatki inwestycyjne związane

z zakończeniem budowy strażnicy dla PSP w Puławach wynoszą 6 388 000 zł.

Na obsługę długu publicznego, czyli zapłatę odsetek od kredytów i pożyczek oraz potencjalne wydatki związane z udzielanymi poręczeniami dla SP ZOZ przeznaczono kwotę 2 014 064 zł, tj. 0,81% ogółu wydatków budżetu.

Kwota długu Powiatu Puławskiego z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek długoterminowych na koniec 2024 roku będzie wynosiła 15 900 000 zł, w roku 2025 planuje się zaciągnąć kredyt w wysokości 7 000 000 zł, uwzględniając spłatę rat w kwocie 3 000 000 zł – dług Powiatu Puławskiego na koniec 2025 planowany jest na poziomie 19 900 000 zł.

W budżecie powiatu zaplanowano szereg zadań inwestycyjnych, zaplanowane wydatki majątkowe stanowią kwotę 37 386 686,97 zł.

SESJA RADY POWIATU PUŁAWSKIEGO

Najważniejsze zaplanowane inwestycje na 2025 rok:

- Przebudowa dróg powiatowych: nr 1518L – kwota 1 183 565 zł, nr 1519L – kwota 1 844 118 zł, nr 2536 II etap – kwota 6 218 963 zł, nr 2529L – kwota 4 932 238 zł, nr 2203L – kwota 1 036 269 zł,
- Zaplanowano środki w wysokości 654 362 zł na opracowanie i aktualizację kosztorysów i dokumentacji dróg i chodników dla pieszych nr 2519L, nr 2502L, nr 2514L. Opracowane dokumentacje są niezbędnym dokumentem przy składaniu wniosków o dofinansowanie inwestycji, między innymi z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg,
- Budowa strażnicy dla PSP w Puławach – zadanie wieloletnie, którego zakończenie planowane jest w roku 2025. Planowana kwota w budżecie powiatu wynosi 6 388 000 zł. Zadanie finansowane z budżetu państwa w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, PSP i SOP w latach 2022-2025”,
- Projekt współfinansowany ze środków unijnych „e-Geodezja” II – uzupełnienie cyfrowego zasobu geodezyjnego województwa lubelskiego” – kwota zaplanowana na zadanie wynosi 985 565,97 zł, oraz projekt „Cyberbezpieczny Samorząd Powiatu Puławskiego” – kwota 882 678 zł,
- Renowacja zabytkowego obszaru I Liceum Ogólnokształcącego w Puławach – zaplanowana kwota na ten cel wynosi 1 681 458 zł, oraz „Zrównoważony rozwój dziedzictwa kulturowego w Powiecie Puławskim” z kwotą 2 107 826 zł,
- Projekty edukacyjne współfinansowane ze środków UE Poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego Powiatu Puławskiego oraz „Podniesienie jakości kształcenia zawodowego w Powiecie Puławskim” zaplanowana kwota na obydwie te zadania wynosi 4 771 000 zł.

Wraz z projektem uchwały budżetowej Zarząd Powiatu przedłożył projekt

uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej. Obowiązek sporządzania wieloletniej prognozy finansowej został wprowadzony ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych jako narzędzie umożliwiające ocenę sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Narzędzie to pozwala, w oparciu o prognozy poszczególnych kategorii określonych w art. 226 ww. ustawy, ocenić możliwości inwestycyjne jednostki samorządu terytorialnego oraz kształtowanie się ich zdolności kredytowych. W wieloletniej prognozie finansowej zawarte są załączniki zawierające: prognozę kwoty długu oraz wykaz przedsięwzięć realizowanych przez powiat, wykraczających poza rok budżetowy.

 Anna Krzysztofik
skarbnik powiatu
 Andrzej Wenerski

RADA I ZARZĄD POWIATU PUŁAWSKIEGO

NOWA RADA I ZARZĄD Powiatu Puławskiego

Mijający rok przyniósł wiele zmian w składzie Rady i Zarządu Powiatu Puławskiego. Zgodnie z treścią Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2024 r. w sprawie zarządzenia wyborów do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast wybory samorządowe odbyły się w dniu 7 kwietnia 2024 r. Wtedy to mieszkańcy powiatu mieli okazję wybrać swoich przedstawicieli do Rady Powiatu, na kolejną pięcioletnią kadencję. Wybory te były istotnym wydarzeniem dla lokalnej społeczności, a także miały duże znaczenie dla kształtowania polityki rozwoju regionu.

W kampanii wyborczej wzięły udział różne komitety wyborcze, a ich przedstawiciele starali się przekonać wyborców do swoich programów i wizji rozwoju powiatu. Każdy z kandydatów prezentował swoje pomysły na poprawę jakości życia mieszkańców, inwestycje w infrastrukturę, edukację oraz ochronę środowiska, dużą wagę przykładano do rozwoju kultury oraz zachowania tradycji regionu.

W radzie powiatu, zasiadły nowe osoby, a także doświadczeni samorządowcy.

RADNY SENIOR WOJCIECH KUBA

Skład Rady Powiatu Puławskiego VII kadencji (2024-2029) kształtuje się następująco:

1. Stanisław Gołębiowski
2. Leszek Gorgol
3. Małgorzata Górską-Lenartowicz
4. Teresa Gutowska
5. Wojciech Kuba
6. Grzegorz Kuna
7. Bogdan Krześniak
8. Witold Michna
9. Andrzej Mitruczuk
10. Paweł Nakonieczny
11. Marcin Pisula
12. Paweł Rafalski
13. Paweł Romański
14. Łukasz Skowyra
15. Danuta Smaga
16. Joanna Stachyra-Wolska
17. Krzysztof Szulowski
18. Tomasz Szymajda
19. Zbigniew Śliwiński
20. Janusz Wawerski
21. Jacek Wilk
22. Marek Woch
23. Stanisław Wójcicki

Pierwsza sesja Rady Powiatu Puławskiego, zwołana przez Komisarza Wyborczego w Lublinie III, odbyła się w dniu 7 maja 2024 r.

Podczas posiedzenia radni wybrali przewodniczącego rady, wiceprzewodniczących rady, starostę puławskiego, wicestarostę oraz członków zarządu.

Prezydium Rady Powiatu:

- Paweł Nakonieczny – przewodniczący
- Marcin Pisula – wiceprzewodniczący
- Jacek Wilk – wiceprzewodniczący

Zarząd Powiatu Puławskiego:

- Teresa Gutowska – starosta puławski
  - Piotr Rzetelski – wicestarosta puławski
  - Bogdan Krześniak – członek zarządu
  - Andrzej Mitruczuk – członek zarządu
  - Łukasz Skowyra – członek zarządu
- Na kolejnej sesji Rada Powiatu Puławskiego powołała ze swego

grona stałe komisje do realizacji określonych zadań:

Komisja Rewizyjna – która m.in.: opiniuje wykonanie budżetu powiatu, wnioskuje o udzielenie absolutorium dla zarządu powiatu, prowadzi kontrole zlecone przez radę powiatu. Komisja rewizyjna kontroluje działalność zarządu powiatu i powiatowych jednostek organizacyjnych.

W skład Komisji Rewizyjnej wchodzi radni:

- Stanisław Wójcicki – przewodniczący
- Joanna Stachyra-Wolska – zastępca przewodniczącego
- Paweł Romański – sekretarz komisji
- Stanisław Gołębiowski – członek komisji
- Witold Michna – członek komisji
- Tomasz Szymajda – członek komisji
- Zbigniew Śliwiński – członek komisji

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – której zadaniem jest m.in.: przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków

SESJA RADY POWIATU PUŁAWSKIEGO

i petycji kierowanych do Rady Powiatu Puławskiego, rozpatrywanie skarg na działalność starosty, zarządu powiatu, kierowników jednostek organizacyjnych oraz jednostek organizacyjnych.

W skład Komisji Skarg, Wniosków i Petycji wchodzi radni:

- Wojciech Kuba – przewodniczący
- Witold Michna – zastępca przewodniczącego
- Paweł Romański – sekretarz komisji
- Stanisław Gołębiowski – członek komisji
- Paweł Rafalski – członek komisji
- Danuta Smaga – członek komisji
- Stanisław Wójcicki – członek komisji

Komisja Budżetu i Finansów – której zadaniem jest m.in.: kształtowanie polityki budżetowej powiatu, opiniowanie programów i rozwiązań gospodarczych od strony finansowej, opiniowanie budżetu powiatu i etapów jego realizacji, analiza i ocena wydatków i dochodów powiatu oraz wszelkie sprawy należące

do kompetencji samorządu powiatowego związane z budżetem i finansami Powiatu Puławskiego.

W skład Komisji Budżetu i Finansów wchodzi radni:

- Jacek Wilk – przewodniczący
- Grzegorz Kuna – zastępca przewodniczącego
- Małgorzata Górską-Lenartowicz – członek komisji
- Teresa Gutowska – członek komisji
- Bogdan Krześniak – członek komisji
- Andrzej Mitruczuk – członek komisji
- Paweł Nakonieczny – członek Komisji
- Łukasz Skowrya – członek komisji
- Tomasz Szymajda – członek komisji
- Janusz Wawerski – członek komisji
- Marek Woch – członek komisji

Komisja Infrastruktury, Rolnictwa i Ochrony Środowiska – której przedmiotem działania są wszelkie sprawy należące do kompetencji samorządu powiatowego związane z transportem zbiorowym i drogami publicznymi,

RADNY STANISŁAW GOŁĘBIOWSKI

gospodarką nieruchomościami, geodezją i kartografią, administracją architektoniczno-budowlaną, gospodarką wodną, ochroną środowiska i przyrody, rolnictwem, leśnictwem i rybactwem śródlądowym, ochroną przeciwpożarową i przeciwpowodziową, utrzymaniem powiatowych obiektów, urzędzeń użyteczności publicznej i obiektów administracyjnych oraz obronnością.

AKTUALNOŚCI

W skład Komisji Infrastruktury, Rolnictwa i Ochrony Środowiska wchodzi radni:

- Stanisław Gołębiowski – przewodniczący
- Tomasz Szymajda – zastępca przewodniczącego
- Teresa Gutowska – członek komisji
- Bogdan Krześniak – członek komisji
- Grzegorz Kuna – członek komisji
- Marcin Pisula – członek komisji
- Paweł Rafalski – członek komisji
- Łukasz Skowyra – członek komisji
- Joanna Stachyra-Wolska – członek komisji
- Krzysztof Szulowski – członek komisji
- Jacek Wilk – członek komisji
- Stanisław Wójcicki – członek komisji

Komisja Edukacji Publicznej – której zadaniem jest m.in.: kształtowanie polityki oświatowej lokalnej wspólnoty samorządowej oraz ocena funkcjonowania szkół ponadpodstawowych administrowanych przez powiat.

W skład Komisji Edukacji Publicznej wchodzi radni:

- Marcin Pisula – przewodniczący
- Danuta Smaga – zastępca przewodniczącego
- Leszek Gorgol – członek komisji
- Małgorzata Górską-Lenartowicz – członek komisji
- Andrzej Mitruczuk – członek komisji
- Paweł Nakonieczny – członek komisji
- Zbigniew Śliwiński – członek komisji
- Paweł Rafalski – członek komisji

PREZYDIUM RADY POWIATU PUŁAWSKIEGO, OD LEWEJ: WICEPRZEWODNICZĄCY JACEK WILK, PRZEWODNICZĄCY PAWEŁ NAKONIECZNY, WICEPRZEWODNICZĄCY MARCIN PISULA

- Janusz Wawerski – członek komisji
- Jacek Wilk – członek komisji

Komisja Zdrowia i Polityki Społecznej

– której przedmiotem działania są wszelkie sprawy należące do kompetencji samorządu powiatowego związane z promocją i ochroną zdrowia, pomocą społeczną, wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej, polityką prorodzinną, wspieraniem osób niepełnosprawnych, polityką senioralną, przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją lokalnego rynku pracy, ochroną praw konsumenta oraz porządkiem publicznym i bezpieczeństwem obywateli.

W skład Komisji Zdrowia i Polityki Społecznej wchodzi radni:

- Paweł Romański – przewodniczący
- Krzysztof Szulowski – zastępca przewodniczącego
- Teresa Gutowska – członek komisji
- Bogdan Krześniak – członek komisji
- Wojciech Kuba – członek komisji
- Grzegorz Kuna – członek komisji
- Witold Michna – członek komisji

- Andrzej Mitruczuk – członek komisji
- Marek Woch – członek komisji

Komisja Kultury, Sportu i Promocji

– której zadania związane są z kulturą i ochroną dóbr kultury, kulturą fizyczną i turystyką, współpracą z organizacjami pozarządowymi oraz promocją powiatu.

W skład Komisji Kultury, Sportu i Promocji wchodzi radni:

- Zbigniew Śliwiński – przewodniczący
- Leszek Gorgol – zastępca przewodniczącego
- Małgorzata Górską-Lenartowicz – członek komisji
- Wojciech Kuba – członek komisji
- Paweł Nakonieczny – członek komisji
- Marcin Pisula – członek komisji
- Łukasz Skowyra – członek komisji
- Danuta Smaga – członek komisji
- Joanna Stachyra-Wolska – członek komisji
- Janusz Wawerski – członek komisji

✍️ Monika Zych
kierownik Obsługi Rady i Zarządu Powiatu
📷 Andrzej Wenerski

OD LEWEJ: RADNI PAWEŁ ROMAŃSKI, TERESA GUTOWSKA (OBECNIE STAROSTA PUŁAWSKI), STANISŁAW WÓJCICKI

INWESTYCJE DROGOWE w powiecie puławskim w 2024 r.

Budowa drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 1519L w m. Zagrody wraz z budową przejścia dla pieszych oraz budową peronu przystankowego

Zadanie obejmowało budowę drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 1519L na odcinku od km 3+146 do km 3+164 po stronie lewej oraz po stronie prawej od km 3+176 do km 3+669 oraz budowę wyniesionego przejścia dla pieszych w km 3+151, w obrębie skrzyżowania z drogą powiatową 2514L i drogą gminną 107455L. Ponadto zadanie obejmowało budowę peronu przystankowego o parametrach 6x1,5 m.

Koszt robót budowlanych wyniósł 313 347,54 zł, dofinansowanie z RFRD 219 164,44 zł.

Wykonawca zadania: Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowo-Transportowe PeZet-BUD Piotr Zdun, ul. Kilińskiego 171, 24-100 Puławy
Zadanie zostało odebrane w dniu 13.03.2024 r.

Przebudowa drogi powiatowej nr 1514L od km 10+850 do km 15+645 oraz od km 17+279 do km 18+603

W ramach zadania przebudowano drogę powiatową nr 1514L od km 10+850 do km 15+645 oraz od km 17+279 do km 18+603 o łącznej długości 6,119 na terenie gminy Kurów w miejscowościach Łąkoć, Bartłogi, Kurów. W ramach zadania została wykonana nowa nawierzchnia asfaltowa o szerokości 6,0 m, utwardzone pobocza:

obustronne o szer. 1 m, roboty rozbiórkowe, frezowanie nawierzchni, przebudowa istniejących chodników z kostki brukowej, budowa chodników, odmulenie i przełożenie rowów przydrożnych, przebudowa istniejących przepustów drogowych, przebudowa i budowa nowych zjazdów indywidualnych i publicznych, zatoki autobusowe, umocnienie rowów

płytami ażurowymi, ułożenie korytek odwadniających typu krakowskiego, wykonanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu, wykonanie poboczy gruntowych o nawierzchni ulepszonej, uporządkowanie terenu, roboty wykończeniowe, ustawienie oznakowania pionowego, wykonanie oznakowania poziomego.

Koszt robót budowlanych wyniósł 11 450 331,87 zł, dofinansowanie z PROW 5 000 000,00 zł. Połowa wkładu własnego w kosztach realizacji zadania została sfinansowana z budżetu Gminy Kurów.

Wykonawca zadania: PBI Infrastruktura S.A., ul. Kolejowa 10E, 23-200 Kraśnik.
Zadanie zostało odebrane w dniu 25.04.2024 r.

Przebudowa drogi powiatowej nr 2521L Leokadiów – Piskorów na odcinku od km 8+229 do km 10+986

Zadanie obejmowało przebudowę drogi powiatowej nr 2521L relacji Leokadiów – Piskorów na odcinku od km 8+229 do km 10+986 w miejscowości Leokadiów i Piskorów o łącznej długości 2 757 m. Zadanie obejmowało m.in.: wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej o szerokości 5,5 m, wykonanie poboczy umocnionych kruszywem łamanym o szerokości 1,0 m, wykonanie chodnika, wykonanie nowego oznakowania poziomego i pionowego.

Koszt robót budowlanych wyniósł 4 631 660,66 zł, dofinansowanie z RFRD 2 780 349,15 zł. Połowa wkładu własnego w kosztach realizacji zadania została sfinansowana z budżetu Gminy Puławy.

Wykonawca zadania: WOD-BUD Sp. z o.o., ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik.
Zadanie zostało odebrane w dniu 19.07.2024 r.

Remont drogi powiatowej nr 2500L w msc. Parafianka na odcinku od km 5+697 do km 7+575

W ramach zadania został wykonany remont drogi powiatowej nr 2500L na odcinku od km 5+697 do km 7+575. W ramach zadania wykonano nową nawierzchnię asfaltową, pobocza gruntowe obustronne umocnione kruszywem, zjazdy, kostki brukowej, asfaltowe, umocnienie skarpy rowu ażurami przy przepuście, ścinkę zawyżonych poboczy. W ramach zadania wykonano remont skrzyżowań z drogami gminnymi.

Koszt robót budowlanych wyniósł 1 398 740,53 zł, dofinansowanie z RFRD 840 597,07 zł. Wkład własny w kosztach realizacji zadania został sfinansowany z budżetu Gminy Żyrzyn.

Wykonawca zadania: Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Lubartów S.A., ul. Krańcowa 7, 21-100 Lubartów.
Zadanie zostało odebrane w dniu 08.07.2024 r.

Budowa drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 2528L w m. Dąbrówka wraz z budową przejścia dla pieszych oraz budową peronu przystankowego

Zadanie obejmowało budowę drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 2528L po stronie prawej od km 0+984 do km 1+786 i stronie lewej od km 1+041 do km 1+054 oraz budowę przejścia dla pieszych w km 1+050. Ponadto w ramach zadania został wybudowany peron przystankowy o długości 6 m oraz szerokości 1,5 m w km 1+260.

Koszt robót budowlanych wyniósł 618 750,81 zł, dofinansowanie z RFRD 496 804,32 zł. Połowa wkładu własnego w kosztach realizacji zadania została sfinansowana z budżetu Gminy Kazimierz Dolny.

Wykonawca zadania: BUDO-DROG Piotr Chołody Tomaszowice Kolonia 16, 21-008 Jastków
Zadanie zostało odebrane w dniu 11.09.2024 r.

Budowa drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 2509L w m. Witowice wraz z budową dwóch przejść dla pieszych oraz budową dwóch peronów przystankowych

Zadanie obejmowało budowę drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 2509L po stronie lewej od km 0+376 do km 1+182 oraz po stronie prawej od km 0+299 do km 0+380 i od 1+146 do km 1+542 oraz budowę dwóch przejść dla pieszych w km 0+378 oraz w km 1+162 – przejścia zwykłe. Ponadto zadanie obejmowało budowę dwóch peronów przystankowych o parametrach: długość 8 m i szerokość 1,5 m.

Koszt robót budowlanych wyniósł 1 149 669,66 zł, dofinansowanie z RFRD 859 882,21 zł.

Połowa wkładu własnego w kosztach realizacji zadania została sfinansowana z budżetu Gminy Końskowola.

Wykonawca zadania: Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowo-Transportowe PeZet-BUD Piotr Zdun, ul. Kilińskiego 171, 24-100 Puławy. Zadanie zostało odebrane w dniu 06.09.2024 r.

W TRAKCIE REALIZACJI:

- Przebudowa drogi powiatowej nr 1518L na odcinku od km 17+831,00 do km 18+800,50
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1519L w m. Kotliny
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2536L (zadanie zgłoszone do odbioru)
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2203L – etap I
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2529L i przebudowa drogi powiatowej nr 2203L – etap II

Powiat Puławski złożył dwa wnioski o udzielenie w roku 2025 dofinansowania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg na realizację następujących zadań:

1. Przebudowa drogi powiatowej nr 2536L – III etap”
2. Budowa mostu w ciągu drogi powiatowej nr 2234L wraz z rozbiórką istniejącego mostu oraz budową drogi od km 0+003,00 do km 0+561,18”

Oczekujemy na wyniki konkursu.

PRZEKAZANIE PLACU BUDOWY DROGI POWIATOWEJ NR 2536L Z KUROWA DO NAŁĘCZOWA.
OD LEWEJ: SEKRETARZ POWIATU AGATA ZASADA-WRZESIŃSKA, WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI, CZŁONEK ZARZĄDU BOGDAN KRZEŚNIAK

 Anna Nizioł
dyrektor Powiatowego
Zarządu Dróg w Puławach
 PZD w Puławach,
Katarzyna Czopko-Noworolnik

NOWE MIASTA w powiecie puławskim

Końskowola, Kurów i Wąwolnica, trzy historyczne miejscowości położone na terenie powiatu puławskiego, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2024 r. odzyskały prawa miejskie z początkiem 2025 roku. Decyzja ta stanowi ważne wydarzenie dla lokalnych społeczności, które od lat zabiegały o przywrócenie statusu miasta, który utraciły ponad 150 lat temu w wyniku decyzji cara, będącą karą za wsparcie powstania styczniowego.

KOŃSKOWOLA

Końskowola to jedno z ważniejszych miast Lubelszczyzny w czasach I Rzeczypospolitej, słynącym z handlu i rzemiosła. Obecnie Końskowola to przede wszystkim „serce polskiego szkółkarstwa”. Przywrócenie statusu miasta to nie tylko nowe możliwości rozwoju, ale także uznanie dla bogatego dziedzictwa historycznego i kulturowego miejscowości.

KURÓW

Kurów, sięgający historią średniowiecza, prawa miejskie otrzymał już w XV wieku, jednak utracił je w XIX wieku w wyniku carskich represji wywołanych wspieraniem niepodległościowego zrywu, jakim było powstanie styczniowe. Powrót na listę miast tego regionu jest symbolicznym powrotem do korzeni i podkreśleniem jego znaczenia jako lokalnego ośrodka handlowego i kulturalnego.

WĄWOLNICA

Historia Wąwolnicy sięga czasów piastowskich, kiedy po raz pierwszy stała się miastem królewskim. Dziś staje się ważnym miastem na mapie turystycznej i religijnej regionu, jako miejsce kultu religijnego związanego z Sanktuarium Matki Bożej Kębelskiej. Przywrócenie statusu miasta stanowi dla Wąwolnicy hołd dla bogatej historii i tradycji tej miejscowości. A w przyszłości otwiera nowe możliwości dla jej rozwoju.

Odzyskanie praw miejskich przez te miejscowości to nie tylko wymiar historyczny, ale też praktyczny. Oznacza większe możliwości administracyjne i finansowe. Miasta mogą korzystać z dodatkowych środków w ramach programów miejskich oraz łatwiej przyciągać inwestorów i turystów.

Decyzja ta została pozytywnie odebrana przez mieszkańców, którzy widzą w niej szansę na wzmocnienie lokalnej tożsamości i rozwój regionu.

Kurów, Końskowola i Wąwolnica symbolicznie wracają na mapę miast Polski, kontynuując swoją wielowiekową tradycję.

 Konrad Banaszek, rzecznik prasowy
 urzędy miast

PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY dla osób stosujących przemoc domową

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach od września br. realizuje kolejną edycję programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową. Program obejmuje 13 sesji grupowych po cztery godziny dydaktyczne każda oraz 3 spotkania indywidualne z każdym z uczestników. Planowane zakończenie programu to grudzień 2024 r. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc należy do zadań powiatu i wynika z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Puławskim na lata 2023-2030.

W związku ze zmianami w Ustawie o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej z dnia 29 lipca 2005 r. Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej nabyły prawo do kierowania osób stosujących przemoc do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Dotychczas uczestnicy programu zgłaszali się głównie na podstawie wyroku sądu lub za namową kuratora. Dzięki stałej współpracy z Sądem Rejonowym w Puławach oraz Zespołami Interdyscyplinarnymi udało się zebrać niezbędną ilość uczestników do przeprowadzenia grupowego programu. Zakwalifikowano 14 mężczyzn, obecnie w zajęciach uczestniczy 12 osób.

Program korekcyjno-edukacyjny jest skierowany w szczególności do osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, a także do osób skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne oraz do osób, które w wyniku innych okoliczności zgłaszają się do udziału w programie.

CELEM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH JEST:

- zmiana przekonań uczestników dotyczących stosowania przemocy domowej,
- powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych,
- zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy,
- wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania,
- poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej,

- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania dalszych działań terapeutycznych.

Po zakończeniu udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, zaprzestaniu stosowania przemocy i wprowadzeniu w życie nowych sposobów rozwiązywania sytuacji konfliktowych, możliwe jest podjęcie dalszej pracy terapeutycznej dzięki uczestnictwu w programie psychologiczno-terapeutycznym. Nabór ciągły do ww. programów prowadzi PCPR w Puławach – kontakt osobisty al. Królewska 3, pok. 6, 8-10 lub telefoniczny pod nr 81 888 53 06/05.

 Justyna Filipek
psycholog PCPR w Puławach

W 2023 r. w SP ZOZ w Puławach zostało utworzone Centrum Opieki Koordynowanej nad Kobiętą i Noworodkiem jako Jednostka Organizacyjna w skład, którego wchodzi Oddział Położniczo-Ginekologiczny z Salą Porodową oraz Oddział Noworodkowy, którego kierownikiem jest dr hab. n. med. Paweł Skorupski.

Zespół położnych to zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi w zakresie norm zatrudnienia wyodrębniona obsada, która realizuje zadania z zakresu opieki przedporodowej w ramach 2 sal przedporodowych oraz na 3 salach porodowych tj. prowadzenie porodów fizjologicznych, w których staramy się zapewnić intymność, ciepłą atmosferę oraz wsparcie personelu i osoby towarzyszącej. Położne systematycznie podnoszą

„Tu dzieje się magia ... rodzi się dziecko i rodzi się matka”

RODZIĆ W PUŁAWACH

swoje kwalifikacje, aby realizować opiekę położniczą na najwyższym poziomie profesjonalizmu i wsparcia emocjonalnego u kobiet w ciąży. SP ZOZ w Puławach jest szpitalem, w którym pomimo obserwowanej tendencji demograficznej w Polsce obserwujemy wzrost urodzeń do lat ubiegłych. Aktualnie w SP ZOZ w Puławach urodziło się 690 dzieci. Jest to możliwe dzięki systematycznemu realizowaniu oczekiwań rodzających, reagowanie na ich wizję porodu, opisane w planie porodu. W tym celu prowadzimy liczne analizy i badania opinii kobiet w ciąży i rodzących zgodnie z założeniami wskaźników konsumenckich wynikających z realizacji Ustawy o Jakości i Bezpieczeństwie w Ochronie Zdrowia. Badanie jakości opieki położniczej realizowane jest poprzez Ankiętę wynikającą z nadzoru Narodowego Funduszu Zdrowia nad świadczeniem Opieki Koordynowanej nad Kobiętą w Cięży oraz Ankiety Satysfakcji Pacjenta realizowane przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia. Jakość opieki okołoporodowej oraz nad noworodkiem weryfikowana jest także przez Fundację Rodzić po Ludzku. Uzyskujemy dobre opinie, jeżeli są jakieś propozycje do poprawy, realizujemy je. Wychodząc na przeciw oczekiwaniom kobiet rodzących, dbamy o kompetencje interdyscyplinarne zarówno w procesie realizacji opieki jak i w zakresie infrastruktury jako miejsca realizacji świadczenia medycznego. Dlatego też, oprócz możliwości porodu w pozycjach wertrykalnych, kobiety rodzące w naszym szpitalu mają możliwość porodu do wody. Zespół położnych

przeszedł liczne szkolenia z zakresu prowadzenia bezpiecznego porodu do wody, a od sierpnia 2024 r. posiadamy piękną wannę jako wyposażenie jednej z sal porodowych, co w znaczny sposób ubogaca naszą ofertę poprawy warunków porodu z wykorzystaniem wody. Nasze pacjentki bardzo pozytywnie przyjęły możliwość porodu do wody, oczywiście jeżeli nie ma przeciwwskazań zdrowotnych dla matki i dziecka. Do dyspozycji pacjentek jest także bezprzewodowe KTG, dzięki któremu kobiety mogą aktywnie spędzać czas w trakcie porodu korzystając z immersji wodnej. Warto przypomnieć także, że każdy pokój porodowy wyposażony jest w piłkę, materac, worek sacco, dyfuzor do aromaterapii, szal rebozo, piłeczki do masażu, grzebyki do ściskania, projektor gwiazd, lampki, radio, afirmacje porodowe, ciepłe i zimne okłady, elektrostymulator TENS oraz Entonox, a wszystko to by zniwelować dolegliwości bólowe, a poród był taki jaki sobie pacjentka zaplanowała – zgodny z jej oczekiwaniami. W naszych dążeniach do poprawy jakości ważne jest dla nas bezpieczeństwo, swoboda rodzenia i otwartość na potrzeby kobiet. Swoje wsparcie oprócz profesjonalnej opieki lekarskiej i położniczej oferują psycholog, fizjoterapeuta doradca laktacyjny. Serdecznie zachęcamy aby rodzić w naszym szpitalu w Puławach.

Hanna Kamola
– naczelna pielęgniarka,
Dorota Rodzół – położna
kordynująca sali porodowej
📍 SP ZOZ w Puławach

SPRZĘT DLA ODDZIAŁU PULMONOLOGII

32. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy dedykowany był zakupowi sprzętu do diagnozowania, monitorowania i rehabilitacji pacjentów na oddziałach pulmonologicznych – dzięki temu Oddział Pulmonologiczny Szpitala w Puławach otrzymał sprzęt na łączną kwotę ok 1 mln złotych: dwa kardiomonytory nieinwazyjne, spirometr stacjonarny modułowy, zestaw do wideo bronchoskopii, szafa endoskopowa, myjnia endoskopowa, cyfrowy system do drenażu opłucnej, aparat USG klasy premium. Jak zaznaczył Jerzy Owsiak – jest to sprzęt z najwyższej półki. Dzięki

CYFROWY PRZENOŚNY SYSTEM DO DRENAŻU OPŁUCNEJ
P.O. DYREKTORA KRZYSZTOF SIEJKO, KIEROWNIK ODDZIAŁU PULMONOLOGII LEK. ANNA SAJNA,
PIEL. ODDZIAŁOWA BEATA SMÓL WRAZ Z ZESPOŁEM

Orkiestrze, między innymi nasz szpital będzie skutecznie walczyć z problemami płuc a nowoczesny sprzęt medyczny, znacząco usprawni diagnostykę i leczenie naszych pacjentów. Każdy z przekazanych urządzeń zawiera także pakiet

szkoleń dla personelu – lekarzy, techników, żeby wszystkie nowoczesne funkcje sprzętu zostały w pełni wykorzystane.

*✍ Magdalena Tarczyńska
pełnomocnik dyr. ds. organizacji
usług medycznych i marketingu
📷 SP ZOZ Puławy*

APARAT USG KLASY PREMIUM

ZESTAW DO WIDEOBRONCHOSKOPII - P.O. DYREKTORA KRZYSZTOF SIEJKO, KIEROWNIK ODDZIAŁU PULMONOLOGII LEK. ANNA SAJNA

CO W TRAWIE PISZCZY, a dokładniej co w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej wspomina się i planuje...?

W minionym roku kalendarzowym ważnym dla nas wydarzeniem były obchody jubileuszu poradni. Diamentowe, bo 60. gody uczliśmy podczas zgromadzenia w Sali Pompejańskiej. Został wówczas również rozstrzygnięty konkurs pn. „Zdrowie Psychiczne w Twoich Słowach” oraz przeprowadzono debatę „Młodzi mają głos”, w której wzięła udział młodzież oraz kadra pedagogiczna.

Pragniemy również wspomnieć o kolejnej edycji warsztatów przeprowadzonych na terenie poradni. Mamy tu na myśli „Szkołę dla Rodziców i Wychowawców” prowadzoną przez Monikę Tusińską oraz dyrektora Dariusza Perszko. Kilkunastoosobowa grupa rodziców podczas 10 spotkań warsztatowych przemknęła przez meandry wyzwań rodzicielskich, by nauczyć się nowych metod i technik wychowawczych. Życzymy wszystkim uczestnikom uważności na siebie jako rodzica oraz na młodego człowieka w domu – jego

dylematów związanych z kształtowaniem tożsamości.

Organizowane są również spotkania dla rodziców dzieci z diagnozą spektrum autyzmu pn. „Błękitna Laguna 2”, do których można w dalszym ciągu dołączać. Celem spotkań moderowanych przez Monikę Tusińską jest skłonienie do rozmów rodziców, którzy dowiedzieli się o diagnozie dziecka kilka lat temu z rodzicami, którzy od niedawna wiedzą o zaburzeniu swojego dziecka. Taka konfrontacja pozwala na złapanie dystansu, wprowadzenie balansu do swojego życia

i zaproszenie oddechu w codzienność. Spotkania pokazują, że mimo doświadczanej sytuacji, wciąż możliwe jest dobre życie i rozwój osobisty. Szczegółowe informacje o zapisach zawarte są na stronie Facebook poradni.

Stosunkowo niedawno rozpoczęliśmy upowszechnianie wspomnianej strony facebookowej. Zapraszamy serdecznie do śledzenia postów, w których umieszczamy wszelkie aktualności z działalności pracy poradni oraz nagrania rozmów z serii „My pytamy, Poradniacy odpowiadają”. Pracownicy Katarzyna Wójtowicz i Joanna Stępień realizują pomysł dotyczący przeprowadzania dyskusji ze specjalistami, których celem jest wsparcie i poszerzenie samoświadomości naszych odbiorców. Dotychczasowe nagrania skupiły się na rozmowach dotyczących zdrowia psychicznego, jego profilaktyki oraz szczegółowych działaniach, które możemy podjąć na rzecz zadbania o nasze samopoczucie. Wspomniano w nich m.in. o wykonywaniu treningu dla naszego mózgu związanego z zauważaniem pozytywnych aspektów naszego życia, o relacjach z innymi, czy też o wartości dotyku.

Nowością u nas jest projekt pn. „Sieć współpracy psychologów szkolnych”. Zamysłem tego rodzaju spotkań jest m.in. wymiana doświadczeń i spostrzeżeń psychologów szkolnych z całego powiatu puławskiego, zainspirowanie do znalezienia odpowiedzi na nurtujące pytania, omówienie wszelkich wyzwań z praktyki szkolnej oraz wzbogacenie wiedzy o teoretyczne i praktyczne informacje. Psycholodzy szkolni zgłaszają swoje uczestnictwo do 10 dnia każdego miesiąca poprzez kontakt mailowy katarzyna.wojtowicz@poradnia.pulawy.pl. Spotkania odbywają się raz w miesiącu, zawsze w czwartki w godzinach popołudniowych. Zachęcamy do współtworzenia naszego projektu, koordynowanego przez Katarzynę Wójtowicz i dyrektora Dariusza Perszko.

Na koniec chcemy nadmienić o planach poradni związanych m.in. z przeprowadzeniem warsztatów coachingowo-mentoringowych adresowanych do mam samodzielnie wychowujących dzieci. Dążymy do stworzenia przestrzeni dla kobiet sprzyjającej wymianie ich doświadczeń, wzajemnemu wsparciu, a tym samym prowokującej do otwartości w temacie osobistego wzrostu oraz nowych relacji. Warsztaty prawdopodobnie rozpoczną się w lutym 2025 r. i będzie to pierwsza edycja tego rodzaju spotkań – nasz debiut. Już teraz gorąco zachęcamy do zapisów bezpośrednio u prowadzącej – Edyty Furtak (kontakt msg lub telefoniczny: 502 992 648).

Cieszymy się ogromnie z zaufania jakim obdarzają nas nasi odbiorcy. Stanowi to dla nas ogromną inspirację do podejmowania nowych działań oraz tworzy niezwykłą siłę napędową do dalszej pracy.

 Edyta Furtak
pedagog, coach Poradnia
Psychologiczno-Pedagogiczna
w Puławach
 archiwum PPP w Puławach

Poszukiwanie kandydatów na RODZICÓW ZASTĘPCZYCH

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach poszukuje kandydatów na rodziców zastępczych dla dzieci pozostających bez opieki rodziców biologicznych. Każde dziecko marzy o tym, aby wychowywać się w pełnej, szczęśliwej rodzinie. Bywają jednak sytuacje, że biologiczni rodzice nie są w stanie zapewnić prawidłowej opieki swoim dzieciom i w takich przypadkach potrzebna jest pomoc organów państwowych w celu ustanowienia dla nich pieczy zastępczej. Pieczę zastępczą w Powiecie Puławskim zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach jako Organizator Pieczy Zastępczej. Rodzina zastępcza w wypełnianiu swojej roli zawsze kieruje się dobrem przyjętego dziecka oraz poszanowaniem jego praw.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku:

- odpowiednie warunki bytowe
- możliwość rozwoju fizyczno-psychicznego oraz społecznego
- możliwość zaspokajania indywidualnych potrzeb
- możliwość właściwej edukacji, opieki zdrowotnej oraz rozwoju zainteresowań
- odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji wolnego czasu

Pomimo wielu działań podejmowanych przez PCPR w Puławach zmierzających do popularyzowania idei rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców naszego powiatu, nadal wiele dzieci oczekuje na pomoc i wsparcie.

Szczegółowych informacji o kryteriach oraz wymaganiach niezbędnych do podjęcia funkcji rodzica zastępczego udzielają pracownicy Centrum Pomocy Rodzinie.

Adres strony internetowej:

www.pcpr.pulawy.pl

Zainteresowanych, którym los dzieci nie jest obojętny prosimy o kontakt z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach al. Królewska 3, 24-100 Puławy, pod numerem telefonu: 81 888 34 88 lub 785 305 111 oraz drogą elektroniczną: centrum@pcpr.pulawy.pl.

 Justyna Mrozek-Wawerska
młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej
PCPR w Puławach

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA w powiecie puławskim

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Starosta puławski zaprasza do korzystania z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu puławskiego. Znajdą tam Państwo profesjonalną i darmową pomoc radców prawnych, adwokatów, doradców obywatelskich i mediatorów.

KTO MOŻE SKORZYSTAĆ?

Nieodpłatne porady adresowane są do osób, które nie są w stanie z własnych środków opłacić kosztów pomocy prawnej, obywatelskiej lub mediacji.

CO ZROBIĆ ŻEBY SKORZYSTAĆ Z DARMOWEJ POMOCY?

- umów się na wizytę telefonicznie pod numerem telefonu 609 009 469, za pośrednictwem formularza umieszczonego na stronie www.pulawy.powiat.pl, e-mailowo: porady@pulawy.powiat.pl lub poprzez stronę internetową <https://np.ms.gov.pl/>,
- udaj się do punktu na umówioną wizytę, zabierając dokumentację sprawy, jeżeli taką masz (TYLKO PO WCZEŚNIEJSZYM UMÓWIENIU WIZYTY).

Na terenie powiatu puławskiego utworzono 4 punkty ze zmiennymi adresami stanowiącymi mobilne miejsca udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Porady udzielane są w Puławach, Nałęczowie, Kazimierzu Dolnym, Janowcu, Kurowie, Końskowoli, Markuszowie, Żyrzynie i Baranowie.

Uwaga: przed udzieleniem porady prawnej w punkcie, należy złożyć oświadczenie o braku możliwości poniesienia kosztów pomocy prawnej. W oświadczeniu wymagane jest podanie danych osobowych, tj. imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz nr PESEL.

Od 1 lipca 2023 r., po odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego, zawieszono zdalne udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej i obywatelskiej z wyjątkiem porad dla:

- osób ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą się stawić w punkcie osobiście,
- osób doświadczających trudności w komunikowaniu się.

Po umówieniu się na poradę zdalną a przed udzieleniem porady, osoba uprawniona zobowiązana jest dostarczyć do starosty oświadczenie o niemożności poniesienia kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Wypełniony dokument można przesłać na adres starostwa z dopiskiem nieodpłatna pomoc prawna, w formie skanu na adres: porady@pulawy.powiat.pl lub złożyć w punkcie za pośrednictwem członka rodziny albo innych osób upoważnionych.

*✍️ Monika Draganek, pomoc administracyjna
Oddział Zarządzania Dokumentami*

	Nieodpłatna Pomoc Prawna			
	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4
Poniedziałek	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Baranów siedziba Urzędu Gminy ul. Rynek 14 8:00-12:00	Markuszów Siedziba Urzędu Gminy ul. M. Sobieskiego 1 9:00-13:00
Wtorek	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00 Mediacja	Nałęczów siedziba świetlicy środowiskowej ul. Głęboznica 23a 8:00-12:00	Kazimierz Dolny Budynek Gminnego Zespołu Szkół ul. Szkolna 1 8:00-12:00
Środa	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Janowiec siedziba Urzędu Gminy ul. Radomska 2 8:00-12:00	Puławy Siedziba Urzędu Gminy ul. Dęblińska 4 8:00-12:00
Czwartek	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Kurów siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej ul. Armii Wojska Polskiego 1 8:00-12:00	Puławy Siedziba Urzędu Gminy ul. Dęblińska 4 8:00-12:00
Piątek	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Puławy al. Królewska 3 8:00-12:00	Końskowola siedziba Gminnego Ośrodka Kultury ul. Lubelska 93 8:00-12:00 Mediacja	Żyrzyn Budynek Biblioteki Gminnej ul. Tysiąclecia 29 8:00-12:00

PROGRAMY POMOCOWE S-A-M W PCPR W PUŁAWACH

Powiat Puławski przystąpił do realizacji dwóch nowych Programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

1. „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Dostępne mieszkanie,
2. „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mieszkanie dla absolwenta.

Bezpośrednim realizatorem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach.

„S – A – M!” MIESZKANIE DLA ABSOLWENTA

Celem Programu jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności dla beneficjenta.

Wnioskodawcą może być osoba z niepełnosprawnością, która spełnia następujące warunki:

1. posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, a w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu słuchu, także w stopniu umiarkowanym lub orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, a w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu słuchu również na równi z orzeczeniem umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
2. posiada status absolwenta szkoły podstawowej, ponadpodstawowej (wszystkich typów szkół) lub szkoły wyższej, uzyskany w okresie 36 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku lub opuszcza rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą,

3. posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
4. złoży oświadczenie, że nie jest właścicielem mieszkania ani nie przysługuje mu spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego w miejscowości realizowania aktywności zawodowej,
5. złoży oświadczenie o poszukiwaniu zatrudnienia lub o podjętym zatrudnieniu.

„S – A – M!” DOSTĘPNE MIESZKANIE

Celem Programu jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych. Program realizowany będzie w latach 2022-2025.

O dofinansowanie może ubiegać się osoba z niepełnosprawnością, która spełnia warunki:

1. posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, z tytułu niepełnosprawności narządu ruchu uniemożliwiającej poruszanie się bez użycia wózka,
2. złoży oświadczenie wraz z dokumentacją fotograficzną, o barierach architektonicznych w mieszkaniu i/lub w budynku, uniemożliwiających samodzielne wyjście na zewnątrz na poziom zero,
3. złoży oświadczenie o dysponowaniu tytułem prawnym do lokalu na mocy prawa własności lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.

Nabór wniosków prowadzony jest w trybie ciągłym.

Wnioski o dofinansowanie ww. programów można składać za pośrednictwem platformy SOW pod adresem: <https://sow.pfron.org.pl>.

Wszelkie niezbędne informacje nt. ww. programów udzielane są osobiście w PCPR w Puławach, al. Królewska 3, pok. nr 5 oraz telefonicznie pod nr 81 888 04 92 wew. 15.

 *Magdalena Łaszcz-Kozak
pomoc administracyjna – doradca
ds. osób niepełnosprawnych PCPR w Puławach*

VI POWIATOWY DZIEŃ WOLONTARIATU

– Wolontariusze nagrodzeni przez starostę!

„Wolontariat – droga do szczęścia” – pod takim hasłem odbyła się Powiatowa Gala Wolontariatu. Data nie była przypadkowa – 5 grudnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, dzień dedykowany ludziom dobrego serca, otwartym na bezinteresowną pomoc bliźnim. – To wyjątkowa okazja do podziękowania wszystkim zaangażowanym wolontariuszom, społecznikom i ochotnikom. Wolontariusze to współcześni bohaterowie, ludzie wrażliwi i odważni, zdeterminowani by wpływać na otoczenie i zmieniać na lepsze otaczającą nas rzeczywistość – powiedziała starosta puławska Teresa Gutowska otwierając święto wolontariatu. Do złożonych przez starostę życzeń dołączyli członek zarządu Andrzej Mitruczuk, wiceprzewodniczący rady powiatu Marcin Pisula i radny Paweł Romański.

STAROSTA PUŁAWSKI TERESA GUTOWSKA

PRELEKCJA EDYTY FURTAK I DYR. DR DARIUSZA PERSZKO Z PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W PUŁAWACH

STAROSTA TERESA GUTOWSKA Z CZŁONKIEM ZARZĄDU ANDRZEJEM MITRUCZUKIEM I SZKOLNYM KLUBEM WOLONTARIATU Z MARKUSZOWA

WOKALISTKI KARINA I NIKOLA CIESIELSKIE

NAGRODZENI WOLONTARIUSZE, FIRMY I ORGANIZACJE:

- Irena Grochecka
- Radosław Poświatowski
- Halina Wiącek
- Zdzisława Grzegórska
- Iwona Pietrzniak
- Krystyna Czarnecka
- Elżbieta Mizińska
- Andrzej Bernat
- Ewa Kołodyńska
- Beata Bociąg
- Lidia Waligórska
- Bożena Strzelecka
- Łukasz Grabczak
- Ryszard Majewski
- s. Marianna Ewa Barzowska
- Krzysztof Wójcik
- Kamil Wójcik
- Monika Łucjanek
- Iwona Ogórek
- Mateusz Okomski
- Karina i Nikola Ciesielskie
- Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Bratek”
- Kazimierskie Stowarzyszenie Dobroczynne pw. św. Anny
- Fundacja „Po Ludzku do Zwierząt – Przyjazna Łapa”
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwarty Krąg”
- Greenland Technologia EM Sp. z o. o.
- Szkolne Koło PCK przy Szkole Podstawowej im. Żołnierzy 2 Dywizji Piechoty 1 Armii Wojska Polskiego w Górze Puławskiej
- Szkolne Koło Wolontariatu przy Szkole Podstawowej im. J. Pocka w Markuszowie

Serdecznie dziękujemy wszystkim wolontariuszom za wrażliwość, chęć pomagania potrzebującym oraz reagowanie na potrzeby środowiska. Dziękujemy za Wasze wielkie serca i życzymy satysfakcji z niesionej pomocy. Niech wdzięczność tych, którym pomagacie będzie dla Was źródłem zadowolenia i poczucia dobrze spełnionej roli. Składamy wyrazy wdzięczności i uznania oraz życzymy wszystkiego dobrego!

Galę wolontariatu uświetniły występy młodych artystów z Młodzieżowego

Domu Kultury w Puławach – Marii Bieńko i Stefanii Przybysz oraz z Gminnego Ośrodka Kultury w Puławach z siedzibą w Gołębiu – Kariny i Nikoli Ciesielskich. Ciekawy wykład dla wolontariuszy wygłosili eksperci z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Puławach – dr Dariusz Perszko i Edyta Furtak.

✍ *Andrzej Wenerski*
kierownik Wydziału Promocji,
Kultury, Sportu i Turystyki
📷 *Monika Samcik*

STAROSTA TERESA GUTOWSKA I WICEPRZEWODNICZĄCY RADY MARCIN PISULA Z NAGRODZONYMI WOLONTARIUSZAMI

CZŁONEK ZARZĄDU ŁUKASZ SKOWYRA Z SIOSTRAMI Z FUNDACJI BENEDYKTYŃSKI ZAKĄTEK

STAROSTA TERESA GUTOWSKA I BEATA KOPEC Z GREENLAND TECHNOLOGIA EM SP. Z O. O.

CZŁONEK ZARZĄDU ANDRZEJ MITRUCZUK I RADNY PAWEŁ ROMAŃSKI Z BOŻENĄ STRZELECKĄ

POWIATOWA GALA „BYĆ NAJLEPSZYM”

20 czerwca odbyła się Powiatowa gala „Być Najlepszym”. To dzień będący podsumowaniem i zwieńczeniem pracy, próbą weryfikowania dorobku w roku szkolnym 2023/2024. To także okazja do podkreślenia znaczenia edukacji i wsparcia, które stanowią fundament dla sukcesu uczniów i społeczności szkolnej.

Starosta puławski Teresa Gutowska uhonorowała tych, którzy w bieżącym roku szkolnym osiągnęli najwyższe w powiecie wyniki w nauce. Swoją obecnością uroczystość zaszczylicili: wicestarosta Piotr Rzetelski, członkowie zarządu Łukasz Skowyra, Andrzej Mitruczuk i Bogdan Krześniak, Marcin Pisula – wiceprzewodniczący Rady Powiatu Puławskiego i przewodniczący Komisji Edukacji Publicznej, radni Powiatu Puławskiego oraz przedstawiciele nauczycielskich związków zawodowych.

– Drodzy uczniowie, jestem z was ogromnie dumna. Chcę wam pogratulować tego, co osiągnęliście w bieżącym roku szkolnym. Chcę pogratulować rodzicom, bo naprawdę możecie być dumni ze swoich dzieci, które biorą odpowiedzialność za swoją edukację. Podchodzą do tego rozsądnie i dążą do bycia najlepszym. Gratuluję również nauczycielom i całemu gronu pedagogicznemu, które ciężko pracuje przez cały

rok i wkłada wysiłek w to, aby pomagać uczniom w osiągnięciu tych doskonałych wyników – mówiła do zgromadzonych starosta Teresa Gutowska.

W roku szkolnym 2023/2024 przyznano nagrody finansowe o łącznej wartości 71 400 zł. Nagrody Starosty Puławskiego „Być Najlepszym” otrzymało 199 uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wśród nich 43 uczniów ze średnią powyżej 5,20, 148 ze średnią 4,75 – 5,19 oraz 8 ze średnią 4,50 – 4,74 co stanowi około 3,93 % wszystkich uczniów.

Najwyższą średnią 5,75 uzyskał Dawid Cieśla uczeń z I Liceum Ogólnokształcącego im. Ks. A. J. Czartoryskiego. Dodatkowo jest laureatem Olimpiady o Diamentowy Indeks AGH.

UCZNIOWIE NAGRODZENI PRZEZ STAROSTĘ PUŁAWSKIEGO:

I Liceum Ogólnokształcące im. Ks. A.J. Czartoryskiego w Puławach:

- Dawid Cieśla – 5,75 (laureat Olimpiady o Diamentowy Indeks AGH)
- Antoni Jóźwicki – 5,62 (laureat Olimpiady o Diamentowy Indeks AGH i laureat Wojewódzkiego Konkursu „Rok przed Maturą” z fizyki)
- Gabriela Walczak – 5,57
- Karolina Kinga Łuszcz – 5,44 (laureatka II stopnia „Ogólnopolskiej Olimpiady Fizycznej o Diamentowy Indeks AGH”)
- Damian Panecki – 5,43
- Wojciech Kamiński – 5,42
- Zofia Gajdzińska – 5,4
- Stanisław Borowiec, Maja Woźniak – 5,38 (II miejsce w wojewódzkim konkursie języka niemieckiego „Sprachdoktor”)
- Maciej Sońta, Mikołaj Włodek, Oliwia Kot – 5,36
- Amelia Wójcik – 5,31
- Maja Kacperek, Kacper Stolarski – 5,29
- Oliwia Agnieszka Borkowska, Bartosz Lis, Filip Włodarczyk, Maja Janicka – 5,25
- Kacper Kotrys – 5,19
- Krzysztof Wójcik, Szymon Zagożdżon, Anna Piecyk – 5,15
- Maria Gurba – 5,14
- Paulina Banaszek, Wiktoria Kulik, Marcin Plis (laureat II stopnia „Olimpiady o diamentowy indeks AGH”) – 5,13
- Izabella Dutkiewicz – 5,12
- Maja Katarzyna Czernobaj, Maja Guzik, Weronika Maria Zalewska, Patrycja Borys, Anna Wiszowata – 5,08
- Gabriela Ewa Miazga, Aleksandra Pastwa – 5,07
- Adam Gruza, Milena Pacocha, Oliwier Rzepka, Karol Szczuchniak, Patrycja Grzelak, Lena Popiołek – 5,06
- Aleksandra Ambryszewska, Tomasz Gruza, Jan Krzyżanowski, Natalia Lenart, Natalia Matras, Zuzanna Michta, Oliwia Kamila Ostrzyżek, Julia Edyta Wałach, Emilia Wrzosek, Gabriela Kopcińska, Wojciech Firsruk, Martyna Rzeżutka, Weronika Dyrda, Julia Gaweł, Maja Alicja Skwarek, Wiktoria Zielińska, Paulina Stawska, Kacper Kalbarczyk, Julia Siczek, Anna Kierszniewska, Zofia Jońska, Wiktoria Pawelec, Emilia Wojtasiewicz – 5,0

Zespół Szkół Technicznych im. Marii Sklodowskiej-Curie w Puławach:

- Patryk Chodyń – 5,61
- Paweł Słonka – 5,56
- Karolina Nocek – 5,5
- Mateusz Lewtak – 5,39
- Aniela Kapłon, Paweł Mazurek – 5,28
- Filip Goliszek, Michał Ogórek, Łukasz Romanowicz – 5,26
- Bartosz Adrian Figura – 5,25
- Mateusz Zalewski – 5,22
- Aleksandra Głowacka – 5,2
- Maciej Bomba, Paweł Mateusz Nowak – 5,19
- Szymon Maraszek – 5,17
- Michał Deszczak, Jakub Bolesław Mróz, Mateusz Plis, Kacper Piotr Tuźnik – 5,11
- Aleksandra Bolek, Michał Szymon Stępiak, Dawid Wiensztal – 5,1
- Hubert Nakonieczny – 5,06
- Rafał Ślęk – 5,05
- Jan Jerzy Trzaskowski, Jan Chołuj, Dominika Cybula, Bartłomiej Osuch – 5,0
- Alicja Dudek, Wiktoria Klaudia Król, Michał Paluch, Mikołaj Maciej Wrona – 4,95
- Aleksandra Drewa, Szymon Maciąg, Patryk Niemiec – 4,94
- Aleksander Piotr Firlej, Przemysław Kozdrój, Patryk Adam Rojczyk – 4,9
- Bartłomiej Ciupa, Emilia Kania, Wojciech Orkiszewski, Jakub Zieliński – 4,89

- Bartłomiej Pierzchała – 4,88
- Krzysztof Pawluczuk – 4,86
- Jan Nowak – 4,85
- Patryk Lentas, Szymon Rułka – 4,84
- Julia Kuś, Julia Bardzel, Martyna Matras, Damian Sykut – 4,83
- Patryk Kamela, Szymon Sykuła, Mikołaj Jakub Szumorek, Klaudia Szczerbetka, Justyna Amelia Walencik – 4,82
- Aleksander Kwieciński, Radosław Wileński – 4,81
- Anna Mizak – 4,79
- Kacper Czajka, Julianna Kępka, Zuzanna Kowalczyk, Dominik Makuch, Zuzanna Oleśkiewicz, Maciej Pochwatka, Michał Sokołowski, Stanisław Sygnowski, Antoni Żukowski – 4,78
- Igor Majchrzak – 4,77
- Jakub Komsta, Tomasz Samoń – 4,76
- Damian Bronisz, Mateusz Zawisza – 4,75

Zespół Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach:

- Maciej Słyk – 5,15
- Małgorzata Wiejak – 4,82
- Natalia Czaplicka – 4,76

Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Puławach:

- Oliwier Szczepaniak – 5,4
- Antoni Patryk Piórkowski – 5,38
- Damian Mariusz Kowalczyk – 5,31 (finalista etapu centralnego Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młódzież Zapobiega Pożarom”)
- Bartosz Makulus – 5,25 (finalista etapu centralnego Olimpiady Wiedzy o Procesie Inwestycyjno-Budowlanym i finalista ogólnopolskich zawodów Olimpiady „Buduj z Pasją”)
- Damian Zając – 5,15
- Jakub Barszcz – 4,88
- Kacper Kruk – 4,85
- Wiktor Zawojski, Piotr Antoni Kamola – 4,8
- Adam Potyra – 4,79

Zespół Szkół nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Puławach:

- Emilia Baryła, Zuzanna Wiszowata – 5,06
- Milena Julia Wolszczak – 4,84
- Nikodem Taracha – 4,81
- Klaudia Araucz – 4,79

Zespół Szkół Nr 2 w Nałęczowie:

- Aleksandra Szczepaniak – 5,4 (II miejsce w XVII w wojewódzkim konkursie turnieju wiedzy o Janie Pawle II)
- Dariia Bidiuk – 5,3
- Bohdan Vlasovets – 5,1

Zespół Szkół im. Jana Koszczyca-Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym:

- Ekaterina Lapeto – 5,2
- Tetiana Veresiuk – 4,95
- Ivanna Lavreniuk, Kateryna Zinchuk – 4,9
- Patrycja Tarkowska – 4,88
- Daria Chypcheva – 4,8
- Aryna Babushkina – 4,79
- Valeriia Mishchanska, Iryna Nikitina – 4,75

Zespół Kształcenia Zawodowego w Puławach:

- Bartosz Kludel – 5,0
- Daniel Makaruk – 4,93
- Kamil Olszak – 4,76
- Michał Wesołowski – 4,69
- Jakub Tyburcy – 4,58
- Adrian Woźniak – 4,56
- Jakub Chołuj – 4,5

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Puławach:

- Zuzanna Nowacka – 5,0
- Daniel Kozak – 4,87
- Iwona Beczek – 4,84
- Karolina Nowacka – 4,81
- Monika Kusal – 4,8
- Jakub Rumianek – 4,76
- Klaudia Wójcik – 4,75
- Amelia Ostanek, Emilia Ostanek – 4,7
- Szymon Kurska – 4,5

**Młodzieżowy Ośrodek
Wychowawczy im. Aleksandra
Kamińskiego w Puławach:**

- Kevin Waldemar Krzemianowski,
Jakub Zenon Rutkowski – 4,8
- Filip Sławomir Kot – 4,7

**Niepubliczne Liceum
Ogólnokształcące „Klasyk”:**

- Julia Bełcikowska – 5,18
- Joanna Maria Spytek – 5,08
- Iryna Hrypas – 5,0

**I Katolickie Społeczne
Liceum Ogólnokształcące
im. św. Brata Alberta
Chmielowskiego w Puławach:**

- Alicja Księżka – 5,54

**Zespół Szkół Agrobiznesu im.
Macieja Rataja w Klementowicach:**

- Oleksandra Kostiuik – 5,54
- Yevheniia Kostiuik – 5,46
- Yevhenii Donets – 5,22
- Anna Grzegorzczuk – 5,13
- Sviatoslav Storozhytskyi – 5,08
- Linda Asemota – 5,0

**Liceum Ogólnokształcące
w Albrechtówce:**

- Maciej Juda – 5,0

✍ *Małgorzata Noskowska*
kierownik Wydziału Edukacji
📷 *Daniel Mróz*

WOJEWÓDZKA INAUGURACJA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Szkoły samorządu Powiatu Puławskiego posiadają nowoczesną bazę dydaktyczną, realizują wiele programów edukacyjnych w oparciu o środki unijne. Daje to uczniom gwarancję wysokiej jakości kształcenia. Średnia zdawalność matur oraz egzaminów zawodowych w powiecie puławskim jest wyższa od zdawalności w Polsce i jedna z lepszych w województwie lubelskim.

Powiat Puławski może poszczycić się różnorodną ofertą kształcenia zawodowego, jest to oferta dostosowana do współczesnych wymagań, która odpowiada na potrzeby lokalnego rynku pracy i stwarza młodzieży szerokie możliwości rozwoju.

Łącznie w szkolnictwie zawodowym w powiecie puławskim kształcą się około 3070 uczniów, co stanowi 71% uczniów szkół ponadpodstawowych. Z tego 53% to uczniowie technikum, a 1/4 uczniów szkół branżowych to uczniowie szkolnictwa specjalnego.

Technika w powiecie puławskim kształcą w 19 zawodach. Aż 15 z nich znajduje się w wykazie zawodów, na które prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na terenie naszego województwa. Szkoły branżowe I stopnia kształcą w 16 zawodach, istotne zapotrzebowanie na pracowników we wspomnianym wykazie występuje na 7 z nich.

Największą popularnością cieszą się kierunki informatyczne i mechaniczne oraz związane z usługami hotelarskimi.

9 września 2024 r. w Zespole Szkół Technicznych w Puławach odbyła się Wojewódzka Inauguracja Kształcenia Zawodowego. Wraz ze starostą puławskim Teresą Gutowską współorganizatorami byli lubelski kurator oświaty Tomasz Szabłowski oraz dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Puławach Henryk Głos.

W trakcie uroczystości starosta zaprezentowała kształcenie zawodowe szkół prowadzonych przez samorząd Powiatu Puławskiego, przekazano nowy sztandar dla Zespołu Kształcenia Zawodowego w Puławach oraz podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy Powiatem Puławskim, Puławską Izbą Gospodarczą, Powiatowym Urzędem Pracy i Grupą Azoty Zakłady Azotowe Puławy S.A.

Uroczystość zaszczyliło obecnością wielu znamienitych gości, m.in: Joanna Mucha – sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, Krzysztof Komorski – wojewoda lubelski, Michał Krawczyk – poseł na Sejm RP, Tomasz Szablowski – lubelski kurator oświaty, Paweł Maj – prezydent Puław oraz wicestarosta puławski Piotr Rzetelski z członkami zarządu powiatu Andrzejem Mitruczukiem i Łukaszem Skowyrą.

✍ *Małgorzata Noskowska*
kierownik Wydziału Edukacji
📷 *Katarzyna Czopko-Noworolnik*

PILOTAŻOWY PROJEKT POWER DLA JST

„Cyfrowy rozwój oświaty w jednostkach samorządu terytorialnego – szkolenia i doradztwo dla kadry JST”

Powiat Puławski świadom postępującej transformacji cyfrowej oraz dostrzegający konieczność dostosowania się do tempa zmian w zakresie cyfryzacji, uczestniczy w pilotażowym projekcie POWER dla JST – „Cyfrowy rozwój oświaty w jednostkach samorządu terytorialnego – szkolenia i doradztwo dla kadry JST”. Celem planowanych w ramach pilotażu szkoleń i doradztwa jest podniesienie kompetencji w zakresie zarządzania rozwojem cyfryzacji oświaty.

Obecnie w jednostkach oświatowych trwają prace nad diagnozą stanu cyfryzacji oświaty, która stanowić będzie podstawę do wypracowania lokalnego planu strategicznego, który po zakończeniu pilotażu zostanie wdrożony do praktyki samorządowej. Działania realizowane są w okresie od czerwca 2024 r. do czerwca 2025 r. W skład zespołu projektowego delegowanego przez powiat wchodzi: członek zarządu Andrzej Mitruczuk, dyrektorzy szkół – Henryk Głos i Robert Sadurski. Koordynatorem zespołu jest kierownik Wydziału Edukacji Małgorzata Noskowska. Powiat otrzymuje też wsparcie zewnętrzne

dwuosobowego zespołu doradców składające się z eksperta ds. rozwoju oświaty samorządowej oraz eksperta ds. personalnego rozwoju organizacji.

Pierwsze spotkanie doradców z zespołem projektowym i zaproszonymi gośćmi służyło zbudowaniu bezpiecznej atmosfery współpracy pomiędzy teamem doradczym a przedstawicielami jednostki, w tym władz samorządowych. Istotnym było przypomnienie niezbędnych informacji dotyczących udziału w projekcie – w tym zaplanowanych działań wdrożeniowych. Powiat Puławski podczas wstępnej diagnozy podjął działania ukierunkowane na

inwentaryzację zasobów cyfrowych w placówkach oświatowych oraz weryfikację posiadanych zasobów pod kątem ich wykorzystania. Dyskusje, które towarzyszyły spotkaniu miały na celu uwspólnienie zakresu odpowiedzialności za proces i rezultat udziału JST w projekcie. W spotkaniu uczestniczyli członek zarządu Andrzej Mitruczuk oraz skarbnik powiatu Anna Krzysztofik.

Jako element pozyskiwania sojuszników do planowanej zmiany w oświacie w obszarze cyfryzacji, włączono dyrektorów szkół w proces opracowania diagnozy, a następnie w analizę zbiorczych raportów. W dniu 10 września 2024 r.

odbyło się spotkanie ekspertów zespołu delegowanego oraz wszystkich dyrektorów jednostek organizacyjnych wraz z administratorami sieci informatycznych. Przedmiotem spotkania było omówienie wyników zbiorczych oraz analiza diagnoz wstępnych (zarówno z poziomu narzędzi i rozwiązań zarządczych, jak i poziomu narzędzi do personalnego rozwoju organizacji).

Podczas realizacji projektu odbyły się też dwa zjazdy szkoleniowe dla zespołu projektowego w dniach 27-28 czerwca 2024 oraz 26-27 września 2024. Łącznie uczestniczyło 204 samorządowców.

Uczestnicy zostali zapoznani z podstawowymi informacjami o projekcie, jego założeniach oraz organizacji pilotażu w tym szkoleń, doradztwa stacjonarnego i zdalnego. Mapa wszystkich działań w pilotażu była dla samorządowców podpowiedzią, jak zaplanować a następnie zorganizować działania w swoich jednostkach, aby zrealizować wszystkie cele projektu. Określono ogólne szanse płynące z cyfryzacji, tj. dla społeczności lokalnej, korzyści ekonomiczne, szanse dla nauczycieli i uczniów oraz ich rodziców, dla osób niepełnosprawnych oraz dla dyrektorów szkół i jednostek. Odbyły się wykłady dotyczące zarządzania strategicznego w oświacie, przykłady dobrych, ale i złych praktyk pracy. Samorządowcom został zaprezentowany arkusz diagnostyczny do oceny stanu cyfryzacji, który następnie szczegółowo omówiono z uczestnikami warsztatu.

Drugi zjazd szkoleniowy był poświęcony prezentacji innowacyjnych rozwiązań oraz dobrych praktyk samorządowych z zakresu edukacji cyfrowej i cyfrowego zarządzania oświatą.

Zjazd rozpoczął się panelem dyskusyjnym na temat kompetencji przyszłości widzianych z perspektywy samorządowca, dyrektora szkoły oraz nauczyciela. Trzy spojrzenia na współczesną edukację pokazały, że już od pewnego czasu jesteśmy zanurzeni w cyfrowym świecie, choć jeszcze nie zawsze radzimy sobie z jego

wyzwaniami. Z pewnością nie ma sensu przed nim uciekać, trzeba ze spokojem i w sposób odpowiedzialny zaprzyjaźnić się z cyfrowymi rozwiązaniami i jak najskuteczniej wykorzystać je w swojej pracy i życiu prywatnym. Edukacja, w tym kształtowanie kompetencji przyszłości uczniów musi podążać za zmieniającą się, niepewną i coraz bardziej złożoną rzeczywistością, musi poszukiwać nowych metod i rozwiązań, które okażą się najbardziej skuteczne. Jednym z ważniejszych postulatów edukacji w obecnych czasach staje się zadbanie o dobrostan uczniów i nauczycieli oraz ich relacje. Kolejny zjazd uczestników odbył się 16-17 stycznia 2025 r.

Niezbędnym elementem przeprowadzanej diagnozy potrzeb rozwojowych w zakresie cyfryzacji w lokalnej oświacie jest włączenie partycypacyjnego modelu pozyskiwania informacji i wypracowywania wniosków i rekomendacji. Możemy bowiem rozwijać cyfryzację i doskonalić swoje umiejętności, ale nie powinniśmy zapominać o tym, że bez komunikacji nie będzie cyfryzacji.

W ramach spotkań z samorządowcami 6 grudnia 2024 r. zorganizowano debatę społeczną, ukierunkowaną na rozwój cyfryzacji w oświacie. Na podstawie pozyskanych w trakcie debaty informacji, zostaną opracowane wnioski i rekomendacje, a także przedstawione lokalnej opinii publicznej.

 Małgorzata Noskowska
kierownik Wydziału Edukacji
 archiwum Wydziału Edukacji

DZIEŃ EDUKACJI NARODOWEJ

„Nauczyciele kształtują serca oraz umysły naszych dzieci i przyszłych pokoleń. Jedni przychodzą i odchodzą, a drudzy zostawiają po sobie trwały ślad w młodych sercach. Ci najbardziej wyjątkowi nauczyciele pozostawiają po sobie zawsze żywe, ciepłe wspomnienie”.

W tę niezwykłą sentencję wpisuje się uroczystość – gala wręczenia nagród Starosty Puławskiego z okazji Dnia Edukacji Narodowej, która odbyła się 15 października 2024 r. w Sali Pompejańskiej Starostwa Powiatowego w Puławach. Spotkanie było okazją, aby wyrazić uznanie dla pracy nauczycieli, którzy każdego dnia kształtują umysły

i charaktery młodych ludzi, pomagając im odkrywać świat i przygotowywać się do przyszłości.

Podczas uroczystości starosta Teresa Gutowska, członkowie zarządu Andrzej Mitruczuk i Bogdan Krześniak oraz zastępca przewodniczącego rady Marcin Pisula wręczyli 27 nagród dyrektorom i pedagogom zatrudnionym w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Puławski za szczególne osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze w pracy zawodowej.

Tego dnia okolicznościowe dyplomy otrzymali również nauczyciele, którzy w roku szkolnym 2023/2024 uzyskali stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego. Uroczystość uświetniła młodzież z jednostek organizacyjnych Powiatu Puławskiego (Zespół Szkół Technicznych, Młodzieżowy Dom Kultury i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Aleksandra Kamińskiego w Puławach).

NAUCZYCIELE WYRÓŻNIENI NAGRODĄ STAROSTY:

I Liceum Ogólnokształcące im. Ks. A.J. Czartoryskiego w Puławach:

- Dorota Adamczyk-Fiorek
- Monika Cios
- Rafał Cieśla

Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach:

- Karolina Mistal
- Aneta Rybak
- Adam Nogowski

Zespół Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach:

- Lidia Nogowska
- Katarzyna Pazik

Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego:

- Krzysztof Szabelski
- Izabella Bogdańska
- Agnieszka Gawinek

Zespół Szkół nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Puławach:

- Grzegorz Jabłoński
- Monika Madyńska

Zespół Szkół nr 2 w Nałęczowie:

- Anna Doroszevska
- Katarzyna Stępniewska

Zespół Szkół im. Jana Koszczyca-Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym:

- Agnieszka Małecka

Zespół Kształcenia Zawodowego w Puławach:

- Mirosław Pustelnik
- Tomasz Kosiarski

Powiatowy Zespół Wychowania i Kształcenia w Puławach:

- Justyna Pasieczna
- Tomasz Teodorowicz

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Puławach:

- Marta Barbara Rodzik

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. św. Franciszka z Asyżu w Kęble:

- Aneta Kruszyńska-Misiak

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Puławach:

- Anna Goliszek
- Karolina Płaczkowska

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Aleksandra Kamińskiego w Puławach:

- Wioletta Miszczak
- Zbigniew Matras

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna im. prof. Kazimierza Dąbrowskiego w Puławach:

- Danuta Anna Rene-Błoch

NAUCZYCIELE, KTÓRZY UZYSKALI STOPIEŃ AWANSU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELA DYPLOMOWANEGO:

Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach:

- Jadwiga Kozak
- Mariusz Iwanicki

Zespół Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach:

- Magdalena Gładysz

Zespół Szkół nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Puławach:

- Eugenia Firlej

Zespół Szkół im. Jana Koszczyca-Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym:

- Barbara Woszczyk

Zespół Kształcenia Zawodowego w Puławach:

- Grzegorz Górecki
- Mariusz Klimowicz
- Andrzej Ptański

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Puławach:

- Joanna Kindrasz
- Martyna Strużek

NAUCZYCIELE, KTÓRZY UZYSKALI STOPIEŃ AWANSU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELA MIANOWANEGO:

Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach:

- Łukasz Gowin
- Mateusz Wach

Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Puławach:

- ks. Rafał Rechnio

Powiatowy Zespół Wychowania i Kształcenia w Puławach:

- Justyna Bocińska
- Justyna Odrzywołek
- Paulina Laura Pardyka
- Justyna Pasieczna

Zespół Szkół nr 2 w Nałęczowie:

- Katarzyna Sylwia Sępniewska
- Tomasz Puciłowski

Zespół Szkół im. Jana Koszczyca-Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym:

- Paulina Kutnik
- Natalia Małgorzata Jędrzejowska

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Puławach:

- Sylwia Iwona Olejarz
- Małgorzata Maria Rokita
- Anna Goliszek

Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach:

- Katarzyna Urszula Kuś

 Małgorzata Noskowska
kierownik Wydziału Edukacji
 ZS nr 3 w Puławach

„TY DECYDUJESZ”

– Szkolne Budżety Obywatelskie Powiatu Puławskiego

„Po stronie mocy, przeciwko przemocy – kącik rozładowania emocji”, „Strefa relaksu”, „Kącik kuchenny dla uczniów”, „Przestrzeń wolna od ławek i tablic”, „Zaaranżowanie otoczenia altanki znajdującej się na terenie szkoły”, „Pokój ciszy” – to niektóre z projektów zrealizowanych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez samorząd powiatowy. Zadania zostały zrealizowane w ramach projektu Szkolne Budżety Obywatelskie Powiatu Puławskiego „Ty decydujesz”.

CZŁONKOWIE ZARZĄDU ŁUKASZ SKOWRYA I BOGDAN KRZĘSNIAK PRZEKAZUJĄ DOKUMENTACJĘ SZKOLNYCH BUDŻETÓW OBYWATELSKICH

„Ty decydujesz” – Szkolne Budżety Obywatelskie Powiatu Puławskiego to konkurs, którego głównym celem było wzmocnienie i rozwój aktywności społeczno-obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Puławski. Nagrodą w konkursie było wsparcie finansowe w wysokości do 1 000 zł przeznaczone na realizację w danej szkole, placówce czy ośrodku zwycięskiego projektu. O sposobie wydatkowania oraz przeznaczeniu budżetu zdecydowała szkolna społeczność, a więc uczniowie, dyrekcja, nauczyciele, a nawet rodzice!

Szkoły i placówki oświatowe, które otrzymały zakupione w ramach projektu nagrody to:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Ks. Adama Jerzego Czartoryskiego w Puławach,
- Zespół Szkół nr 1 im. Stefanii Sempołowskiej w Puławach,
- Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Puławach,
- Zespół Szkół Technicznych im. Marii-Curie Skłodowskiej w Puławach,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Puławach,
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Puławach,
- Zespół Kształcenia Zawodowego w Puławach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Puławach,
- Zespół Szkół nr 2 w Nałęczowie,
- Zespół Szkół im. Jana Koszczyca Witkiewicza w Kazimierzu Dolnym,
- Powiatowe Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze w Puławach,
- Młodzieżowy Dom Kultury w Puławach,
- Zespół Szkół nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Puławach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kęble,
- Powiatowy Zespół Wychowania i Kształcenia w Puławach.

OD LEWEJ - CZŁONKOWIE ZARZĄDU BOGDAN KRZEŚNIAK I ŁUKASZ SKOWYRA, DYREKTOR ZST HENRYK GŁOS PODPISUJĄ PROTOKOŁY ODBIORU NAGRÓD

  Katarzyna Czopko-Noworolnik
Wydział Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki

IRLANDZKIE CZWARTKI w Czarторыskim

Dynamiczny, pełen radości taniec Riverdance z jednej strony. Z drugiej strony wyciskająca łzy historia opresji, głodu i emigracji. Medytacyjny spokój zielonych wzgórz hrabstwa Donegal czy Kerry ostro kontrastujący z rozgrywającą się tu na przestrzeni lat dramatyczną, nierzadko bratobójczą walką o niepodległość. Charakterystyczne „laidbackness”, tj. zrelaksowane podejście do życia, przechodzące w najsilniejsze emocje podczas meczy irlandzkich drużyn hurling czy GAA. Ponadto prawie wyczuwalne smaki irlandzkich potraw, James Joyce i literaccy nobliści, pozostająca w uszach muzyka Bono, The Chieftains czy tradycyjnie granej w okresie Świąt Fairy Tale of New York.

Wieloaspektową i pełną kontrastów Irlandię mieliśmy okazję poznać dzięki uczennicy klasy 1d Nataszy Crowley, która do naszego liceum przyjechała z Hrabstwa Kerry w południowo-zachodniej Éire. Tak przyzwyczailiśmy się do jej anglojęzycznych warsztatów pt. Irish Thursdays with Natasza, że postanowiliśmy utrwalić i jednocześnie podzielić się naszym doświadczeniem z czytelnikami Roczника. Podczas jednej z ostatnich lekcji, w czerwcu 2024 r. uczniowie kl. 1d przeprowadzili z Nataszą wywiad. Poniższy tekst to fragmenty tej rozmowy. Wywiad prowadzony był w języku polskim. Natasza jest dwujęzyczna, a jej wypowiedzi cytowane są dosłownie lub z minimalną modyfikacją użytej przez nią składni i/lub słownictwa. Wszystkie pytania przygotowane i zadawane były przez uczniów z grupy językowej Nataszy.

Uczniowie kl. 1d (U): Co sprawiło, że zdecydowałaś się podjąć naukę w polskim liceum i dlaczego właśnie w Czarторыskim?

Natasza (N): Puławy znam od dziecka. Moi dziadkowie i moja mama pochodzą z Puław. Mama chodziła do Czarторыcha. I całe życie pamiętam, że zawsze kiedy mijałam to liceum pytałam mamę co to za piękny budynek. Mama mówiła, że to jej szkoła, a ja nie mogłam w to uwierzyć, bo dla mnie [budynek] wyglądał jak pałac albo muzeum. Dwa lata temu, czyli w 2022 r. będąc na wakacjach w Polsce spytałam się mojej mamy czy zgodziłaby się żebym tu uczyła się przez rok. Mamie bardzo spodobał się ten pomysł. Potem przyszedł czas na organizację tego wyjazdu. W Irlandii pomogła mi nauczycielka języka niemieckiego, która zajmuje się koordynacją wymiany uczniowskiej z Niemcami i która poinformowała mnie, że – jeśli liceum w Polsce wyrazi zgodę – mogę zamiast do Niemiec pojechać do Polski. Liceum Ks. A. J. Czarторыskiego nie tylko wyraziło zgodę, ale zaprosiło mnie na spotkanie zapoznawcze połączone

ze zwiedzaniem szkoły. Pamiętam, że kiedy tylko przekroczyłam drzwi szkoły, byłam już absolutnie pewna, że tu chcę się uczyć, bo tak bardzo spodobała mi się ta szkoła. To taka stara szkoła, a ja kocham stare budynki. Wiedziałam, że chcę tu przylecieć.

U: Czy jesteś zadowolona z tej decyzji?

N: Bardzo. Mam bardzo fajną klasę, bardzo dobrych przyjaciół, bardzo fajnych nauczycieli. Bardzo dużo się nauczyłam, szczególnie z przedmiotów, których nie ma w Irlandii – j. polski, historia Polski.

U: Co sprawiło, że z własnej inicjatywy zdecydowałaś się przygotować warsztaty o Irlandii dla swojej grupy językowej?

N: Wysłałam z tą inicjatywą, ponieważ uznałam, że nie byłoby to bardzo sprawiedliwe dla pozostałych uczniów gdybym siedziała na lekcjach jako native speaker i nic nie robiła. Bo to jednak nietypowe, że w lekcjach języka angielskiego uczestniczy Anglik, Amerykanin czy inny rdzenny użytkownik tego języka. Pomyślałam też, że gdyby to na moje lekcje języka niemieckiego w Irlandii przychodził Niemiec, to bardzo chciałabym wysłuchać co ma do powiedzenia o Niemczech, o swojej kulturze i języku. I uznałam, że jeśli będziecie chętni posłuchać mnie, to chętnie to zrobię. Jedną z moich największych pasji jest historia Irlandii, bo to jest bardzo smutna historia, ale jednocześnie bardzo inspirująca. Chciałam to przekazać, bo wiem, że polska historia jest bardzo podobna, choćby jeśli chodzi o powstania czy zachowanie kultury pod okupacją. I bardzo chciałam o tym opowiedzieć. Mam nadzieję, że nie zanudziłam was [głosy protestu ze strony uczniów]. Ja takie rzeczy lubię robić, bo dla mnie przekazywanie wiedzy jest bardzo ważną rzeczą. I wydaje mi się, że jest tego za mało. Ludzie bardzo często trzymają wszystko dla siebie, nic nie mówią, a potem się denerwują na innych

ludzi, że [ci] nic nie wiedzą. Irlandia to mój kraj, tak samo jak Polska i chciałam o niej opowiedzieć.

U: Jak porównujesz naukę w polskim i irlandzkim liceum?

N: Podoba mi się, że w polskim liceum uczniowie uczą się różnych przedmiotów przez cztery lata trwania nauki. W irlandzkim liceum po pierwszym roku nauki musimy wybierać około trzech przedmiotów np. z zakresu nauk ścisłych i np. trzy inne z zakresu nauk humanistycznych. Czyli pomysł na to co chcemy ze swoim życiem zrobić musimy mieć wcześniej. Ponadto bardzo podoba mi się, że w polskim liceum jest coś takiego jak olimpiada. Jest to taka alternatywna droga do studiów. W Irlandii nie ma czegoś takiego z tego co wiem.

Co do systemu edukacji, naukę w Irlandii rozpoczyna się wcześniej, bo w wieku czterech lat. Naukę w liceum rozpoczynamy mając 12 lat. W irlandzkiej maturze podoba mi się, że musimy ją zdawać z większej liczby różnorodnych przedmiotów. Otwiera to drzwi na różnorodne kierunki studiów. Profile w polskim liceum, wydaje mi się, że wcześniej wymagają od ucznia nastawienia się na konkretne studia. Np. o uczniach z biologii wiadomo, że będą np. lekarzami, a o tych uczących się na profilu humanistycznym, że będą to np. psychologowie. Ja w systemie irlandzkim będę zdawała j. angielski, biologię, chemię, historię i j. niemiecki, czyli mogę zdawać potem zarówno na archeologię, jak i na medycynę.

U: Jakie jest twoje ulubione jedzenie z Polski i Irlandii?

N: Moje ulubione jedzenie w Polsce to pierogi ruskie. Koniecznie z cebulką, nie ze skwarkami, bo jestem wegetarianką. A w Irlandii kiedy jeszcze jadłam mięso to Irish stew, irlandzkie frytki i irlandzkie masło. Być może to dlatego, że w Irlandii jest bardzo dużo dobrej trawy co sprawia, że krowy są szczęśliwe. Zauważyłam też, że w Polsce

nie ma solonego masła, które najlepiej smakuje na świeżo upieczonym chlebie. Wiecie co? Ja w Polsce zrzuciłam kilka kilogramów, dlatego że przestałam jeść tak dużo masła.

U: Czy są aspekty, w których historia Polski i Irlandii jest podobna?

N: Tak, wojny z sąsiadami. W Polsce to wojny z Rosją i z Niemcami, a w Irlandii głównie z Anglią. Podobnie jak Polska, choć znacznie dłużej bo ponad 800 lat, Irlandia nie istniała na mapie. Łączy nas też historia emigracji. Irlandczycy emigrowali przede wszystkim do Stanów czy do Anglii, również z powodu małej dostępności pracy. Początki tej emigracji to czas okresu głodu w Irlandii. Polacy też mają długie tradycje emigracji. Teraz to bardzo się zmienia. Na przykład moja mama, która emigrowała do Irlandii, chcąc stworzyć dla mnie i dla mojego brata dobre szanse, nie może się nadziwić, że ja chciałabym studiować w Polsce, że tu widzę drogę swojego rozwoju. Mówi, że jeszcze dwadzieścia lat temu było to trudne do wyobrażenia. Wracając jednak do elementów łączących Polskę i Irlandię, należy wspomnieć również o kościele katolickim, który ukształtował tradycje w obu krajach.

U: Jakie były twoje największe obawy przed rozpoczęciem nauki w Polsce?

N: Główna obawa dotyczyła języka polskiego. Zastanawiałam się czy mój polski jest wystarczający żeby zdać do kolejnej klasy. A tu okazuje się, że zdałam i to nawet bardzo dobrze. Pamiętam kiedy w dniu drzwi otwartych w ubiegłym roku uczestniczyłam w pokazowej lekcji języka polskiego. Było bardzo dużo słów, których nie rozumiałam i miałam już zrezygnować, ale mama przekonała mnie, żebym spróbowała. I rzeczywiście, teraz po roku nauki rozumiem wszystko, co mówi do nas nauczycielka j. polskiego. Poza tym bałam się wielu innych rzeczy, np. że nie znajdę tu przyjaciół, że nikt mnie nie polubi. Miałam obawy jak ułoży mi się mieszkanie u mojej babci.

U: Czy w Irlandii dużo naszych rówieśników mówi po irlandzku?

N: Nie, nie wszyscy poza Irlandią mają nawet świadomość, że w Irlandii jest oprócz angielskiego drugi oficjalny język. To język celtycki, zupełnie inny od należącego do grupy języków zachodniogermańskich języka angielskiego. Język irlandzki to niestety umierający język. Przez lata okupacji angielskiej starano się pozbawić Irlandczyków własnej kultury, w tym narzucając język angielski. Teraz bardzo mało ludzi mówi po irlandzku. Istnieją wprawdzie regiony tzw. Gaeltacht, gdzie mówi się tylko po irlandzku. Młodzież uczy się irlandzkiego w szkołach, ale język nie jest uczony w sposób na tyle interesujący, żeby zachęcić. Istnieją też zawody, jak funkcjonariusze publiczni, np. policjanci, od których wymaga się znajomości języka irlandzkiego, ale większość społeczeństwa, chyba głównie z lenistwa, nie przykłada się do nauki irlandzkiego. Ja uważam, że [język irlandzki] powinien być uczony tak, żebyśmy w nim mówili. To język, który przetrwał tak wiele i uważam, że na to zasługuje. Ja sama planuję

na studiach lub jak tylko skończę studia się go dobrze nauczyć. Czuję się Irlandką i uważam, że jest to część irlandzkiej tożsamości. Ja wiele razy słyszałam, że nie jestem Irlandką, bo nie mam irlandzkiego akcentu [Natasza przez kilka lat mieszkała i uczyła się w Anglii]. Wyparłam to, bo wiem kim jestem i mam nadzieję, że wszyscy też wiedzą kim są. I ważne, że kiedy ludzie mówią ci coś takiego żeby to nie umniejszało twojego przekonania o tym kim jesteś. To jednak ty musisz ze sobą żyć cały czas, co nie? Czasem kiedy ktoś mi mówi, że nie jestem Irlandką, bo mam angielski akcent to to mnie bardzo złości. Nie mam problemu, kiedy mi powiedzą, że jestem z Anglii. Ale mam wielki problem kiedy ktoś mówi mi, że nie jestem z Irlandii. Bo niby skąd wiedzą skąd jestem? Ale mam nadzieję, że ludzie kiedyś z tego wyrosną i zobaczą, że naprawdę nie jest ważne skąd ktoś pochodzi albo jak brzmi, że jednak wszyscy jesteśmy ludźmi. Taka filozofia na koniec!

Na zakończenie naszej rozmowy uczniowie poproszeni o krótkie podsumowanie warsztatów z zakresu kultury Irlandii. Oto niektóre z wypowiedzi:

WARSZTATY NATASZY:

- rozbudziły we mnie zainteresowanie historią Irlandii,
- poszerzyły moje horyzonty w zakresie historii i literatury Irlandii,
- dały mi umiejętność dostrzeżenia podobieństw pomiędzy historią Irlandii i Polski,
- pozwoliły mi podnieść poziom znajomości języka angielskiego,
- rozbudziły we mnie zainteresowanie nowym krajem [Irlandią],
- nauczyły mnie, że każdy naród ma swoją trudną historię,
- rozbudziły we mnie zainteresowanie współczesnymi irlandzkimi politykami i celebrytami,
- pozwoliły mi doświadczyć silnego poczucia spójności pomiędzy naszymi krajami – Polską i Irlandią. Dzięki tym warsztatom rozbudziło się we mnie przekonanie, że na świecie wszyscy możemy się rozumieć.

Go raibh maith agat Natasza!

*✍ Ewelina Debaene
nauczyciel języka angielskiego
I LO im. Ks. A. J. Czartoryskiego*

*📷 Ewelina Debaene,
Nadia Chwaszczewska*

MUZYKA, PASJA I ROZWÓJ

III Edycja Ogólnopolskiego Konkursu Muzycznego „Młody Artysta” w Puławach zorganizowanego przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii

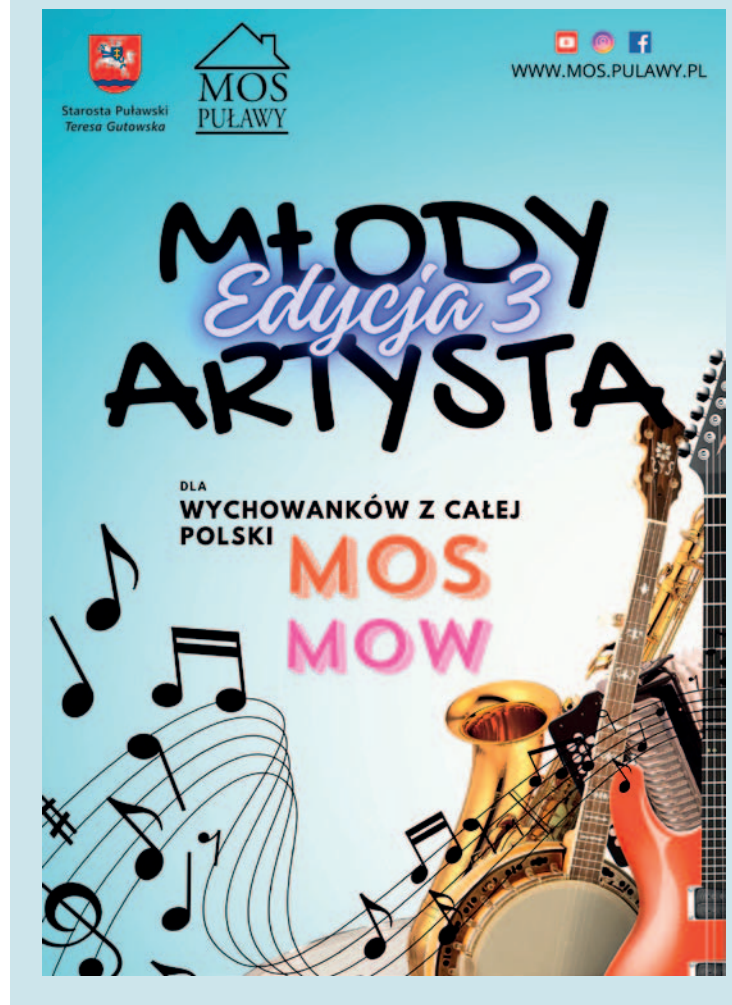
Ogólnopolski Konkurs Muzyczny „Młody Artysta Edycja 3” zorganizowany przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Puławach to wyjątkowe wydarzenie artystyczne, które już po raz trzeci zgromadziło młodych twórców z różnych zakątków Polski, umożliwiając im rozwijanie pasji i dzielenie się swoim talentem muzycznym. Dzięki wsparciu powiatu puławskiego, konkurs objęty Patronatem Honorowym Starosty Puławskiego, stanowił doskonałą przestrzeń do integracji młodzieży z Młodzieżowymi Ośrodkami Socjoterapii (MOS) i Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi (MOW), a także do przełamywania barier i osobistego rozwoju.

Konkurs miał za zadanie promować twórczą aktywność i integrować młodzież z różnych placówek. Organizatorzy, dbając o potrzeby uczestników, stworzyli miejsce, gdzie młodzież mogła rozwijać umiejętności, prezentować się przed szerszą publicznością i wzmacniać swoją pewność siebie poprzez sztukę. Głównym założeniem konkursu było, aby muzyka stała się narzędziem do rozwoju osobistego, a także szansą na zaprezentowanie swoich talentów i umiejętności oraz szukania alternatywnego spędzania czasu wolnego.

Uczestnicy zaprezentowali szeroki wachlarz gatunków muzycznych – od popu i rocka po muzykę uliczną – hip hop. Utwory muzyczne zawierały zarówno interpretacje popularnych piosenek, jak i autorskie kompozycje, co pokazało różnorodność i kreatywność młodych wykonawców. Dzieła wychowanków były oceniane przez jury składające się z przedstawicieli ośrodka MOS w Puławach, dla których muzyka to pasja, brali oni pod uwagę takie kryteria jak oryginalność, technika, wyraz artystyczny i zaangażowanie.

Konkurs „Młody Artysta Edycja 3” spotkał się z pozytywnym odbiorem, co potwierdza bardzo duża ilość zgłoszeń oraz wysoki poziom samych utworów muzycznych, które można posłuchać na kanale YouTube Socjoterapia Puławy: <https://www.youtube.com/@socjoterapiapulawy>

Ogólnopolski konkurs muzyczny organizowany przez Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Puławach to niezwykła inicjatywa, która pokazuje, jak ogromny potencjał drzemie w młodych ludziach z różnych środowisk. Wydarzenie nie tylko stworzyło szansę na rozwój talentów, ale także wzbogaciło

życie uczestników o nowe doświadczenia. Organizatorzy zapowiadają, że konkurs stanie się cykliczną tradycją, a kolejne edycje będą otwierały się na nowe formy wyrazu i jeszcze szersze grono młodych talentów z całej Polski.

Trzecia edycja „Młodego Artysty” pokazała, że muzyka jest nie tylko sztuką, ale też sposobem na budowanie lepszego, bardziej świadomego pokolenia młodych ludzi, którzy potrafią wyrażać siebie i dążyć do swoich celów.

 Michał Ignasiak
organizator konkursu, wychowawca MOS Puławy
 MOS Puławy

ROK JUBILEUSZOWY

O Zespole Szkół nr 2 w Nałęczowie słów kilka

„Inwestycja w wiedzę zawsze przynosi maksymalne odsetki” – myśl Benjamina Franklina wcielają w życie kolejne pokolenia uczniów Zespołu Szkół nr 2 w Nałęczowie – szkoły, która wzbogaca swym istnieniem naszą małą ojczyznę od prawie stu lat, będąc ważnym miejscem nauki, zakładem pracy i jednocześnie pełniąc rolę ośrodka kultury i integracji społecznej. W roku 2024 placówka obchodzi drugi wspólny jubileusz szkół, które do 2017 r. funkcjonowały jako odrębne jednostki organizacyjne: 95-lecie Technikum nr 1 im. Zygmunta Chmielewskiego, 80-lecie Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego.

W historii szkół ważne są trzy podstawowe daty:

- 1929 – założenie przez wielkiego społecznika, pedagoga i jednego z prekursorów spółdzielczości w Polsce – Zygmunta Chmielewskiego – Państwowej Szkoły Spółdzielczości Rolniczej w Nałęczowie, tzw. „Szkoły w Wąwozach”, która dała początek Zespołowi Szkół im. Zygmunta Chmielewskiego w Nałęczowie, nazywanego potocznie „ekonomikiem”,
- 1944 – założenie Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego Nauczycielskiej Spółdzielczości Pracy, przekształconego ostatecznie w 1948 r. w Liceum Ogólnokształcące,
- 2017 – połączenie Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego i szkół wydzielonych z Zespołu Szkół im. Zygmunta Chmielewskiego i przeniesienie placówek do obecnego budynku, mieszczącego się przy ulicy Bolesława Prusa. Organem prowadzącym utworzonego Zespołu Szkół nr 2 w Nałęczowie jest Powiat Puławski. Przez wszystkie lata istnienia szkół zmieniały się ich siedziby, były to budynki ważne dla historii Nałęczowa. Szkoły Chmielewskiego zaczynały swoją działalność w zabytkowej willi „Starówka”, zaprojektowanej przez Jana Koszczyca Witkiewicza, by osiąść w kompleksie szkolnym wybudowanym na ich potrzeby, usytuowanym przy ulicy Spółdzielczej 17 – obecnie mieści się tu szkoła podstawowa. Natomiast szkoły będące początkiem Liceum Żeromskiego odbyły wiele przeprowadzek; ich siedziby to kolejno willa „Pod Matką Boską”, następnie „Centrala” (dzisiejszy Urząd Miasta i Gminy Nałęczów), budynek przy ul. B. Prusa 11, który do 1984 roku Liceum Żeromskiego dzieliło ze Szkołą Podstawową w Nałęczowie (później będący siedzibą tylko szkoły podstawowej), następnie zabytkowa willa „Janina” i znowu powrót do obiektu szkoły podstawowej. Obecnie ZS zajmuje kompleks budynków, który stanowią:

siedziba główna, willa „Janina” i budynek internatu.

Jak widać, historia nałęczowskich szkół zatacza swoiste kręgi, przenika się i łączy. Szkoły ZS nr 2 spaja również historia ich patronów, Zygmunta Chmielewskiego i Stefana Żeromskiego, obaj działali społecznie na rzecz Nałęczowa i jego mieszkańców, a prywatnie byli szwagrami.

Zespół Szkół nr 2 obecnie składa się z Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Nałęczowie i Technikum nr 1 im. Zygmunta Chmielewskiego. Młodzież wstępująca w progi tej placówki ma wiele możliwości do wyboru. Rozpoczynając naukę licealną może potem kierować się do szkół policealnych lub na studia wyższe w dowolnych kierunkach. Drugim wariantem jest wybór określonej ścieżki kształcenia w technikum, w zawodach technik hotelarstwa lub technik informatyk, do niedawna również technik ekonomista. Zmiany profilów kształcenia dyktowane są potrzebami rynku pracy i zainteresowaniem kandydatów.

Zarówno technikum, jak i liceum to szkoły cieszące się przez dekady dużą renomą nie tylko w środowisku lokalnym i regionie, ale również w skali kraju. Dzisiaj nałęczowska szkoła stała się placówką o zasięgu międzynarodowym. Oprócz polskich uczniów, w ostatnich latach, edukację zdobywają również uczniowie z Ukrainy i Kazachstanu. Zespół Szkół szczególnie teraz, po agresji

rosyjskiej na Ukrainę, otwarty jest na potrzeby młodzieży, która w Polsce znalazła schronienie przed okrucieństwem wojny.

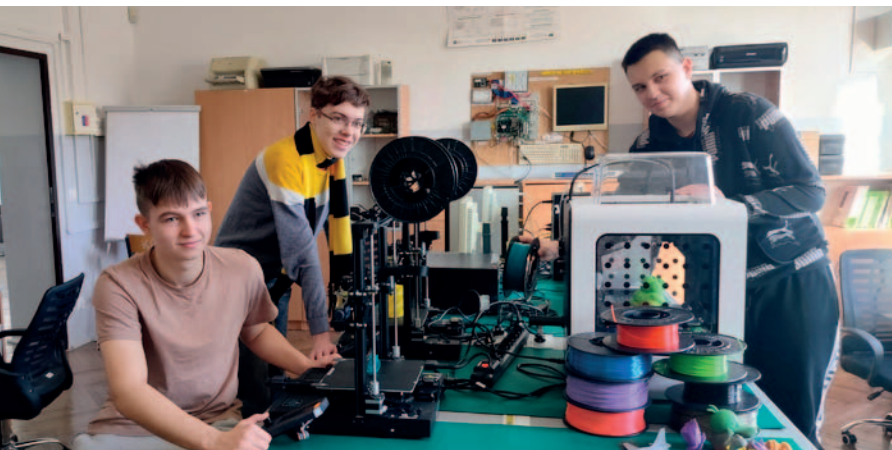
Na jednym ze szkolnych korytarzy widnieje myśl Konfucjusza: „Wybierz pracę, którą kochasz, i nie przepracujesz ani jednego dnia więcej w Twoim życiu” – taką możliwość stwarza Zespół Szkół nr 2 w Nałęczowie, a zabiegają o to stale, dyrektor Alina Gomółka i kierownik internatu Magdalena Adamska oraz zespół nauczycieli i pracowników placówki. Kadra pedagogiczna dba o ofertę edukacyjną, starając się o dobre wyniki na egzaminach zewnętrznych, zabiegając o ciągłe wzbogacanie zaplecza dydaktycznego, podnoszenie standardów pracy oraz dobrostanu i bezpieczeństwa uczniów. Jednym z atutów szkoły jest również możliwość zamieszkania w internacie.

W rankingu „Perspektyw” prezentującym wykaz najlepszych szkół w Polsce, w 2019 r. Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego szczyliło się brązową tarczą, zaś Technikum im. Z. Chmielewskiego, w roku 2022 tarczą srebrną. Absolwenci ZS nr 2 podejmują kształcenie na atrakcyjnych kierunkach studiów, na uniwersytetach w Polsce, jak i w innych krajach. Co roku szkoła jest wysoko notowana w powiatowym konkursie Starosty Puławskiego „Być Najlepszym”, w którym uczniowie nagradzani są za bardzo dobre wyniki w nauce, wysokie lokaty w konkursach pozaszkolnych oraz zaangażowanie w działalność społeczną i wolontariat.

Uczniowie liceum i technikum z powodzeniem biorą udział w konkursach. Na uwagę, w ostatnim czasie, zasługuje fakt zdobywania przez naszych uczniów tytułu finalisty w konkursach, takich jak: Ogólnopolski Konkurs „Senat Rzeczypospolitej Polskiej – jego rola i znaczenie w systemie politycznym Rzeczypospolitej Polskiej”, Wojewódzki Konkurs Historyczny „Polska – Węgry – Historia Przyjaźni”. Uczniowie technikum od kilku lat zajmują wysokie miejsca na szczeblu regionalnym i centralnym Konkursu Zawodowego „Rok przed dyplomem”. Młodzież odnosi również sukcesy w innych konkursach przedmiotowych, artystycznych i sportowych.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje prężnie działający Szkolny Klub Wolontariatu „Adiutor”, dwukrotnie wyróżniony Nagrodą Starosty Powiatu Puławskiego „Wolontariusz Roku”. W pracę wolontariacką angażują się uczniowie zarówno z Polski, jak i zagranicy. „Adiutor” przy ścisłej współpracy z wieloma organizacjami, prowadzi w szkole i środowisku lokalnym liczne akcje pomocowe, charytatywne, kulturalne, społeczne.

Szkoła stwarza uczniom możliwość wszechstronnego rozwoju, o czym świadczą uzyskane certyfikaty za udział w licznych akcjach i projektach oraz organizowane wydarzenia, uroczystości, imprezy klasowe, wycieczki, m.in. udział w rządowym programie „Poznaj Polskę”. Tradycją szkoły od 7 lat jest organizacja Wojewódzkiego Konkursu Ortograficznego „Zostań Mistrzem Ortografii” pod patronatem Lubelskiego Kuratora Oświaty i UMCS. Szkolnymi przedsięwzięciami cieszącymi się popularnością w środowisku lokalnym są również: Powiatowy Dzień Zawodów Przyszłości oraz konferencja „Apteczka Pomocy Psychologicznej”. Ponadto nasza placówka proponuje ciekawą ofertę zajęć pozalekcyjnych, stwarzającą każdemu uczniowi warunki do wszechstronnego rozwoju na miarę jego indywidualnych możliwości, do

realizacji pasji i talentów. Są to koła zainteresowań m.in. fotograficzne, filmowe, zajęcia w ramach SKS-u, dodatkowe fakultety zarówno dla uczniów zdolnych, jak i mających trudności w nauce, zajęcia warsztatowe np. z programowania, czy grafiki komputerowej.

Od 2015 r. szkoła jest placówką partnerską UMCS i Uniwersytetu Przyrodniczego, współpracuje również z Politechniką Lubelską i Uniwersytetem Medycznym. Zespół Szkół nr 2 w Nałęczowie realizuje projekty: „Szkoła bliżej uniwersytetu” oraz „Z technikum na politechniki”. Działania w ramach tych przedsięwzięć otwierają przed szkołą szereg nowych możliwości wzbogacania i uatrakcyjniania procesu edukacyjno-wychowawczego. Uczniowie mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych zajęciach, warsztatach, pokazach, zapraszani są na liczne wydarzenia, organizowane przez uczelnie. W 2023 r. uczeń liceum otrzymał tytuł „Złotego Laureata” w organizowanym przez UMCS VII Wojewódzkim Konkursie „Matura Próbną z Chemii”, natomiast w grudniu 2023 r. uczennica z kl. III LO zajęła II miejsce w Wojewódzkim Konkursie Językowym „Potyczki Redaktorskie” zorganizowanym przez Wydział Filologiczny UMCS. W 2024 r. uczniowie technikum wraz z nauczycielami zrealizowali projekt badawczy w ramach konkursu nadzorowanego przez Politechnikę Lubelską pt. „Naukolatek – Nastoletni Naukowiec” w projekcie Politechniczna Sieć VIA Carpatia im. Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego.

Warto nadmienić, że siedziba szkoły przez ostatnie lata doznała dużej metamorfozy, dzięki staraniom dyrektora, Aliny Gomółki. Wsparcie ze strony Starostwa Powiatowego w Puławach przyczyniło się do gruntownego remontu sali gimnastycznej i wymiany instalacji elektrycznej. Dyrektorka zadbała o wymianę drzwi, odmalowanie wszystkich sal lekcyjnych i korytarzy. Stale modernizowany jest budynek internatu. Wzbogacana jest baza dydaktyczna szkoły. Posiada ona nowoczesne pracownie komputerowe, w których znajdują się m.in. drukarki 3D, świetnie wyposażoną pracownię hotelarską. Wszystkie sale lekcyjne są od dawna skomputeryzowane, posiadają tablice multimedialne, rzutniki, ekrany, kopiarki itp. Jest to wynik zaplanowanych w budżecie zakupów, ale również pozyskiwania środków własnych i udziału w dwóch dużych projektach unijnych. Pierwszym był projekt „Edukacja przyszłości w Nałęczowie”. Obecnie realizowany jest projekt „Podniesienie jakości kształcenia zawodowego w powiecie puławskim” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Lubelskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje, Działanie 12.4 Kształcenie zawodowe.

W szkole pracuje wykwalifikowana kadra pedagogiczna, w większości to nauczyciele dyplomowani i egzaminatorzy przedmiotów maturalnych. Stanowią zespół osób nastawionych na doskonalenie własnych kwalifikacji i kompetencji. Stosują nowoczesne i efektywne metody nauczania, prowadzą działania innowacyjne sprzyjające rozwojowi uczniów i realizacji ich planów. O zdrowie młodzieży dbają pracownicy służby zdrowia (pielęgniarka i lekarz stomatolog), a stałą pomoc zapewniają pedagog, pedagog specjalny oraz psycholog szkolny.

Stanisław Brzozowski powiedział: „Przyszłości się nie poznaje, lecz się ją tworzy”. Niech ta myśl przyświeca wszystkim, którym leży na sercu kontynuowanie działalności szkoły, aby mogła służyć kolejnym pokoleniom młodych ludzi i środowisku lokalnemu oraz celebrować jeszcze wiele jubileuszy.

*✍️ Jolanta Bogusz-Pecio
nauczycielka historii i wos w ZS nr 2 w Nałęczowie,
Bożena Kursa
nauczycielka – bibliotekarka w ZS nr 2 w Nałęczowie
📷 Magdalena Adamska
kierownik internatu w ZS nr 2 w Nałęczowie,
Anna Doroszewska
nauczycielka przedmiotów zawodowych
w ZS nr 2 w Nałęczowie*

Kampania 19 DNI PRZECIWKO PRZEMOCY I KRZYWDZENIU DZIECI I MŁODZIEŻY

Po kilku latach przerwy Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Aleksandra Kamińskiego w Puławach ponownie bierze udział w ogólnopolskiej Kampanii 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży zorganizowanej przez Fundację po DRUGIE. Koordynatorem i osobą odpowiedzialną za organizację tego wydarzenia w naszym ośrodku jest wychowawczynie Katarzyna Dębska. Od 1 listopada, przez 19 dni głośno mówiliśmy „STOP” przemocy wobec dzieci i młodzieży!

Kampania 19 DNI 2024 odbyła się pod hasłem: Ej, to nie jest żart. To jest przemoc! Celem kampanii jest edukacja, wspólne działanie i uwrażliwienie na problem przemocy wobec i wśród dzieci i młodzieży.

W ramach kampanii powstał spot reklamowy, w którym udział wzięli nasi wychowankowie razem z opiekunem projektu Katarzyną Dębską. Realizacja spotu możliwa była dzięki Szubartowski. Visual, za co ogromnie dziękujemy. Mieszkańcy naszego miasta mieli okazję obejrzeć spot 7 listopada 2024 r. podczas Powiatowego Dnia Kultury. Oprócz tego odbywają się pogadanki z nieletnimi, zorganizowany został konkurs plastyczny i konkurs wiedzy dot. tego zagadnienia. Udział w kampanii ma na celu zwiększenie świadomości społecznej, zwrócenie uwagi na problem przemocy i wspólną walkę z tym zjawiskiem.

 Małgorzata Cywka
pedagog MOW w Puławach
 MOW Puławy

KAMPANIA 19 DNI
przeciwko przemocy i krzywdzeniu
dzieci i młodzieży
pod hasłem

**EJ,
TO NIE JEST ŻART.
TO JEST
PRZEMOC!**

Powiedz STOP żartom, które ranią!
Bądź częścią zmiany - nie toleruj przemocy.

1-19 listopada
edycja **2024**

po drugie

ŚWIĘTO PATRONA oraz ŚLUBOWANIE NOWOPRZYBYŁYCH WYCHOWANKÓW

do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego im. Aleksandra Kamińskiego w Puławach

25 października 2024 r. w naszej placówce odbyły się uroczystości związane ze Świętem Patrona Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego oraz ślubowaniem nowoprzybyłych wychowanków. W tym wyjątkowym dniu swoją obecnością zaszczytili nas: poseł na Sejm RP Michał Krawczyk, starosta puławski Teresa Gutowska, przewodnicząca Rady Miasta Puławy Ewa Wójcik, członek Zarządu Powiatu Puławskiego Łukasz Skowyra, radny Rady Powiatu Puławskiego Paweł Romański, kierownik Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Puławach Małgorzata Noskowska, przedstawicielki Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie Izabela Kaczyńska i Michalina Izdebska, dyrektor PCPR w Puławach Małgorzata Suszek-Zawadzka, przedstawiciel MONAR w Puławach Dariusz Łysiak, przedstawicielki MOPS w Puławach oraz delegacje zaprzyjaźnionych ośrodków – MOW Podgłębokie i MOW Wierzbica. Listy okolicznościowe do społeczności ośrodka skierowali minister edukacji Barbara Nowacka, posłanka do Parlamentu Europejskiego Marta Wcisło, poseł na Sejm RP Henryk Smolarz.

Pierwszą część uroczystości przygotowali i przedstawili wychowankowie pod opieką Anny Nikodemskiej. Przybliżyli wszystkim zebrany postać naszego patrona. Aleksander Kamiński

przez całe swoje życie głosił i propagował idee skautowskie. Był pedagogiem, harcmistrzem, żołnierzem Armii Krajowej, twórcą formacji Szarych Szeregów oraz autorem wydanej konspiracyjnie podczas okupacji książki „Kamienie na szaniec”. Kilka dni wcześniej delegacja wychowanków odwiedziła grób i postawiła pamiątkowe znicze na grobie tak ważnego dla nas człowieka.

Druga część wydarzenia poświęcona była nowoprzybyłym nieletnim, którzy w bieżącym roku szkolnym 2024/2025 stali się częścią społeczności naszej placówki.

✍ Małgorzata Cywka
pedagog MOW w Puławach
📷 Andrzej Wenerski

STAROSTA TERESA GUTOWSKA SKŁADA GRATULACJE SPOŁECZNOŚCI SZKOŁY

Uczeń Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach Damian Kowalczyk otrzymał stypendium Prezesa Rady Ministrów!

Miło nam poinformować o przyznaniu stypendium Prezesa Rady Ministrów za wyniki w nauce za rok szkolny 2023/24 Damianowi Kowalczykowi – uczniowi klasy IVct Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach. W ubiegłym roku szkolnym Damian uzyskał średnią ocen 5,50, która była najwyższym wynikiem w naszej szkole, ponadto zakwalifikował się do etapu centralnego Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”. Serdecznie gratulujemy!

✍ Agnieszka Gawinek
nauczycielka Zespołu Szkół nr 2
im. E. Kwiatkowskiego w Puławach
📷 <https://kurierlubelski.pl/najzdolniejsi-uczniowie-z-woj-lubelskiego-nagrodzeni-stypendiami-prezesa-rady-ministrow-zobacz-zdjecia/ar/c5-18921877>

Witamy pierwszoklasistów Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach!

„SPARTAKIADA 2024”

UCZNIOWIE KLASY 1 AIT Z WYCHOWAWCZYNIA G. SIEPRAWSKĄ.

UCZNIOWIE KLASY 1 CDT Z WYCHOWAWCZYNIA MARIĄ RYMKIEWICZ

UCZNIOWIE KLASY 1 WB Z WYCHOWAWCZYNIA ANNA MAZUR

Tegoroczna spartakiada klas pierwszych odbyła się 1 października i przebiegła pod hasłem „Bezpieczeństwo na drodze”.

O miano najlepszej klasy rywalizowały: 1 ait z wychowawczynią Gabrielą Sieprawską, 1 cdt z wychowawczynią Marią Rymkiewicz i 1 wb z wychowawczynią Anną Mazur.

Pierwszą konkurencją ocenianą przez szanowne Jury w składzie: dyrektor Krzysztof Szabelski, Agnieszka Malinowska i Marek Sternik, był slalom pokonany na jednoślądzie. Trzech przedstawicieli z każdej klasy walczyło o najlepszy czas i punkty dla swojej drużyny. Co prawda specjalnie przygotowany motor nie wytrzymał w jednym kawałku do końca zabawy, jednak naszym uczniom to nie przeszkodziło, aby w ekspresowym tempie pokonać trasę.

Drugą konkurencją był rzut laptopem do celu. Mimo że na laptopie widniało charakterystyczne jabłuszko – nikomu nie zdrząła ręka i przedmiot szybował kilka metrów w kierunku wyznaczonych pól o różnej wartości. Uczniów wsparli wychowawcy i ostatecznie największą ilość punktów zgarnęła 1 wb.

Kolejne zmagania wymagały znajomości znaków drogowych. Jak się okazało, nie było to łatwe zadanie i każda z drużyn popełniła błędy, jednak najlepiej poradziła sobie 1 ait.

Następnie sprawdzono umiejętność kreacji i współdziałania przy budowie wymyślnych budowli z klocków. Najbardziej spektakularne dzieło stworzyli uczniowie 1 wb.

Kolejnym wyzwaniem był quiz wiedzy o szkole. Pytania dotyczyły nauczycieli, klas, a nawet szkolnych otworów drzwiowych. Bezkonkurencyjni okazali się uczniowie 1ait.

Jury oceniło również fachowe przygotowanie do zabawy – czyli mundurowy outfit jednego z przedstawicieli klasy – wygrał ten przygotowany przez 1ait.

W międzyczasie powstawały barwne portrety wychowawców. Młodzi artyści starali się jak najwierniej oddać urodę i styl. Najbliżej ideału byli uczniowie klasy 1 ait.

Decydującą konkurencją okazały się rzuty osobiste do kosza. Skuteczność drużyn nie była duża, podobnie jak różnice finalnych wyników. Rzutem na taśmę wygrała 1cdt wyprzedzając jedynie o punkt 1ait.

Zabawa była jak zwykle przednia. Dziękujemy bardzo za przygotowanie imprezy nauczycielom Ewie Hołody i Marcinowi Krawcowi oraz szanownym jurorom za sprawiedliwe oceny.

 Gabriela Sieprawska, Ewa Hołody
nauczycielki Zespołu Szkół nr 2 im. E. Kwiatkowskiego w Puławach

NARODOWE CZYTANIE w Kęble

Narodowe Czytanie to coroczna akcja, która od 13 lat jednoczy Polaków wokół literatury i tradycji. W jej ramach klasyczne dzieła polskiej literatury są czytane w różnych miejscach w całym kraju, od szkół po instytucje kultury, by popularyzować rodzimą klasykę.

Udział w ogólnopolskiej akcji Narodowego Czytania stał się coroczną tradycją w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Św. Franciszka z Asyżu, dlatego 14 września zorganizowano wspólne czytanie jednego z najwybitniejszych dzieł romantyzmu – Kordiana Juliusza Słowackiego.

Wydarzenie rozpoczęła dyrektor Magdalena Sosik, odczytując fragment listu Prezydenta Polski: „Chciałbym, aby w trakcie tej wspólnej lektury towarzyszyła nam refleksja nad Polską i polskim losem. Ale też nad aktualnością Kordiana. Bo dramat Słowackiego opowiada o walce Polaków z caratem, ale przecież można traktować go również jako opowieść o naszej współczesności. O tym, że wolność i niepodległość wymagają bezinteresownego poświęcenia i ciągłej gotowości do czynu. Że odpowiedzialność, konsekwencja i wola działania prowadzą do zwycięstwa, a niezdecydowanie, strach i złudzenia – do klęski.”

Po wstępie, do czytania lektury przystąpili nasi uczniowie, nauczyciele oraz zaproszeni goście: kierownik Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Puławach Małgorzata Noskowska, dyrektor Gminnego Domu Kultury w Wąwolnicy Dorota Chudy, dyrektor Gminnej Biblioteki w Wąwolnicy Monika Boruch, sekretarz Gminy Wąwolnica Grzegorz Dunia, sierż. szt. Monika Dzido z Powiatowej Policji w Puławach.

Całość akcji podsumowała dyrektor i podziękowała za zaangażowanie oraz udział w tym wydarzeniu. Wszyscy uczestnicy akcji otrzymali pamiątkowe pocztówki z ryciną Pałacu w Kęble oraz oficjalną pieczęcią Narodowego Czytania.

Nad przygotowaniami do akcji czuwali: Olga Rukasz-Kurzeja, Aneta Kruszyńska Misiak oraz Marek Łuka.

 Olga Rukasz-Kurzeja
 Monika Lenarciarz
SOSW w Kęble

W SOSW w Puławach poprzez realizację unijnych projektów

PRZYBLIŻAMY NIEDOSTĘPNE, OSIĄGAMY NIEMOŻLIWE

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy jest specjalistyczną jednostką edukacyjno-wychowawczą. Głównym zadaniem ośrodka jest przygotowanie wychowanków w miarę ich możliwości do niezależnego, samodzielnego, aktywnego i twórczego życia oraz zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych i rehabilitacyjnych. Kadra pedagogiczna realizuje zadania edukacyjno-terapeutyczne, rehabilitacyjne i opiekuńcze. Ośrodek działa na wszystkich szczeblach edukacji specjalnej, począwszy od zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka do

siódmego roku życia, poprzez szkołę podstawową aż po szkołę branżową I stopnia (dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem w tym zespołem Aspergera) i zespół rewalidacyjno-wychowawczy. W roku szkolnym 2023/2024 nauczyciele Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. M. Grzegorzewskiej Puławach, przystąpili do złożenia wniosku, który dawał możliwość realizowanie projektu ze środków programu FERS na zasadach Programu Erasmus+ sektor Edukacja Szkolna dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Po zakwalifikowaniu się naszego ośrodka do realizacji projektu, kadra pedagogiczna bardzo ambitnie i z aspiracjami rozpoczęła przygotowania. Do projektu pt. „Mobilność kadry szansą na umiędzynarodowienie procesu edukacji w SOSW w Puławach” zostało zakwalifikowanych 24 nauczycieli. Pierwszą częścią to działanie projektowe, które rozpoczęliśmy od akcji informacyjno-promocyjnej, rekrutacji na jasnych i przejrzystych zasadach i kryteriach. Wyjazd poprzedziły zajęcia obejmujące wsparcie językowe – angielski, zajęcia kulturowe (kultura, historia i język grecki).

Druga część to mobilność, którą nauczyciele realizowali w terminie 07-21.07.24 r. odbyła się w Salonikach (Grecja). Poprzez realizację tego projektu nauczyciele naszego ośrodka chcieli urozmaicić, wzbogacić i uatrakcyjnić pracę dydaktyczną i wychowawczą swoich uczniów. W czasie trwania projektu byli bardzo zaangażowani i otwarci na wzbogacanie i poznawanie nowoczesnych technologii TIK, podnoszenie sprawności oraz jakości komunikowania się w języku angielskim. Wielkie nadzieje pokładali na podniesienie umiejętności praktycznych, rozwój osobisty i wzrost efektywnego porozumiewania się w zespole i budowania więzi między pracownikami i w pracy z uczniami. Nauczyciele poznawali obyczaje, zabytki, historię oraz spotkali się na żywo z przedstawicielami innej kultury. Efektem tych spotkań miało być przekazanie informacji i zainteresowanie uczniów kulturą i historią innych krajów europejskich, jak również

uwrażliwienie na różnorodność i tolerancję w stosunku do otaczającego nas świata. Zajęcia odbywały się codziennie i były realizowane różnymi metodami: posiedzenia plenarne, prezentacje, wideokonferencje, warsztaty, ćwiczenia, dyskusje, praca w grupach nad własnymi projektami, wymiana informacji i prezentacje własne uczestników, zajęcia praktyczne polegające na opracowywaniu polityki internacjonalizacji własnej szkoły oraz tworzeniu planów współpracy międzynarodowej między uczestnikami kursu. Poza poznanie istotnych założeń leżących u podstaw efektywnych projektów międzynarodowych uczestnicy kursu mieli możliwość wymiany doświadczeń, poszerzenia wiedzy o kulturze innych krajów, pozyskania partnerów do współpracy, nawiązania cennych kontaktów zawodowych i podniesienie sprawności i jakości komunikowania się w języku angielskim. Oprócz tego nauczyciele naszego ośrodka uczestniczyli w zajęciach i wycieczkach plenerowo-kulturalnych. Były to: zajęcia ruchowe – poznanie muzyki i tańców greckich, spektakl teatralny pt. „Ptaki”, wycieczki do Virginy do Muzeum Archeologicznego, do wodospadu i starożytnego miasteczka w Edessie, do Meteorów

– zespołu klasztorów na szczytach gór, zwiedzanie zabytków i obiektów sakralnych Salonik, rejs statkiem do najpiękniejszej plaży Chalkidiki oraz udział w wieczorze greckim w Tawernie z degustacją kuchni greckiej, jej tradycyjnych dań, poznaniem muzyki charakterystycznej dla tego regionu i doświadczeniem gościnności greckiej. Efektem realizacji projektu było podniesienie kompetencji kluczowych przez uczestników. Wzrosła sprawność porozumiewania się w języku angielskim oraz poczucie własnej wartości. Nauczyciele biorący udział w projekcie wzbogacili swój warsztat pracy o znajomość nowoczesnych metod kształcenia, ogólnych wiadomości na temat programu, celów oświaty w Grecji, możliwości nauki przez aplikacje oraz problemy dezinformacji i sposoby walki z nimi. W czasie rady pedagogicznej inaugurującej nowy rok szkolny 2024/2025, dyrektor Elżbieta Szczygieł wszystkim uczestnikom uroczyście wręczyła certyfikaty ukończenia projektu. Z nowymi doświadczeniami i wiedzą nauczyciele rozpoczęli planowanie i realizację zajęć z uczniami naszej szkoły. Po prezentacji i omówieniu rezultatów projektu na radzie pedagogicznej, zostały

udostępnione materiały edukacyjne dla pozostałej kadry szkolnej. Od września szkołę naszą dekorują zdjęcia uwieczniające piękno Grecji zrobione podczas wyjazdu w ramach Programu Erasmus+, które można oglądać w holu głównym szkoły. Z wielkim zaangażowaniem całe grono pedagogiczne Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, rozpoczęło planowanie wykorzystania zdobytej wiedzy i wdrażanie jej w czasie różnych zajęć z uczniami naszej szkoły. Ciekawe pomysły były widoczne na zajęciach rozpoczynających cykl spotkań „Z Grecją na Ty”, którego tematem były symbole narodowe Grecji. Uczniowie ze szkoły podstawowej zapoznali się z symbolami Grecji. Malowali flagi, godła, układali puzzle z mapą i alfabetem Grecji, a prace wyeksponowane zostały na tablicach na szkolnym korytarzu. W czasie zajęć w pracowni ceramicznej inna grupa uczniów wykonywała mozaikę grecką. Bardzo pracowitą, wielogodzinna praca wychowanków przyniosła piękne efekty i radość wychowanków naszej placówki. W czasie licznych warsztatów

kulinarnych pt. „Smaki Grecji”, nasi kucharze ze szkoły branżowej poznawali produkty, przepisy kulinarne i przygotowywali potrawy greckie, którymi mogli się pochwalić podczas degustacji. Wszystko było smaczne i zdrowe. Z wielkim rozmachem grupa nauczycieli przygotowała zajęcia z muzyką i tańcami greckimi, w których brało udział wielu uczniów z klas podstawowych. Radości i uśmiechów dzieci nie było końca. Do biblioteki szkolnej zostało zakupionych wiele różnych pozycji książkowych o tematyce greckiej. „Mitologia grecka”, biuletyny i albumy to pozycje, które były również prezentowane w czasie spotkania pt. „Noc bibliotek”. Oprócz warsztatów i zajęć rewalidacyjnych nauczyciele na godzinach wychowawczych, historii, języka polskiego i muzyki, również przekazują różne informacje o tematyce greckiej. Są to projekcje filmów, zdjęcia, słuchanie muzyki czy wyszukiwanie informacji w komputerze. Wszystkie te działania to dopiero początek. Nauczyciele naszej szkoły mają jeszcze wiele pomysłów i niespodzianek dla naszych uczniów. Zapowiadają i przygotowują kontynuowanie warsztatów plastycznych, ceramicznych, kulinarnych, spotkań z „Mitologią grecką” (greckie stroje ludowe). Nauczyciele wychowania fizycznego z okazji „Dnia Sportu” przygotowują „Igrzyska Greckie”, które

mają być zwieńczeniem pracy wszystkich nauczycieli. Również w ramach szkoleń dla nauczycieli, zorganizowane będzie spotkanie pt. „Wady i zalety pracy zdalnej i niebezpieczeństwa dezinformacji”, które bardzo ciekawie było przedstawiane i omawiane w czasie zajęć w Salonikach. Efektem realizacji projektu było podniesienie kompetencji kluczowych przez uczestników. Wzrosła sprawność porozumiewania się w języku angielskim oraz poczucie własnej wartości. Nauczyciele zapoznali się z kulturą i dziedzictwem greckim i europejskim. Mieli możliwość odniesienia się do naszych tradycji narodowych, poznania wspólnych elementów historii Polski i Grecji. Wzmocnili swoje postawy tolerancji: otwarcia na inność i poszanowania dla innych kultur. Nauczyciele biorący udział w projekcie wzbogacili swój warsztat pracy o znajomość nowoczesnych metod kształcenia, ogólnych wiadomości na temat programu, celu oświaty w Grecji, możliwości nauki przez aplikacje oraz problemy dezinformacji i sposoby walki z nimi.

Udział pracowników naszego ośrodka w tym projekcie był inspirujący i pobudził inwencję, kreatywność i szersze spojrzenie na proces edukacji w szkole specjalnej.

 Grzegorz Skoczek
nauczyciel wychowania fizycznego
SOSW w Puławach

WSPOMNIENIA Z TURNUSU

Szum fal, piasek pod gołymi stopami i podmuch letniego wiatru we włosach oraz nadmorskie powietrze to tylko niektóre elementy talasoterapii, która ma zbawienny wpływ na kondycję psychofizyczną organizmu, szczególnie na układ oddechowy i krążenia. To już tradycja, że młodzież ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Św. Franciszka z Asyżu w Kęble we wrześniu wyjeżdża na turnus rehabilitacyjny. W tym roku odbył się on w przepięknej Ustce w Ośrodku Wypoczynkowo-Rehabilitacyjnym „Przylesie”, a wzięło w nim udział 25 wychowanków i 7 opiekunów.

Podczas dwutygodniowego pobytu uczestnicy objęci byli różnego rodzaju zabiegami fizjoterapeutycznymi. Korzystali m.in. z hydromasaży i masażów ręcznych, ćwiczeń na siłowni, lamp rozgrzewających, ultradźwięków, laserów, pola magnetycznego, inhalacji i gimnastyki ogólnorozwojowej. W szerokim zakresie prowadzona była również rehabilitacja społeczna i edukacja regionalna.

Spacerując po plaży brzegiem morza czynnie korzystaliśmy z klimatoterapii. Bogate powietrze w jod sprawiło, że nasze organizmy wzmocniły się i poprawiła się ich odporność. Ale pobyt na turnusie to także ogrom atrakcji turystycznych. Wiele frajdy naszym wychowankom przysporzył przejazd meleksem, podczas którego zwiedzaliśmy zakątki malowniczej Ustki, szachulcowe chaty rybackie typowe dla tego regionu, wąskie uliczki, klimatyczne kawiarnie i zaułki. Nie zabrakło wizyty w ZOO i fokarium w przepięknie położonej Dolinie Charlotty, a rejs statkiem po Morzu Bałtyckim dla naszych wychowanków był chwilą wyjątkową, która na długo pozostanie w ich pamięci.

Usteckie wieczory wypełniały nam dyskoteki, seanse filmowe, zabawy i konkursy oraz warsztaty plastyczne. Nasi wychowankowie mieli także możliwość zaprezentowania swoich zdolności artystycznych podczas pleneru malarskiego nad Morzem Bałtyckim.

Przez cały pobyt towarzyszyła nam wymarzona pogoda i radosne nastroje. Różnorodność atrakcji sprawiła, że nikt się nie nudził. Wróciliśmy do domów zrelaksowani, opaleni, wypoczęci i pełni wrażeń.

  Katarzyna Wicha, Mariola Bartoszcze
nauczyciele SOSW w Kęble

WYSTAWA SZTUKI „INNY WYMIAR”

Marzenia się nie spełniają – marzenia się spełniają!

WERNISAŻ INNY WYMIAR
WYWOŁAŁ OGROMNE
ZAINTERESOWANIE SPOŁECZNOŚCI

W październiku 2024 r. spełniły się artystyczne marzenia uczniów klasy 3ab Branżowej Szkoły I Stopnia przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Puławach. Wystawa prac plastycznych „Inny wymiar” w Osiedlowym Domu Kultury M-PIK jest artystycznym projektem uczniów tej klasy. Powstał z potrzeby nawiązania głębszych relacji między uczniami, zaprzyjaźnienia się, oswojenia, fascynujących odkryć, wzajemnego doceniania i zachwytów, a przede wszystkim z pasji, autentycznej miłości do sztuki, pragnienia wyrażenia uczuć i emocji oraz artystycznego rozwoju. Wymagał od młodych artystów odwagi, by podzielić się swoją pasją z odbiorcami ich dzieł, kreatywności, by ciekawie je wyeksponować i współpracować, by projekt zrealizować. To ich szansa na zmianę i rozwój.

SZTUKA WSPÓŁPRACY

Uczniowie z klasy 3ab stworzyli plan działania, a właściwie współdziałania w celu realizacji projektu. Każdy z nich

otrzymał zadanie na miarę swoich zdolności i zainteresowań. Efektem ich działań jest wystawa, na którą wszyscy w klasie i szkole czekali z niecierpliwością. I jak to w trakcie rozpoczęcia ważnej pracy bywa, prosili o radę i ocenę niektórych nauczycieli. Uczniowie zaprzyjaźnili się z Ireną Rucz, naszą artystyczną mentorką, której rad słuchali bardzo uważnie i która pracowała z nimi nad oprawą wernisażu.

JAK POWSTAJE SZTUKA?

Prace wykonane przez artystów łączy jedno. Wykonane zostały samodzielnie, zazwyczaj w domowym zaciszu lub internackim pokoju. Powstały z potrzeby wyrażenia siebie, chęci tworzenia, z miłości do sztuki, muzyki, kultury japońskiej i koreańskiej. Rolą dorosłych w projekcie było zachęcenie ich do ujawnienia swojego talentu i podzielenia się własną twórczością ze światem oraz wsparcie merytoryczne, a w szczególności emocjonalne. Od momentu decyzji o pokazaniu światu swoich prac w formie wystawy,

motto artystów i twórców wystawy „Inny wymiar” brzmi nieustannie:

**Łamiemy bariery
Chcemy
Działamy
Próbujemy
Dajemy radę
Potrafimy
Odkrywamy
Przeżywamy
Rozwijamy skrzydła
Realizujemy marzenia,
bo naprawdę warto!**

UCHYLMY RĄBKA TAJEMNICY

Młode artystki łączy niezwykła wrażliwość, delikatność, skromność oraz ciekawość świata.

Iwona Beczek rysuje ołówkiem portrety i martwą naturę. Inspiracją dla Iwony jest kultura Korei Południowej oraz muzyka koreańska. Iwona zna wartość sztuki, dlatego wiele ze swoich prac podarowała członkom rodziny i przyjaciołom.

Amelia Rybak maluje od wielu lat, jednak Jej prace zobaczyliśmy po raz pierwszy kilka miesięcy temu. Od tej pory uśmiech nie znika z naszych twarzy. Maluje farbami olejnymi, głównie pejzaże i kwiaty.

Na ujawnienie swojej twórczości, niebanalnej, oryginalnej, opartej na miłości do kultury japońskiej zdecydowała się **Emilia Błachnio**. Swoje prace tworzy w aplikacji graficznej. To cykl fantastycznych mang, cudownie kolorowych, wyrażających emocje, od smutku, żalu, rozczarowania do radosnych uczuć akceptacji, miłości i przyjaźni.

DYREKTOR ELŻBIETA SZCZYGIEL ZŁOŻYŁA PODZIĘKOWANIA ZA DOSKONAŁĄ REALIZACJĘ PROJEKTU WYSTAWY

Emilia doskonale porusza się w świecie grafiki i technologii komputerowej. Sama umieszcza swoje prace na kanale YouTube i świetnie je animuje.

Kamila Pawlik to niezwykle wrażliwa artystka, która rysuje ołówkiem. Na wystawie możemy obejrzeć jej obrazy: przepiękne hortensje i tajemniczą piękność.

Emilia Ostanek ma świetną kreskę. Rysuje ołówkiem i kredkami. Artystka namalowała tajemniczy zamek z historią mrozącą krew w żyłach i napisała opowiadanie, którego ta praca jest ilustracją. Jest również autorką portretów zakonnicy i księdza.

Klaudia Wójcik rysuje „od zawsze”, najchętniej ołówkiem. Rysuje w domu, często w czasie przerw na szkolnym korytarzu. Rysowanie to jej azyl, to chwila,

w której potrafi oderwać się od rzeczywistości, jej ukochany, bezpieczny świat.

NIE TYLKO MY, ZA NASZYM SUKCESEM STOJĄ TEŻ CUDOWNI LUDZIE, NASI PRZYJACIELE

Wystawa „Inny wymiar” to projekt uczniów klasy IIIab, który jest spełnieniem marzeń powstałych po sukcesie pierwszej ubiegłorocznej wystawy „Miłość do sztuki”, mającej miejsce w naszej szkole. Wystawa wywołała wśród odbiorców ogromne emocje: łzy wzruszenia oraz zachwyt uczniów, nauczycieli, pracowników Ośrodka oraz naszej przyjaciółki Bernardy Julii Rzechowskiej, członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Plastyków i pomysłodawczyni Puławskiej Akademii Plastycznej. Stała się ona naszą inspiracją w tworzeniu i sięganiu wysoko,

by realizować marzenia. Jesteśmy Jej bardzo wdzięczni.

Jesteśmy bardzo wdzięczni Renacie Stępień, dyrektor Osiedlowego Domu Kultury M-PIK, która razem z kierowniczką Anną Butrym otworzyły naszym artystkom wrota do Galerii Sztuki w Domu Kultury M-PIK.

Zaproszenie na wernisaż przyjęła Małgorzata Noskowska, kierownik Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Puławach, dyrekcja SOSW – dyrektor Elżbieta Szczygieł oraz wicedyrektorzy, Marta Rodzik i Marek Bogusz. Obecni byli rodzice artystek, nauczyciele i pracownicy szkoły. Dzięki niezwyklej i emocjonalnej informacji zwrotnej osób zwiedzających naszą wystawę poczulismy „powiew wiatru w żagle”.

Nasze artystki i pozostali uczniowie z klasy 3ab byli także autorami ciast i ciasteczek, które wykonali pod kierunkiem ich ukochanej nauczycielki przedmiotów gastronomicznych Małgorzaty Maciejczyk. Wspaniałe wypieki osłodziły gościom zwiedzanie wystawy.

Wystawa „Inny wymiar” okazała się Naszą Wystawą Marzeń, ale teraz chcemy sięgnąć wyżej!

  Kamila Liszewska-Polak, nauczycielka i wychowawczyni uczniów klasy 3ab Branżowej Szkoły I Stopnia przy SOSW w Puławach

ARTYŚCI ZOSTALI DOCENIENI RÓWNIEŻ PRZEZ KIEROWNIK WYDZIAŁU EDUKACJI MAŁGORZATĘ NOSKOWSKĄ

XXIV POWIATOWY DZIEŃ KULTURY

– Powiatowy Dzień Kultury jest podsumowaniem życia kulturalnego Ziemi Puławskiej – obszaru niezwykle bogatego w dziedzictwo kulturowe, zabytki, historię i aktualne wydarzenia z dziedziny kultury. To święto podkreśla ogromny potencjał twórczy artystów i animatorów kultury z naszego powiatu oraz ich rolę w życiu, zarówno lokalnych społeczności, jak i całej ojczyzny. W imieniu własnym i Zarządu Powiatu Puławskiego serdecznie dziękuję wszystkim artystom, twórcom i animatorom kultury za zaangażowanie, interesujące formy ekspresji, dbałość o historię regionu, kultywowanie tradycji ludowej, a także wysiłek włożony w przedsięwzięcia kulturalne, które są wspaniałą wizytówką Powiatu Puławskiego. Jesteście Państwo naszą dumą i za to serdecznie Wam dziękuję. Życzę wszelkiej pomyślności oraz powodzenia w podejmowanych projektach artystycznych – powiedziała starosta puławska Teresa Gutowska otwierając XXIV Powiatowy Dzień Kultury. Do życzeń pani starosty dołączyli: przewodniczący rady powiatu Paweł Nakoneczny, wicestarosta Piotr Rzetelski, wiceprzewodniczący rady Marcin Pisula, członkowie zarządu Andrzej Mitruczuk, Bogdan Krześniak i Łukasz Skowyrą oraz sekretarz Agata Zasada-Wrzesińska. Wydarzenie odbyło się 7 listopada 2024 r. w Puławskim Ośrodku Kultury „Dom Chemika”. Organizatorami przedsięwzięcia byli Powiat Puławski przy współpracy POK „Dom Chemika”, Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach. Projekt został wsparty przez Lubelski Bank Spółdzielczy. Tegoroczne święto kultury było okazją do prezentacji

STAROSTA PUŁAWSKI TERESA GUTOWSKA

STAROSTA PUŁAWSKI TERESA GUTOWSKA
Z PRZEWODNICZĄCYM RADY POWIATU
PAWŁEM NAKONECZNYM I LAUREATAMI

WICESTAROSTA PUŁAWSKI PIOTR RZETELSKI Z RADNYM,
DYR. POK "DOM CHEMIKA" ZBIGNIEWEM ŚLIWIŃSKIM
SKŁADAJĄ GRATULACJE NAGRODZONYM

CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU BOGDAN KRZEŚNIAK
I SEKRETARZ AGATA ZASADA-WRZEZIŃSKA WRĘCAJĄ
NAGRODĘ ZA OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE KULTURY

lokalnych artystów i twórców. Na scenie pokazali się m.in. nowo powstały chór powiatowy, Kacper Gołda, Natalia Kosmowska, Zespół Remont, Nałęczowskie Dęciaki z Gminy Nałęczów, raper Darek Misztal z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Puławach oraz iluzjonista Paweł Rułka z Zespołu Szkół Technicznych w Puławach. Ponadto twórcy z powiatu zaprezentowali swoje prace na specjalnie przygotowanej wystawie – były to dzieła Kingi Kramarczyk, Doroty Opolskiej-Maksym i Katarzyny Kuty. Goście PDK mogli także obejrzeć zdjęcia laureatów prowadzonego na facebookowym profilu konkursu „Powiat Puławski w obiektywie”.

WICEPRZEWODNICZĄCY RADY
POWIATU MARCIN PISULA I CZŁONEK
ZARZĄDU ANDRZEJ MITRUCZUK

CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU
ŁUKASZ SKOWYRA PODSUMOWAŁ
POWIATOWE ŚWIĘTO KULTURY

CHÓR POWIATOWY POD DYREKCJĄ
KATARZYZNY KUŚ Z MDK PUŁAWY

ZESPÓŁ REMONT z MDK PUŁAWY

NAŁĘCZOWSKA ORKIESTRA
„NAŁĘCZOWSKIE DĘCIAKI”

HUBERT DOMAŃSKI
i KATARZYNA KUŚ z MDK PUŁAWY

Zostały także nagrodzone osoby i organizacje szczególnie wyróżniające się w działalności kulturalnej. Wręczyliśmy 43 nagrody, w tym 13 nagród dla instytucji i organizacji społecznych oraz 30 dla indywidualnych artystów. Serdecznie gratulujemy wszystkim nagrodzonym wybitnych osiągnięć w dziedzinie kultury.

Lista nagrodzonych osób i organizacji:

- Paweł Ciechanowicz
- Edwarda Michalska
- Aneta Ciesielska
- Paweł Nocek
- Szymon Mazurek
- Tadeusz Salamandra
- Łukasz Król
- Janina Grzelak
- Joanna Olszak
- Luiza Mazurek
- Janina Mazurek
- Dorota Opolska-Maksym
- Agnieszka i Tomasz Małolepsi
- Jadwiga Pacek
- Lucyna Kowalik
- Natalia Kosmowska
- Anna Rybczyńska
- Katarzyna Martyna Kuta
- Małgorzata Urban
- Ryszard Michał Wrótniak
- Wanda Bartoś
- Kinga Kramarczyk
- Kacper Gołda
- Maria Müller
- Barbara Rułka
- Bohdan Zadura
- Bartłomiej Pniewski
- Paulina Pietroń
- Sławomir Łowczak
- Towarzystwo Przyjaciół Nałęczowa
- Zespół Tańca Ludowego „Bystrzacy” z Wąwolnicy
- Koło Gospodyń Wiejskich Skoki
- Chór – zespół artystyczny „Pokolenie”
- Nałęczowska Orkiestra Dęta „Nałęczowskie Dęciaki”
- Klub Twórców Ludowych w Puławach
- Koło Gospodyń Wiejskich „Anielanki” z Anielina
- Zespół Śpiewaczy „Kaolinki” z Baranowa
- Zespół „Aniołki” z Markuszowa
- Koło Gospodyń Wiejskich w Parchatce
- Stowarzyszenie Twórców Ludowych i Rękodzieła Artystycznego w Kazimierzu Dolnym
- Stowarzyszenie „Zagrody Razem”
- Koło Gospodyń Wiejskich w Karmarnowicach
- Muzeum Badań Polarnych w Puławach

RAPER DAREK MISZTAŁ

✍ Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji,
Kultury, Sportu i Turystyki
📷 Monika Samcik

KINGA KRAMARCZYK

Słów kilka o artystce...

Kinga Kramarczyk od kilku lat wykonuje rękodzieło artystyczne, malarstwo, prace szydełkowe, biżuterię naturalną, magnesy oraz miniaturowe malowane na plastrach drewna, przedstawiające lokalne zabytki, walory przyrodnicze oraz różne miejsca z terenu powiatu puławskiego atrakcyjne turystycznie. W 2024 r. otrzymała Nagrodę Starosty Puławskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury oraz zajęła 3 miejsce w konkursie twórczości ludowej w kategorii malarstwo, organizowanego podczas Dożynek Powiatowych w Wąwolnicy. Swoje produkty prezentuje na różnego rodzaju wystawach, targach rękodzieła i kiermaszach, wykorzystuje do tworzenia dekoracji oraz przeznacza na cele charytatywne. Jej prace znajdują się w prywatnych zbiorach kolekcjonerów z Polski, Niemiec, Belgii, Islandii, a nawet Australii. Jej twórczość można podziwiać na stronie www.4k-arthouse.com

■ **Skąd wzięło się Pani zainteresowanie sztuką? Skąd takie zdolności artystyczne? Czy ktoś z Pani rodziny zajmował się sztuką?**

Sztuka jest mi bliska od najmłodszych lat. Duży wpływ miał na mnie mój tata – Zbigniew Cybula, z którym zawsze chciałam spędzać jak najwięcej czasu. Uwielbiałam towarzyszyć mu przy różnych pracach, jeździć z nim na wycieczki rowerowe do lasu czy nad Wisłę.

To on nauczył mnie miłości do przyrody, wytrwałości i cierpliwości w procesie tworzenia. Sam też malował, tworzył dekoracje do domu, wypłatał kosze z wikliny.

Zdolności artystyczne w mojej rodzinie to coś, co mamy we krwi. Oprócz taty, który nauczył mnie rękodzieła, duży wpływ miała na mnie moja siostra, Katarzyna Podsiadło, która jest architektem i tatuażystką. Od zawsze

podziwiałam jej talent i pewność siebie. Jej prace, niezależnie od medium, zawsze mają w sobie coś wyjątkowego. Często wymieniamy się pomysłami i wspieramy się w twórczości, co jest dla mnie bardzo cenne. Już w dzieciństwie lubiliśmy tworzyć coś własnoręcznie. Byliśmy bardzo kreatywni, a rodzice zawsze pomagali nam rozwijać zainteresowania i wspierali nawet najdziwniejsze pomysły, za co jestem im ogromnie wdzięczna.

W moim życiu dużą rolę odegrała również babcia, Alina Warda, która była cenioną w Gołębieniu krawcową. Jako dziecko często przyglądałam się jej pracy, którą wykonywała z niezwykłą precyzją i cierpliwością. Te chwile pokazały mi, jak ważne są detale i dbałość o każdy element pracy. Mama też lubi malować i tworzyć dekoracje do domu. Talent odziedziczyła także moja córka Emilia, która pięknie rysuje i aktualnie uczy się tatuować.

Rodzina nauczyła mnie, że sztuka wymaga nie tylko talentu, ale też wytrwałości. Dziś te umiejętności i wartości,

które wyniosłam z domu, staram się przekładać na swoje prace, tworząc rzeczy precyzyjne i pełne serca.

■ Jak rozwija się Pani artystyczna kariera?

Moja artystyczna kariera to pasja, którą rozwijam obok mojej pracy zawodowej. Choć praca w geodezji jest moim głównym zajęciem, to twórczość artystyczna ma dla mnie ogromne znaczenie. Zaczęło się kilka lat temu od malowania zabytków Gołębia. Zauważyłam, że moja atrakcyjna turystycznie miejscowość nie oferuje żadnych pamiątek, chciałam zatem spełnić tę lukę. Szybko rozrosło się to na zabytki Puław i okolic, Krakowa i wielu innych miast. Wkrótce zaczęłam malować większe prace na zamówienie. Oprócz tego robiłam szydełkowe serwety/mandale, maskotki na szydełku i inne rękodzieła.

Pierwsza wystawa moich prac została zorganizowana przez panią Teresę Woszczek z Towarzystwa Przyjaciół Gołębia. Wspólnie z Kamilem Kosteckim od 2022 roku tworzymy 4k.arthouse. Mamy też kilkoro utalentowanych przyjaciół, z którymi chcemy stworzyć grupę rękodzielników puławskich. Bierzymy udział w lokalnych wydarzeniach w Puławach, Janowcu, Wąwolnicy, Nałęczowie, byliśmy też na kiermaszu rękodzieła w Grodzisku Mazowieckim, a w grudniu planujemy udział w dwudniowym jarmarku świątecznym w Podkowie Leśnej.

Współorganizujemy wydarzenia z Rolniczym Zakładem Doświadczalnym Kępa w Puławach. Wrześniowe „otwarcie sadów” spotkało się z ogromnym zainteresowaniem, więc planujemy kolejne wspólne działania. W ciągu zaledwie kilku lat moje prace zdobyły dużą popularność. Obrazy wysyłam do różnych zakątków Polski, ale i na cały świat: do Danii, Belgii, Niemiec, Australii. Kilka razy moje prace brały udział w aukcjach charytatywnych osiągając bardzo dobre ceny. Aktualnie współpracuję z regionalistą Panem Andrzejem Pentkiem. Robię

ilustracje do książki o historii miejscowości Grabówki w gminie Wąwolnica.

Przypięczeniem mojej kariery artystycznej było otrzymanie Nagrody Starosty Puławskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury oraz 3 miejsce w konkursie twórczości (kategoria malarstwo) na Dożynkach Powiatowych w Wąwolnicy. To dla mnie bardzo ważne i ogromne wyróżnienie. Jestem niezmiernie dumna i szczęśliwa, że moja pasja została zauważona i doceniona, pomoże mi to dotrzeć do jeszcze szerszej publiczności.

Sztuka i rękodzieło są nieodłącznym elementem mojego życia i zawsze będę starała się rozwijać ją równoległe do innych obowiązków. Cieszę się, że moja pasja spotyka się z uznaniem i jest coraz bardziej znana.

■ Z czego czerpie Pani inspiracje?

Inspiruje mnie przede wszystkim natura i otoczenie. Lubię chodzić na spacer, zwłaszcza do lasu, gdzie mogę obserwować zmieniające się pory roku, kolory, światło przenikające przez liście. Często inspirację czerpię z miejsc lokalnych – zabytków, które mają swoją historię oraz ze wspomnień związanych z konkretnymi miejscami. Z malarzy najbardziej cenię impresjonistów.

■ Jaka jest Pani ulubiona technika?

Moja ulubiona technika to malowanie farbami akrylowymi, zwłaszcza na drewnie. Farby akrylowe szybko schną, co pozwala mi na szybkie budowanie kolejnych warstw i eksperymentowanie z kolorami. Malowanie na drewnie jest dla mnie wyjątkowe, ponieważ naturalna faktura materiału dodaje pracom unikalnego charakteru. Cenię sobie również możliwość tworzenia bardzo szczegółowych, precyzyjnych elementów, które nadają obrazom realizmu. Każdy projekt jest dla mnie jak wyzwanie – uwielbiam dopracowywać każdy detal, zwłaszcza

w miniobrazach, które wymagają wyjątkowej cierpliwości i precyzji.

■ **Czy ma Pani swoje ulubione prace?**

Najbardziej lubię malować architekturę, uliczki miejskie i zwierzęta. Kilka razy zdarzyło mi się malować pamiątkowe portrety zwierząt, które odeszły. Te prace zawsze wiążą się z ogromnym ładunkiem emocjonalnym, co sprawia, że są szczególnie wyjątkowe.

■ **Czy dużo czasu poświęca Pani na tworzenie swoich prac?**

Nawet najmniejsze, kilkucentymetrowe obrazy, są tak szczegółowe, że wymagają co najmniej kilku godzin pracy. Poza samym malowaniem trzeba też przygotować drewno, dokładnie wypolerować, kilkakrotnie zagruntować, a na końcu zabezpieczyć lakierem. Jest to bardzo czasochłonne hobby.

■ **Każdy ma swój unikalny styl pracy, nawyki, techniki i upodobania. Każdy pobudza kreatywność na swój własny sposób. Jaki jest Pani?**

Mój styl pracy jest bardzo spontaniczny. W tygodniu większość dnia zajmuje praca zawodowa, a w weekendy często jeździmy na jarmarki, dlatego upodobałam sobie mniejsze formy, jakimi są miniobrazy, bo nie lubię pracować w pośpiechu. Uwielbiam tworzyć na drewnie, ponieważ każda powierzchnia ma swoją unikalną fakturę, która wpływa na ostateczny efekt. Podczas pracy staram się w pełni skoncentrować na detalu, ponieważ to właśnie w małych elementach tkwi cała magia moich obrazów. Praca w ciszy, bez pośpiechu, pomaga mi odkrywać nowe możliwości wyrazu i pozwala na pełne zaangażowanie w twórczość. Często też towarzyszę Kamilowi przy pracy nad skórzanymi akcesoriami. Skóra to

bardzo wdzięczny i szlachetny materiał. Obydwoje lubimy dopracowywać swoje dzieła w najmniejszych szczegółach, mamy mnóstwo pomysłów i lubimy razem pracować.

■ **Z którego dzieła jest Pani najbardziej dumna i dlaczego? Które dzieło jest najbliższe Pani sercu?**

Najbardziej dumna jestem z niewielkiego obrazu, który stworzyłam dla taty na urodziny. To wyjątkowa praca, przedstawiająca kościół w Gołębiu. Jest niezwykle precyzyjna i realistyczna. Namalowałam ją zaskakująco szybko i bez żadnych poprawek.

■ **Co Pani zyskała dzięki malowaniu?**

Malowanie daje mi przede wszystkim spokój i poczucie spełnienia. To dla mnie forma medytacji, w której mogę wyłączyć się ze świata i skupić wyłącznie na procesie tworzenia. Kiedy maluję, czuję, że mam kontrolę nad każdym detalem. Dzięki malowaniu mam również możliwość dzielenia się swoją pasją z innymi ludźmi, co jest niesamowicie satysfakcjonujące. Widzieć, jak moje prace wzbudzają emocje, wywołują uśmiech lub przenoszą kogoś w ulubione miejsce, to dla mnie ogromna radość.

■ **Co chciałaby Pani przekazać światu i młodszemu pokoleniom?**

Chciałabym, aby młodsze pokolenia zrozumiały, jak cenne jest rękodzieło w świecie pełnym masowej produkcji i szybkiej konsumpcji. Rękodzieło to coś więcej niż przedmiot – to serce i dusza artysty, godziny pracy, precyzja i emocje włożone w każdy detal. Praca nad czymś własnymi rękami uczy cierpliwości, wytrwałości i daje ogromne poczucie satysfakcji. To też sposób na pielęgnowanie tradycji i tworzenie czegoś unikalnego, co przetrwa lata i będzie miało wartość sentymentalną.

Chciałabym przekazać światu, że warto doceniać te drobne, unikalne rzeczy, bo kryje się w nich prawdziwa historia i pasja. Mam nadzieję, że swoją twórczością mogę inspirować innych, by poszukiwali własnej drogi i czerpali radość z tworzenia czegoś wyjątkowego.

STAROSTA TERESA GUTOWSKA WRĘCZA KINDZE KRAMARCZYK NAGRODĘ PODCZAS POWIATOWEGO DNIA KULTURY

■ **Czy oprócz sztuki ma Pani inne pasje?**

Oprócz sztuki mam także inne pasje, które wzbogacają moje życie. Jedną z nich jest fotografowanie przyrody. Staram się wydobyć piękno natury, szczególnie detale, które zwykle umykają naszemu wzrokowi. Interesuję się także nowymi technologiami, malarstwem cyfrowym, robię ilustracje w programie Procreate. Dzięki pracy z siostrą w architekturze wnętrz i przy projektowaniu mebli nauczyłam się tworzyć modele trójwymiarowe. Dodatkowo mój syn nauczył mnie druku 3D, który otwiera nowe przestrzenie do tworzenia i eksperymentowania z formą. Współczesne technologie pozwalają mi rozwijać moją kreatywność w zupełnie nowych kierunkach. Bardzo ważny jest dla mnie rozwój osobisty. Regularnie staram się poszerzać swoją wiedzę, zarówno w zakresie sztuki, jak i innych dziedzin, które pozwalają mi lepiej funkcjonować w codziennym życiu.

■ **Dziękuję za rozmowę.**

✍ Katarzyna Czopko-Noworolnik
📷 archiwum artystki, Monika Samcik

NADWIŚLAŃSKIE SPOTKANIA Z FOLKLOREM

OTWARCIE FESTIWALU, OD LEWEJ: Z-CA DYREKTORA KOWR W LUBLINIE WALDEMAR KOWALCZYK, Z-CA WÓJTA JANOWCA WALDEMAR SŁOWIK, STAROSTA PUŁAWSKI TERESA GUTOWSKA, Z-CA DYREKTORA MUZEUM NADWIŚLAŃSKIEGO MARZENA BRZEZICKA, CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA

– Nadwiślańskie Spotkania z Folklorem Ziemi Puławskiej to przedsięwzięcie mające na celu prezentację bogactwa kultury ludowej oraz dorobku artystycznego i tradycji kultywowanych przez mieszkańców Ziemi Puławskiej. Serdecznie dziękuję wszystkim kołom gospodyń wiejskich, organizacjom i instytucjom oraz wszystkim zaangażowanym w nasze ludowe święto osobom. To dzięki Wam jest tu tak barwnie i kolorowo – powiedziała starosta puławska Teresa Gutowska otwierając święto kultury ludowej w Janowcu w czerwcu br.

CZŁONEK ZARZĄDU
POWIATU ŁUKASZ
SKOWYRA

W ramach projektu odbyły się: konkurs lokalnych zespołów śpiewaczych, animacje dla dzieci z uwzględnieniem promocji zdrowej, polskiej żywności, prezentacje stoisk regionalnych, występ Międzygminnego Zespołu Artystycznego Pokolenie z Końskowoli i Promienie z Janowca oraz Małgorzaty Kowal z gminy Puławy, koncert Maciejowej Kapeli. Imprezą towarzyszącą spotkaniom z folklorem była „Bitwa Regionów 2024 Etap I”.

Pierwsze miejsce w konkursie zespołów śpiewaczych zdobyła „Kapela Zespołu Pieśni i Tańca Ziemia Puławska”. Drugie miejsce wywalczył Chór Gminy Kurów. Trzecią lokatę zdobył Zespół Śpiewaczy KGW Żyrzyn. Wyróżnienie trafiło do Kapeli „Retro Nuta”.

Pierwsze miejsce w I Etapie Konkursu Kulinarnego Bitwa Regionów zdobyło KGW Anielanki za gęś lubelską faszerowaną jabłkami i żurawiną na pierzynie z kaszą pęczak. Drugą pozycję wywalczyło Koło Gospodyń Wiejskich w Piotrowicach za pierogi z konfitowaną kaczką polane nałęczowskim musem śliwkowym i okrasą z bronickiego boczku. Trzecie w klasyfikacji znalazło się KGW w Skokach za skubańce w towarzystwie pierśi i słodkiej maliny.

Nagrody poszczególnym laureatom konkursów wręczali: starosta puławski Teresa Gutowska, z-ca dyrektora Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Waldemar Kowalczyk, wicestarosta Piotr Rzetelski oraz członkowie zarządu powiatu Łukasz Skowyrą i Bogdan Krześniak. Z przyjemnością dołączamy do złożonych gratulacji i dziękujemy wszystkim zespołom za udział w konkursach.

JURY KONKURSU KULINARNEGO

Organizatorem wydarzenia była starosta puławska Teresa Gutowska przy współpracy wójta gminy Janowiec Jana Gędka, Zamku w Janowcu – oddział Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym, Domu Kultury w Janowcu, Gminnej Biblioteki Publicznej w Janowcu, Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach, Puławskiego Ośrodka Kultury „Dom Chemika”, Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Lublinie, CSK w Lublinie, Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Romualda Twardowskiego w Puławach.

Przedsięwzięcie wsparł finansowo Bank Spółdzielczy w Kazimierzu Dolnym.

✍ Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji,
Kultury, Sportu i Turystyki
📷 Renata Niedochodowicz

DOŻYŃKI POWIATOWE I WOJEWÓDZKIE

WÓJT WAWOLNICY MARCIN
ŁAGUNA I STAROSTA PUŁAWSKI
TERESA GUTOWSKA

STAROSTA PUŁAWSKI TERESA GUTOWSKA

STAROSTOWIE DOŻYNEK

WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI, CZŁONKOWIE
ZARZĄDU ŁUKASZ SKOWYRA I BOGDAN
KRZEŚNIAK, WÓJT MARCIN ŁAGUNA

Moc folkloru, wspaniałe wieńce dożynkowe, przepyszne i zdrowe potrawy, stoiska regionalne, występy lokalnych zespołów ludowych i koncert gwiazdy wieczoru – zespołu BOYS, to tylko część atrakcji dostępnych na sierpniowych Dożynkach Powiatowych Wąwolnica 2024. – Dożynki to jeden z piękniejszych i ważniejszych obrzędów w polskiej kulturze. Oznaczają symboliczny odpoczynek i radość z efektów pracy rolników. To czas podziękowań za pełną trud i odpowiedzialności pracę. Dlatego dziś w imieniu własnym i społeczności Ziemi Puławskiej składam podziękowania oraz wyrazy głębokiego uznania dla wszystkich ludzi związanych z rolnictwem – podkreśliła starosta puławska Teresa Gutowska w przemówieniu otwierającym powiatowe święto plonów. Życzenia dla rolników i uczestników dożynek złożyli również m.in. wicewojewoda lubelski Wojciech Wołoch oraz wójt Wąwolnicy Marcin Łaguna, a także wicestarosta Piotr Rzetelski, wiceprzewodniczący rady powiatu Marcin Pisula i Jacek Wilk, członkowie zarządu Łukasz Skowyra, Andrzej Mitruczuk i Bogdan Krześniak.

Na wniosek starosty puławskiego, minister rolnictwa Czesław Siekierski przyznał 5 rolnikom z powiatu puławskiego Odznakę Honorową „Zasłużony dla Rolnictwa”. Otrzymali ją: Piotr Bąkała, Marcin Kęsik, Andrzej Wójtowicz, Witold Górecki, Mariusz Usarek.

Starosta puławski Teresa Gutowska przyznała nagrody za osiągnięcia w rolnictwie dla 9 rolników z terenu powiatu. W gronie nagrodzonych znaleźli się: Sławomir Bachanek, Michał Szaruga, Cezary Wrótniak, Wiesław Wiejak, Andrzej Sikora, Marek Kubiś, Grzegorz Głowacki, Jacek Pielak, Arkadiusz Banaszek.

WYNIKI KONKURSU STOISK DOŻYNKOWYCH:

- 1 miejsce Gmina Żyrzyn
- 2 miejsce Gmina Markuszów
- 3 miejsce Klub Twórców Ludowych z Miasta Puławy
- Wyróżnienie Gmina Janowiec

WYNIKI KONKURSU CHLEBA:

Kategoria chleb zwykły:

- 1 miejsce KGW Karmanowice
- 2 miejsce Anna Bartuzi
- 3 miejsce Hanna Antoniewicz

Kategoria chleb razowy:

- 1 miejsce Grażyna Kowa
- 2 miejsce Halina Nowakowska
- 3 miejsce KGW w Karmanowicach

Kategoria chleb z dodatkami:

- 1 miejsce Ruslana Bielak
- 2 miejsce Bożena Wasitek
- 3 miejsce KGW Czołnowianki

WYNIKI KONKURSU TWÓRCZOŚCI LUDOWEJ:

Kategoria tkanina:

- 1 miejsce Jadwiga Hamułko
- 2 miejsce Ryszard Urban
- 3 miejsce Janina Goluch

Kategoria plecionkarstwo i wikliniarstwo:

- 1 miejsce Barbara Rułka
- 2 miejsce Adam Tomaszewski
- 3 miejsce Karolina Frel

Kategoria rzeźbiarstwo:

- 1 miejsce Ryszard Wrótniak
- 2 miejsce Stanisław Antoniewicz
- 3 miejsce Andrzej Płachta

Kategoria sztuka użytkowa:

- 1 miejsce Władysław Maśny
- 2 miejsce Olena Suvorowa
- 3 miejsce Marianna Tomaszewska

Kategoria plastyka obrzędowa:

- 1 miejsce Elżbieta Kałkowska
- 2 miejsce Halina Fijałkowska
- 3 miejsce KGW Karmanowice

Kategoria malarstwo:

- 1 miejsce Barbara Jemioł
- 2 miejsce Patrycja Johansen
- 3 miejsce Kinga Kramarczyk

WYNIKI KONKURSU

WIENCÓW DOŻYNKOWYCH:

Kategoria wieniec tradycyjny:

- 1 miejsce KGW Zagrody Razem
- 2 miejsce KGW w Wojszynie
- 3 miejsce sołectwo Bronisławka
- Wyróżnienie KGW w Kośminie

Kategoria wieniec współczesny:

- 1 miejsce KGW w Nasiłowie
- 2 miejsce KGW w Karmanowicach
- 3 miejsce KGW Czołnowianki
- Wyróżnienie KGW Bartkowiarki

✍ Andrzej Wenerski Katarzyna Czopko-Noworolnik
 📷 Monika Samcik tarostwo Powiatowe w Puławach

DOŻYNKI W RADAWCU

Dożynki Wojewódzkie stanowią ważne święto ludowe połączone z obrzędami dziękczynnymi za ukończenie żniw. Dla Lubelszczyzny wydarzenie ma szczególnie istotny charakter, ponieważ rolnictwo jest jedną z ważniejszych gałęzi lubelskiej gospodarki.

Tegoroczne święto plonów odbyło się 8 września w Radawcu i stanowiło doskonałą okazję do spotkania i integracji gmin, powiatów oraz kół gospodyń wiejskich z województwa lubelskiego. W trakcie imprezy Zarząd Województwa Lubelskiego docenił rolników z Lubelszczyzny za wkład w gospodarkę rolną Lubelszczyzny. Medalem 550-lecia spośród rolników powiatu puławskiego wyróżniony został Grzegorz Wiadrowski oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Zagrodach. Odznakę honorową „Zasłużony dla rolnictwa” otrzymał Jacek Bakiera z gminy Żyrzyn.

DELEGACJA POWIATU PUŁAWSKIEGO NA DOŻYNKACH WOJEWÓDZKICH

W ramach dożynek rozstrzygnięte zostały konkursy na najładniejszy wieniec w kategorii wieniec współczesny oraz wieniec tradycyjny. W konkursie Powiat Puławski reprezentowały koła: KGW Nasiłów w kat. wieniec współczesny oraz KGW Zagrody w kat. wieniec tradycyjny. Za swój wieniec Zagrody otrzymały wyróżnienie. Dzięki wydarzeniu gminy oraz koła miały okazję do zaprezentowania

walorów powiatu i możliwość pokazania swoich potraw regionalnych. Impreza zwieńczona została koncertami zespołu DEFIS oraz grupy muzycznej Future Folk. Gwiazdą wieczoru była Ania Dąbrowska.

Podczas dożynek powiat reprezentowali wicestarosta puławski Piotr Rzetelski oraz członek zarządu Łukasz Skowrya.

✍ Renata Niedochodowicz
 Wydział Promocji, Kultury
 Sportu i Turystyki

Z ŻYCIA POWIATOWEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ w Puławach

Kolejny rok działalności Powiatowej Biblioteki Publicznej za nami. Koncerty muzyczne, spotkania autorskie, promocje wydawnictw regionalnych, wykłady dotyczące historii naszego miasta i powiatu, wystawy tematyczne i lekcje biblioteczne to tylko krótka lista tegorocznych działań.

Nowy sezon Powiatowego Klubu Książki rozpoczął się nietypowo, od koncertu. Zaproszenie Powiatowej Biblioteki Publicznej w Puławach przyjął pan Sławomir Roman Doraczyński, który wraz ze swoim poetycko-muzycznym zespołem Dwa Księżycy oprowadził nas po świecie dźwięków. Obok pana Sławomira wystąpili Wioletta Trojnara-Sikora, Elżbieta Nowakowska, Jerzy Kuna. Była to niezwykle inspirująca godzina spędzona w otoczeniu dźwięków akordeonu i pięknych słów piosenek sprzed lat.

W lutym nasze zaproszenie przyjęła Monika Januszek-Surdacka, kierownik Domu Kuncewiczów (Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym). Tematem spotkania były związki Marii i Jerzego Kuncewiczów z powiatem puławskim. Kazimierz Dolny nad Wisłą to niezwykle ważny punkt na biograficznej mapie Marii Kuncewiczowej. Ale małżeństwo Kuncewiczów bywało też w innych miejscach powiatu puławskiego i województwa lubelskiego. O tych ciekawych miejscach i ważnych spotkaniach dokładnie opowiedział nasz gość.

W marcu wraz z Klubowiczami świętowaliśmy Dzień Kobiet. Z recitalem poetycko-muzycznym „Z poezją, piosenką i dobrym humorem” wystąpili między innymi Edward Marian Krzyształowski i Wioletta Trojnara-Sikora.

W kwietniu odbyło się spotkanie autorskie z Agnieszką Maj, poetką, autorką scenariuszy widowisk okolicznościowych, skeczy, książek edukacyjnych oraz publikacji etnograficznych.

W 2015 r. ukazał się pierwszy tomik poetycki pt. „Dojrzewanie ciszy” a w 2023 r. drugi tomik pt. „Moje (po) szlaki”. Autorka opowiedziała o ostatnich poetyckich inspiracjach i przeczytała swoje najnowsze wiersze.

W maju tematem spotkania były Puławy, a dokładnie Most im. Ignacego Mościckiego. O jego historii, zniszczeniach i przebudowach, a także o tym ile było w Puławach przepraw przez Wisłę, opowiedział Zbigniew Kiełb, autor między innymi książki „Między dwoma brzegami... O historii mostów puławskich w latach 1792-2008”. Dodatkowym atutem spotkania była możliwość obejrzenia unikatowych fotografii prezentujących różne odsłony puławskiego mostu. Warto podkreślić, że niektóre zdjęcia pan Zbigniew zaprezentował po raz pierwszy. Spotkanie odbyło się dzięki uprzejmości i współpracy z Muzeum Czarторыskich w Puławach.

Po wakacyjnej przerwie gościem Powiatowego Klubu Książki ponownie była Maja Wolny. Tym razem autorka opowiedziała o swojej najnowszej publikacji pt. „Pociąg do imperium. Podróże po współczesnej Rosji”. Książka opisuje podróże pisarki po wojennej Rosji. Maja Wolny odwiedziła zarówno małe wioski, miasta, jak i wielkie metropolie rozmawiając z Rosjanami na temat ich spojrzenia na wojenne działania Rosji na Ukrainie. Uczestnicy mogli usłyszeć o tym, jak niezwykle trudno było nawiązać jakiegokolwiek relacje z Rosjanami, o ciągłej inwigilacji jakiej doświadczyła

pisarka oraz o nieomyślności światopoglądowej rozmówców.

W listopadzie Klubowicze spotkali się z psychologiem Katarzyną Dorosz-Dębską, która opowiedziała nam o budującej mocy słów, i o tym jak ważne jest to jak i co mówimy zarówno do siebie jak i do innych.

Przez cały rok na oknach biblioteki pojawiały się nowe wystawy tematyczne promujące czytanie oraz zachęcające do sięgania po książki. Oto tytuły niektórych wystaw: Motywacyjne książki na nowy rok, Walentynkowe „polecajki” dla dzieci i młodzieży, Co nam dają książki – powody dla których warto czytać, Letnie propozycje czytelnicze dla najmłodszych, O „Kordianie” słów kilka, Książki w barwach jesieni.

Kolejnym punktem w bibliotecznym planie pracy było rozstrzygnięcie dwóch konkursów powiatowych, które odbyły się w naszej bibliotece. Pierwszy z nich to 8. Kazimierski Konkurs Jednego Wiersza, a drugi to konkurs plastyczny „Z życzliwością na co dzień”.

Powiatowa Biblioteka Publiczna nie zapomina także o promowaniu akcji bookcrossing. Biblioteka opiekuje się dwiema bookcrossingowymi półkami, jedna znajduje się na korytarzu przed biblioteką, a druga przy wejściu do Obserwatorium Astronomicznego. Dodatkowo jak co roku z okazji Narodowego Czytania biblioteka przygotowała egzemplarze dramatu Juliusza Słowackiego, które trafiły do bibliotek powiatowych szkół. Nasze stoisko

bookcrossing pojawiło się także podczas XIV Turnieju Piłki Nożnej Samorządowców Powiatu Puławskiego im. Mariusza Próchniaka oraz akcji krwiodawstwa zorganizowanej przez Ochotniczą Straż Pożarną w Końskowoli.

Należy też wspomnieć o lekcjach bibliotecznych organizowanych przez naszą bibliotekę z wykorzystaniem tradycyjnego japońskiego teatryku Kamishibai. Nasza biblioteka wyruszyła z wizytą i lekcją biblioteczną między innymi do szkół podstawowych nr 2, 3 i 5 oraz do Publicznego Przedszkola Integracyjnego.

Ważnym punktem corocznej pracy biblioteki są szkolenia organizowane dla bibliotekarzy z terenu powiatu puławskiego. W 2024 r. odbyły się 4 takie szkolenia:

27 lutego 2024 r. „Dobrostan biblioteczny” – czyli jak osiągnąć poczucie satysfakcji i komfortu w pracy bibliotekarza. Warsztaty poprowadziła Karolina Suska, edukatorka, trenerka, tutorka.

18 kwietnia 2024 r. tematem szkolenia było omówienie wyników działalności bibliotek publicznych powiatu puławskiego i województwa lubelskiego za rok 2023 r. oraz warsztaty „Potyczki ze słowem, czyli jak mówić, by inni nas słuchali”, które poprowadziła Anna Magdalena Filipiak, poetka, autorka tekstów piosenek, animator, menadżer kultury, instruktor POK „Dom Chemika”.

25 czerwca 2024 r. odbyło się seminarium szkoleniowe pt. „Biblioteka inspiruje – innowacyjne pomysły promujące region”.

21 listopada 2024 r. zaproszenie biblioteki przyjęli Paweł Romański i Beata Uzdowska z Centrum Terapii i Diagnozy Inicjatywa. Głównym tematem szkolenia była praca z osobami z niepełnosprawnością.

✍ Katarzyna Adamowska-Kane,
instruktor PBP w Puławach
📷 Agnieszka Piłat

550 LAT WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Urzędowym potwierdzeniem znaczenia Ziemi Lubelskiej stało się jej wydzielenie z Województwa Sandomierskiego i ustanowienie odrębnego Województwa Lubelskiego przez króla Kazimierza Jagiellończyka na Sejmie w Piotrkowie Trybunalskim po 15 czerwca 1474 r.

Epoka średniowiecza na ziemiach polskich rozpoczyna się od napływu ze Wschodu nad Wisłę i Odrę Słowian, którzy w VI-VII w. tworzyli związki plemienne żyjące w tzw. demokracji wojennej, czyli były rządzone przez starszyznę wybierającą wodzów na zbrojne wyprawy. Jednak podstawą egzystencji Słowian było rolnictwo. Osiedlali się nad rzekami, łącząc się osadami w związki sąsiedzkie – „opola” będące wspólnotami terytorialnymi, wspólnie organizując obronę przed ciągłymi najazdami sąsiednich plemion poprzez budowę w miejscach z natury niedostępnych – grodów. Władza starszyny z czasem została ograniczona przez wybitnych wodzów, którzy przez zdobycie dziedzicznych praw do przewodzenia plemieniu przeobrazili się w książęta. Tak powstały załazki plemiennych państewek o władzy monarchicznej. Małe plemiona w VII-IX w. mogły łączyć się w szersze związki polityczne. Na ziemiach polskich u progu X w. istniało 6-9 takich związków. Na obecnej Lubelszczyźnie zamieszkiwało odrębne plemię Słowian o nieznanym nazwie. Państewka plemienne tworzyły sieć grodów a grodziska to pozostałości grodów. Inwazja Piastów, którzy w drugiej połowie X w. zawładnęli Wielkopolską, Kujawami i Mazowszem, w latach siedemdziesiątych tego stulecia sięgnęła też nad środkową Wisłę i po dorzecze Wieprza i Bugu, czyli obecną Lubelszczyznę. Ziemia ta położona na pograniczu polsko-ruskim stanowiła peryferia państwa Piastów i do poł. XIV w. narażona była na ciągłe najazdy

z północy i wschodu: Jaćwingów, Prusów, Litwinów, Rusinów, Tatarów.

Za regionalnym charakterem miast, Krakowa i Sandomierza przed rozbiem dzielnicowym (1138) świadczy Kronika Galla Anonima, który określa je jako: „sedes regni principales” jeszcze za czasów księcia Władysława Hermana (1079-1102). W wyniku podziału dzielnicowego państwa ziemie ciężące do Krakowa i Sandomierza przekształciły się w Księstwo Krakowsko-Sandomierskie. Sprawniejsza administracja tymi terenami nastąpiła w okresie rozbitcia dzielnicowego po 1138 r. wraz z objęciem władzy w Sandomierzu przez księcia Henryka Sandomierskiego (1136-1166). Wyodrębniło się wtedy z księstwa krakowsko-sandomierskiego samodzielne księstwo sandomierskie ze wschodnią jego częścią tj. Lubelszczyzną. Księstwa (dzielnice) były podzielone na okręgi grodowe, które od końca XII w. zwano kasztelaniami od łac. Castellum (gród). Od łac. Comes „hrabia” „Pan” grodowy – od XII w. zwany kasztelanem sprawował w powierzonym okręgu władzę administracyjną, sądowniczą i wojskową. Kasztelanowie lubelscy występują imiennie od 1224 r. Poprzednio zachodnia część ziemi lubelskiej mogła należeć do starszych kasztelana (Zwichost, Solec, Sieciechów). Epizodycznie pojawiają się kasztelanowie w Kurowie i Kocku. Wschodnia granica Księstwa Sandomierskiego w pierwszej połowie XII w. obejmowała: Wąwolnicę, Stężycę, Lublin. Na drugą połowę XII w. przypada prawdopodobnie

stopniowe wyodrębnianie się Ziemi Lubelskiej, która po śmierci księcia Henryka Sandomierskiego (1166 r.) była pod panowaniem księcia Kazimierza Sprawiedliwego (1167-1194). Wiek XII należy więc uznać za przełomowy w dziejach Ziemi Lubelskiej. Związane to jest z budową wieży murowanej na zamku lubelskim przez króla Bolesława Krzywoustego (1102-1138), organizacją kasztelanii przez księcia Kazimierza Sprawiedliwego oraz archidiaconatu lubelskiego (był to kościelny okręg administracyjno-sądowy, obejmujący określoną liczbę parafii, podlegający biskupowi w Krakowie). W ciągu XII, XIII i XIV w. tereny te były dalej narażone na ciągłe najazdy sąsiadów a także Tatarów. Jednak działania militarne księcia krakowskiego i sandomierskiego Leszka Czarnego (1279-1288) przyniosły na pewien okres pokój mieszkańcom Ziemi Lubelskiej. Był on bratem Władysława Łokietka (1320-1336), przyszłego króla, który ponownie zjednoczył Polskę. Leszek Czarny ufundował w Lublinie istniejący dziś tylko w zarysie fundamentów na starym mieście kościół pw. św. Michała Archanioła, jako dziękczynienie za zwycięstwa nad najeźdźcami. Ze względu na ciągłe zagrożenia zewnętrzne kasztelan lubelski miał dużą samodzielność w sprawowaniu władzy. Natomiast już od połowy XIV w. w Lublinie pojawił się starosta jako jeden z pierwszych w Małopolsce, który przejął funkcje kasztelana. Niebezpieczeństwo najazdów miało wpływ na słabe zaludnienie ówczesnej Lubelszczyzny. Mimo to, ziemia na terenie obecnego powiatu

puławskiego była uprawiana już w XII w., tj. w czasie tworzenia i uposażenia klasztoru benedyktynów z Łysej Góry (Góry Świętokrzyskie) w początkach rozbicia dzielnicowego Polski. Bowiem, należną klasztorowi dziesięcinę pobierano od mieszkańców miejscowości, wówczas już funkcjonujących, które położone były na terenie obecnego naszego powiatu.

Najważniejszym urzędnikiem panującym księciu w okresie rozdrobnienia dzielnicowego był komes „Pan” nadworny, pałacowy (łac. comes palatinus). Zastępował on księcia w różnych dziedzinach zarządu oraz w sprawowaniu sądów. Szczególną jego funkcją było dowodzenie wojskiem. Dlatego też przyjęła się dla niego dawna słowiańska nazwa wojewoda. Trwający proces zjednoczeniowy państwa polskiego, łączył dzielnice (księstwa) pod władzą jednego księcia i wtedy urzędy przez pewien czas były kumulowane. Od początku XIII w. wystąpiła jednak tendencja do utrzymania już istniejących urzędów w poszczególnych dzielnicach (księstwach), również pod panowaniem jednego władcy. W rezultacie urzędnicy centralni zaczęli zmieniać się w urzędników ziemskich. Dawne terytoria dzielnicowe (księstwa) ziemie które utrzymały pełną hierarchię urzędów ziemskich z wojewodami na czele zaczęto nazywać w XV w. województwami. Natomiast terytoria mniejszych dzielnic (księstw), w których nie utrzymał się urząd wojewody, zatrzymały nazwę ziem. Tak więc w dzielnicy Małopolska powstały początkowo dwa województwa: krakowskie i sandomierskie.

W drugiej połowie XIV w. i w pierwszej połowie XV w. wschodnia część województwa sandomierskiego – Ziemia Lubelska ulega dalszemu stopniowemu wyodrębnianiu. Prawa miejskie posiadało tu kilkanaście miejscowości: Lublin, Opole, Goraj, Parczew, Łuków, Stężyca, Urzędów, Kurów, Wąwolnica, Kock. Do końca XIII w. urzędnikiem, który z upoważnienia księcia zarządzał danym terytorium – kasztelaną był kasztelan.

Było ich prawie 100. Następnie król Wacław II (1300-1305) wprowadził urząd starosty. Był on powołany przez króla dla poszczególnych ziem. Urząd ten utrwalił król Władysław Łokietek (1320-1333). Podział na kasztelanie stopniowo został zastąpiony podziałem na powiaty. Powiat obejmował jedną większą, a zwykle kilka kasztelanii. Na koncepcje tworzenia powiatów znaczny wpływ wywarła organizacja sądów ziemskich. W Polsce tego okresu powiat spełniał funkcję okręgu sądowego sądu ziemskiego właściwego dla szlachty, która zamieszkiwała daną ziemię. Powstały powiaty mające charakter powiatu sądowego w Lublinie, Łukowie, Kurowie, Urzędowie. W latach 1456-1465 funkcjonował Powiat Kurowski jako okręg Sądu Ziemskiego w Kurowie. Z czasem powiat zaczął pełnić funkcję okręgu administracyjnego. Powiat kurowski był pierwszym powiatem, jaki powstał na obszarze obecnego Powiatu Puławskiego. Podział na województwa i ziemie utrzymał się aż do upadku Rzeczypospolitej u schyłku XVIII w.

Zanim powstało województwo lubelskie na terenach między Wisłą a Bugiem istniało szereg organizmów państwowych m.in.: Księstwo Czerwieńskie, Księstwo Chełmskie, Księstwo Bełskie. Ale też Ziemia Lubelska, Ziemia Urzędowska, Ziemia Łukowska, Ziemia Stężycka przynależne do województwa sandomierskiego.

Ziemia Lubelska w okresie średniowiecza była terenem walk o wpływy Piastów i Rusinów. Zbliżenie Polski i Litwy, potwierdzone unią w Krewie w 1385 r. ustabilizowało sytuację geopolityczną na pograniczu polsko-ruskim w późnym średniowieczu powodując dynamiczny rozwój osadnictwa i urbanizację tych terenów. Wzrosła również w tym czasie rola Lublina jako międzynarodowego ośrodka wymiany handlowej w Europie Środkowej. Istotnym czynnikiem, który wpłynął na decyzję króla Kazimierza Jagiellończyka o powołaniu

województwa lubelskiego była też reorganizacja podziałów terytorialnych zarówno na terenie tzw. „Rusi Czerwonej” – powstanie województwa bełskiego jak i w „Małopolsce”, a miało to miejsce w latach 1462-1470.

Urzędowym potwierdzeniem znaczenia Ziemi Lubelskiej stało się jej wydzielenie z Województwa Sandomierskiego i ustanowienie odrębnego Województwa Lubelskiego przez króla Kazimierza Jagiellończyka (1445-1482) na Sejmie w Piotrkowie Trybunalskim po 15 czerwca 1474 r. Nie znamy dokładnej daty utworzenia województwa lubelskiego. Nie zachował się żaden dokument tego dotyczący. Jednak kronikarz królewski i nauczyciel jego dzieci podaje, że stało się to po 15 czerwca 1474 r. na sejmie piotrkowskim. W jego „Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae” (Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego) jest zawarty zapis, że wtedy król Kazimierz ustanowił w Ziemi Lubelskiej nowe województwo. Miasto Lublin lokowane na prawie magdeburskim w 1317 r. przez Władysława Łokietka jest nieprzerwanie jego stolicą.

Graniczyło ono od zachodu z Województwem Sandomierskim a od wschodu z Ziemią Chełmską Województwa Ruskiego i Województwem Bełskim. Pod koniec XV lub na początku XVI w. Ziemia Chełmska została przyłączona do Województwa Ruskiego. Była jednak bardzo samodzielna i miała największe uprawnienia spośród wszystkich organizmów państwowych funkcjonujących między Wisłą a Bugiem. W skład województwa lubelskiego wchodziły Ziemia Lubelska z Lublinem, Ziemia Łukowska z Łukowem i Siedlcami oraz Ziemia Urzędowska z Urzędowem. Natomiast Ziemia Stężycka pozostała w województwie sandomierskim. W następnym wieku po utworzeniu Województwa Lubelskiego doszło do kilku zmian terytorialnych. Około 1550 r. do Województwa Sandomierskiego przeszło kilka wsi w widłach Wisły i Wieprza

m.in.: Gołęb, Skoki i Nieciecza. Kolejna zmiana miała miejsce w 1567 r. Do województwa Lubelskiego włączone zostały tereny Soli i Biłgoraj, dotychczas należące do Województwa Ruskiego. W takim niemal niezmiennym kształcie województwo lubelskie przetrwało do I rozbioru w 1772 r. kiedy to Austria zagarnęła południową część powiatów lubelskiego i urzędowskiego, powiaty krasnostawski i chełmski w ziemi chełmskiej oraz całe województwo bełskie. W 1776 r. do Rzeczypospolitej wróciła południowa część województwa z Janowem, Biłgorajem, Frampolem, Gorajem, Modliborzycami i Zaklikowem, a także część ziemi chełmskiej z Krasiczynem, Wojślawicami i niewielki skrawek województwa bełskiego. Stolicę do tak mocno okrojonego województwa ustanowiono w Dubience. Ustawą Sejmu z 1793 r. wprowadzono trójstopniowy podział administracyjny państwa. Rzeczypospolita składała się z dwóch prowincji – polskiej i litewskiej, które podzielone były na województwa a każde z nich na trzy ziemie. Województwo lubelskie składało się z trzech ziem lubelskiej, stężyckiej (przyłączonej z województwa sandomierskiego) i krasnostawskiej (dotychczasowego powiatu ziemi chełmskiej). Wtedy też utworzono województwo chełmskie złożone z: ziemi chełmskiej, łukowskiej i parczewskiej (dwie ostatnie odłączono od województwa lubelskiego). Niewielki skrawek województwa bełskiego ze stolicą w Dubience włączono jako jedną z ziem do województwa włodzimierskiego.

Urząd wojewody lubelskiego był w epoce jagiellońskiej i późniejszym okresie jednym z najgodniejszych w I Rzeczypospolitej. Powstanie Województwa Lubelskiego z ziemi będącej tylko częścią województwa a nie oddzielnym księstwem było w ówczesnej Polsce wyjątkiem. Podobne przypadki zdarzyły się tylko w Prusach Królewskich i Inflantach. W 1520 r. powstało kolejne nowe Województwo Podlaskie.

W jego skład weszły obszary północnej części terenów między Wisłą a Bugiem. Natomiast w 1566 r. wyodrębniło się z Województwa Podlaskiego – Województwo Brzeskie.

Aż do rozbiorów I Rzeczypospolitej Województwo Lubelskie obejmowało ponad 10,7 tys. km². W 1934 r. – 31,0 tys. km², w 1974 r. 24,9 tys. km², a w 2004 r. 25,1 tys. km². W okresie przedrozbiorowym najbardziej pomyślne w dziejach Województwa Lubelskiego były lata 1474-1578. To czas koniunktury gospodarczej zarówno w zakresie wytwórczości rzemieślniczej jak i produkcji rolnej. Lubelskie było potężnym producentem zboża. Lublin miał wówczas największe przywileje handlowe z Litwą. Rozwijała się samorządność szlachecka. Tu odbywały się wojewódzkie sejmiki szlacheckie przeniesione w 1532 r. z Urzędowa. W XVI w. Lublin uzyskał duże znaczenie w Rzeczypospolitej. Obradowało tu pięć Sejmów Walnych z najważniejszym w 1569 r., kiedy to podpisano bezprecedensowy, międzynarodowy układ, zawarto unię polsko-litewską między Koroną a Litwą, zwaną Unią Lubelską. Funkcjonował tu również Trybunał Koronny dla Małopolski i Rusi. Kwitła kultura renesansowa.

Sejm Wielki Czteroletni (1788-1792) zlikwidował urzędy starostów, powierzając całość spraw administracyjnych w pierwszej instancji (ziemie, województwa) powołanym od 1789 r. komisjom porządkowym cywilno-wojskowym, mającym charakter organów samorządowych. Jednak wprowadzenie w życie tych nowoczesnych samorządowych rozwiązań ustrojowych, zostało przerwane z powodu rozbiorów I Rzeczypospolitej (1795 r.), które na 123 lata pozbawiły ją suwerenności.

Lubelszczyzna znalazła się w zaborze austriackim. W miejsce województw utworzono prowincje. Na obszarze Lubelszczyzny utworzono Galicję Zachodnią. W 1810 r. Lubelszczyzna weszła w granice Księstwa Warszawskiego

utworzonego przez Napoleona Bonaparte. Województwa zastąpiono departamentami. Na terenie Lubelszczyzny utworzono departament siedlecki i lubelski. Po klęsce Napoleona na mocy postanowień Kongresu Wiedeńskiego z 1815 r. powołano tzw. Królestwo Polskie, w którym przywrócono województwa z komisjami wojewódzkimi – kolegialnymi organami zarządczymi. Na naszym terenie były to województwa lubelskie i podlaskie. Po Powstaniu Listopadowym (1830-1831) w 1837 r. województwo lubelskie i podlaskie, jak i pozostałe, przemianowano na gubernie. W 1844 r. utworzono jedną gubernię lubelską. Po upadku Powstania Styczniowego (1863-1865) w 1867 r. wprowadzono znaczne zmiany w funkcjonowaniu administracji. Kraj podzielono na większą liczbę guberni i powiatów. Wracając do guberni lubelskiej i podlaskiej. Ponadto w 1912 r. utworzono gubernię chełmską. Podział ten na powiaty utrzymał się z niewielkimi zmianami w okresie II RP aż do 1975 r. To właśnie w 1867 r. ustanowiono powiat puławski (nowoaleksandryjski). W 1870 r. wszystkie miasta w tym powiecie zostały pozbawione praw miejskich. Natomiast Puławy prawa miejskie uzyskały dopiero w 1906 r.

W 1914 r. wybuchła I wojna światowa. A w 1915 r. Lubelszczyzna znalazła się pod okupacją austriacką. Powołano Generalne Gubernatorstwo przeniesione z Kielc do Lublina. Zarządzano stąd całym obszarem południowym Królestwa Polskiego. Dnia 7 listopada 1918 r w Lublinie ogłoszono powstanie Tymczasowego Rządu Republiki Polskiej, którego premierem został Ignacy Daszyński. W listopadzie 1918 r. Polska odzyskała niepodległość. Na mocy tzw. Ustawy tymczasowej z 2 sierpnia 1919 r. z dziesięciu guberni tzw. Królestwa Polskiego a de facto zaboru rosyjskiego utworzono dnia 14 sierpnia 1919 r. pięć województw: białostockie, kieleckie, lubelskie, łódzkie i warszawskie. W Warszawie utworzono

odrębne województwo. Województwo lubelskie składało się z 19 powiatów: bialski, biłgorajski, chełmski, garwoliński, hrubieszowski, janowski, konstantynowski, krasnostawski, lubartowski, lubelski, łukowski, puławski, radzyński, siedlecki, sokołowski, tomaszowski, węgrowski, włodawski, zamojski. Było to jedno z największych województw (31 tys. km²) wśród 16 województw II RP. Wiosną 1939 r. przeniesiono do województwa warszawskiego trzy powiaty: węgrowski, sokołowski i garwoliński oraz gminę Irena z twierdzą Dęblin (z powiatu puławskiego).

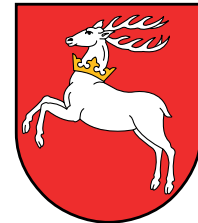
Dnia 1 września 1939 r. wybuchła II wojna światowa, a 15 września na Lubelszczyznę weszły wojska niemieckie. Rozpoczęła się okupacja. W miejsce województw wprowadzono dystrykty, w tym także dystrykt lubelski. Dzieliły się one na powiaty. Powiat puławski powiększono o gminę Irena i twierdzę Dęblin oraz południową część powiatu garwolińskiego z Rykami. W okresie okupacji niemieckiej funkcjonowały struktury należące do Rządu RP na Uchodźstwie i Polskiego Państwa Podziemnego z jego strukturami cywilnymi i wojskowymi. Wojewodą Lubelskim został Władysław Cholewa. W lipcu 1944 r. na teren Województwa Lubelskiego wkroczyły wojska sowieckie. W Lublinie rozpoczął działalność Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego (PKWN), który 21 sierpnia 1944 r. przywrócił przedwojenny podział administracyjny. Województwo lubelskie i powiat puławski zaczęły działać w przedwojennych granicach. Województwo lubelskie powiększyło się o część dawnego powiatu sokalskiego (gminy: Krystynopol, Bełz, Waręż i Chorobród) i powiatu rawsko-ruskiego (gminy: Lubycza Królewska, Tarnoszyn, Uhnów). W 1951 r. część ziem południowo-wschodnich województwa lubelskiego (podobnie jak w Bieszczadach) przejął ZSRR. Nasze województwo uszczupliło się wówczas o Bełz, Krystynopol i Uhnów. Natomiast w 1948 r. utraciło na rzecz województwa

warszawskiego, Siedlce i powiat siedlecki. W latach pięćdziesiątych dochodziło jeszcze do kilku korekt granic pomiędzy województwami: lubelskim, warszawskim, kieleckim i rzeszowskim. Nasze województwo traciło ale i zyskiwało najwięcej w 1955 r. gdy przyłączono leżące po lewej stronie Wisły gromady: Janowiec, Góra Puławska, Trzcianki, Zarzecze, Bronowice. W 1973 r. zlikwidowano gromady funkcjonujące od 1954 r. i utworzono gminy, na czele których stali mianowani przez wojewodę naczelnicy.

W 1975 r. zlikwidowano podział na 17 dużych województw oraz powiaty i powołano 49 małych województw. Jednocześnie wprowadzono ponownie urząd wojewody, zlikwidowany w 1950 r. Na obszarze byłego dużego województwa lubelskiego utworzono 4 małe województwa: lubelskie, chełmskie, zamojskie i białkopodlaskie. Poza tym część ziem dawnego województwa weszła w skład województw: tarnobrzeskiego i siedleckiego. Łuków i Stoczek Łukowski znalazł się w województwie siedleckim, a Janów Lubelski w województwie tarnobrzeskim, natomiast Dęblin i Ryki w województwie lubelskim. W sierpniu 1990 r. utworzono urzędy rejonowe w byłych powiatach. W małym Województwie Lubelskim powstało 6 urzędów rejonowych w tym Urząd Rejonowy w Puławach. Zakończyły one działalność z końcem 1998 r. Od 1 stycznia 1999 r. utworzono 16 dużych województw oraz 370 powiatów (308 ziemskich i 65 miast na prawach powiatu tzw. grodzkich, które są gminami wypełniającymi dwa rodzaje zadań: gminne i powiatowe. W tym województwo lubelskie i powiat puławski. Województwo Lubelskie jest jak w okresie międzywojennym oraz powojennym do 1975 r. (kiedy to utworzono małe województwa) jednym z największych województw w kraju. Wtedy to odłączono od dużego województwa lubelskiego gm. Zaklików

i przyłączono do województwa podkarpackiego, a także północną część obecnego powiatu łukowskiego i przyłączono do województwa mazowieckiego.

HERB WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Pierwszy herb Ziemi Lubelskiej pojawił się w połowie XIV w. na wiele lat przed utworzeniem Województwa Lubelskiego. Jan Długosz w swoich „Rocznikach” wymienił wśród chorągwi polskiego rycerstwa spod Grunwaldu, także chorągiew Ziemi Lubelskiej, której herbem był jelen z rozłożystymi rogami w czerwonym polu.

Natomiast w „Insigniorum clenodiorum Regis et Regni Polonie descriptio powstałym w latach 1464-1480 jest bardziej dokładny opis herbu”. Ziemia Lubelska nosi w polu czerwonym jelenia rogatego do skoku wypiętego, którego kark zdobi korona złota. Stał się on oficjalnym herbem Województwa Lubelskiego powstałego w 1474 r. Najbardziej znane przedstawienie herbu z tamtych czasów znalazło się pośród herbów ziem państwa polsko-litewskiego w drzeworycie ilustrującym zbiór praw Królestwa Polskiego „Statuty” wydane przez Jana Łaskiego w 1506 r. Lubelski herb występuje też wśród herbów innych ziem na królewskich pieczęciach Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta.

Współczesny kształt herbu województwa lubelskiego opracowany został w 2002 r. i przyjęty uchwałą sejmiku jako oficjalny wizerunek herbu województwa lubelskiego.

Wojewodowie Lubelscy Rzeczypospolitej Szlacheckiej

1. Dobiesław Kmita 1474-1478
2. Stanisław Wątróbka 1478-1479
3. Jan Feliks Tarnowski 1479-1484
4. Dobiesław Kurozwęcki,
Lubelczyk 1484-1494
5. Mikołaj z Ostrowa,
Minorek 1494-1497
6. Jan Feliks Tarnowski,
Szram 1497-1501
7. Dobiesław Kurozwęcki,
Lubelczyk 1501-1507
8. Mikołaj Firlej 1508-1514
9. Andrzej Tęczyński 1515-1520
10. Jan Oleśnicki vel Jan Bochotnicki
1520-1532
11. Brak danych
12. Piotr Firlej s. Mikołaja 1537-1545
13. Andrzej Tęczyński s. Gabriela
1545-1561
14. Jan Firlej s. Piotra 1561-1572
15. Mikołaj Maciejowski 1572-1574
16. Jan Tarło 1574-1587
17. Mikołaj Firlej s. Piotra 1588-1588
18. Mikołaj Zebrzydowski 1589-1597
19. Marek Sobieski s. Jana 1597-1605
20. Gabriel Tęczyński 1606-1617
21. Piotr Firlej s. Jana 1617-1619
22. Mikołaj Oleśnicki 1619-1629
23. Jakub Sobieski ok. 1620-?
24. Piotr Aleksander Tarło 1630-1649
25. Jan Tarło 1650-1665
26. Władysław Rey 1666-1682
27. Marcin Zamoyski s. Zdzisława
1682-1685
28. Karol Tarło 1685-1689
29. Stanisław Tarło 1689-1705
30. Jan Mężyński nominacja z 12.02.1699
– niezrealizowana
31. Aleksander Ciołek Drzewiecki
1705-1706
32. Piotr Tarło 1706-1719
33. Jan Tarło 1719-1736
34. Adam Tarło 1736-1744
35. Tomasz Antoni Zamoyski
1744-1751
36. Antoni Lubomirski 1752-1778
37. Ignacy Twardowski 1778-1782
38. Kajetan Hryniewicki 1782-1796

Wojewodowie i wicewojewodowie dwudziestolecia międzywojennego

1. Stefan Moskalewski 1918-1926
wicewojewoda Stanisław Bryła
1923-1926 (był p.o. wojewody
czerwiec 1923 – kwiecień 1926)
2. Antoni Remiszewski 1926-1930
wicewojewoda Walerian Karasiński
3. Bolesław Świdziński
wicewojewoda Władysław
Włoskowicz
4. Józef Różaniecki 1933-1938
wicewojewoda Jerzy Długojowski
5. Jerzy de Tramecourt 1939
wicewojewoda Tadeusz
Chmielewski 1939

Po II wojnie światowej

1. Władysław Cholewa lipiec 1944
delegat rządu londyńskiego
2. Kazimierz Sidor 1944-1945
3. Paweł Dąbek 1945
4. Ludwik Czugała 1945-1949
5. Waław Różga 1949
6. Paweł Dąbek 1949-1950

W 1950 r. zlikwidowano urząd wojewody, a funkcję wojewody i jego zadania przejął Przewodniczący Prezydium WRN i jednocześnie I Sekretarz KW PZPR. Przewodniczącymi WRN byli: P. Dąbek, Zenon Kryński, Kazimierz Głąbski, Włodzimierz Migoń, Jerzy Popko, P. Dąbek i od 1971 r. Ryszard Wójcik.

Wojewodami w małym woj. lubelskim byli kolejno:

1. Mieczysław Stępień 1975-1980
2. Eugeniusz Garbiec 1980-1981
3. Tadeusz Wilk 1981-1988
4. Stanisław Sochaj 1988-1990

System ten przetrwał do roku 1990, kiedy wprowadzono samorząd terytorialny.

Wojewodami po tej reformie byli:

1. Jan Wojcieszczuk 1990-1992
wicewojewoda Marian
Buczek 1990-1992

2. Adam Cichocki 1992-1993
wicewojewoda Zdzisław
Antoń 1992-1994
3. Edward Hunek 1994-1998
wicewojewoda Wiesław
Brodowski 1994-1998

Wojewodami w ponownie powstałym w 1999 r. dużym województwie lubelskim byli:

1. Krzysztof Michalski 1999-2000
wicewojewoda Adam Wilczewski
1999-2000
wicewojewoda Andrzej Zieliński 1999
wicewojewoda Tomasz Flis
1999-2000
2. Waldemar Dudziak 2000-2001
wicewojewoda Tomasz Flis
2000-2001
3. Andrzej Kurowski 2001-2005
wicewojewoda Jan Łopata
2001-2003
wicewojewoda Barbara Sikora
wicewojewoda Renata
Domżał-Drzewiecka
4. Wojciech Żukowski 2005-2007
wicewojewoda Jarosław Zdrojkowski
2005-2006
wicewojewoda Grzegorz Jawor
2006
5. Genowefa Tokarska 2007-2011
wicewojewoda Henryka
Strojnowska 2008-2012
6. Jolanta Szołno-Koguc 2011-2014
wicewojewoda Marian
Starownik 2012
7. Wojciech Wilk 2014-2015
wicewojewoda Marian Starownik
2015
8. Przemysław Czarnek 2015-2019
wicewojewoda Robert Gmitruczuk
9. Lech Sprawka 2019-2023
wicewojewoda Robert Gmitruczuk
wicewojewoda Bolesław Gzik
10. Krzysztof Komorski 2023 – nadal
wicewojewoda Wojciech Wołoch
wicewojewoda Andrzej Maj

*✍ Stanisław Wójcicki
radny Rady Powiatu Puławskiego
zachowano pisownię oryginalną

MIASTO, GMINA, WÓJT, BURMISTRZ NA PRZESTRZENI WIEKÓW

Obecnie w skład Powiatu Puławskiego wchodzi:

- miasto Puławy (gmina miejska)
- miasto Kazimierz Dolny (gmina miejsko-wiejska)
- miasto Nałęczów (gmina miejsko-wiejska)
- Baranów (gmina wiejska)
- Janowiec (gmina wiejska)
- Końskowola (gmina wiejska)
- Kurów (gmina wiejska)
- Markuszów (gmina wiejska)
- Puławy (gmina wiejska)
- Wąwolnica (gmina wiejska)
- Żyrzyn (gmina wiejska)

Zmieni to się z dniem 1 stycznia 2025 r., ponieważ prawa miejskie ponownie uzyskają: Wąwolnica, Kurów i Końskowola.

Wąwolnica – należy do najstarszych osad ziemi lubelskiej. Jej początki mogą sięgać początków państwa polskiego. O jej istnieniu zaświadcza dokument z 1027 r. przechowywany w Klasztorze Św. Krzyża. Prawa miejskie uzyskała w 1346 r. – lokowana na prawie magdeburskim za pozwoleniem króla Kazimierza Wielkiego. Już wcześniej funkcjonowała tu parafia pod wezwaniem św. Wojciecha. Okres świetności Wąwolnicy przypada na czasy panowania Kazimierza Wielkiego (1333-1370). Zbudowano wówczas zamek i mury obronne. Wąwolnica była miastem królewskim. Jako królewszczyzna była miastem zamożnym, siedzibą starosty niegrodowego.

Kurów – nieznaną jest przywilej lokacyjny, czyli pozwolenie króla na założenie miasta. Należy domniemywać, że był wystawiony w okresie panowania królów Władysława Jagiełły (1386-1434) lub Władysława Warneńczyka (1434-1444). Natomiast dokument lokacyjny zakładający miasto na prawie magdeburskim został wystawiony dnia 6 stycznia 1442 r. przez dziedzica Piotra Kurowskiego. Miasto lokowano w pobliżu jego siedziby mieszkalno-obronnej. Miastu nadał nazwę Kurów. Zakończenie procesu lokacji miasta nastąpiło około 1452 r., kiedy Piotr Kurowski uposażył probostwo doprowadzając do utworzenia parafii w Kurowie. Następnie Kurów należał do Zbąskich i Potockich.

Końskowola – przywilej lokacyjny, czyli pozwolenie na założenie miasta na prawie magdeburskim zostało wydane przez króla Zygmunta Starego (czas panowania 1507-1548) dnia 8 czerwca 1532 r. Miasto lokowano w pobliżu siedziby mieszkalno-obronnej dziedziców Tęczyńskich. Zakończenie lokacji miasta nastąpiło w 1545 r., kiedy została potwierdzona przez biskupa krakowskiego nowa organizacja i uposażenie parafii przy kościele Św. Krzyża. Następnie Końskowola należała do Siennickich i Czartoryskich.

W 1870 r. miasta te podobnie jak wiele innych zostały pozbawione praw miejskich przez władze carskie za udział ich mieszkańców w powstaniu styczniowym (1863-1865).

Od 1 stycznia 2025 r. w skład Powiatu Puławskiego będą wchodziły:

- miasto Puławy (gmina miejska)
- miasto Kazimierz Dolny (gmina miejsko-wiejska)
- miasto Nałęczów (gmina miejsko-wiejska)
- miasto Wąwolnica (gmina miejsko-wiejska)
- miasto Kurów (gmina miejsko-wiejska)
- miasto Końskowola (gmina miejsko-wiejska)
- Baranów (gmina wiejska)
- Janowiec (gmina wiejska)
- Markuszów (gmina wiejska)
- Puławy (gmina wiejska)
- Żyrzyn (gmina wiejska)

A teraz wracając do przeszłości prześledźmy jak kształtowały się instytucje samorządu terytorialnego w Europie i Rzeczypospolitej na przestrzeni wieków.

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego. Nazwa ta pochodzi od niemieckiego słowa gemeine – wspólnota. Natomiast łacińskie brzmienie tego słowa to communitas.

Historia samorządu terytorialnego sięga starożytności. Rozwijał się on w Państwie Rzymskim gdzie funkcjonowały tzw. municipium – miasta w Italii, których obywatele mieli od 338 r. p.n.e. samorząd. (municeps dosł. „który podjął się obowiązków”) Juliusz Cezar (100-44 p.n.e.) rzymski wódz, mąż stanu i pisarz oprócz ustroju politycznego państwa regulował również sprawy lokalne. Jego ustawy samorządowe – Codex Julia Municipalis stały się

pierwowzorem późniejszych instytucji samorządowych. Jednostką podstawową zarządu lokalnego był okręg – civitas tj. miasto wraz z otaczającym go terytorium obejmującym inne miasta, wsie i latyfundia. Organy okręgowe były wybieralne i prowadziły część zadań administracji państwowej pod kontrolą państwa.

Po upadku imperium rzymskiego powstałe na jego ziemiach państwa przejmowały ukształtowane w Państwie Rzymskim instytucje samorządowe. Miały one bardzo znaczący wpływ na rozwój samorządu terytorialnego. Tak jak cały system prawa rzymskiego na prawo Europy Kontynentalnej za wyjątkiem Wielkiej Brytanii.

Na terenie dawnej Polski samorząd terytorialny rozwijał się stopniowo. Za poprzednika polskiej gminy należy uznać „Opole”, którym nazywano małe, średnie lub większe jednostki wspólnoty terytorialnej oparte na więzi sąsiedzkiej (wsie, przysiółki). Stosowano tam prawo zwyczajowe.

W tamtym czasie stopniowo zaczęły się kształtować miasta, „czyli miejsca szczególne”, bo taki jest źródłosłów tego słowa. Ich proces tworzenia rozpoczął się zapewne od miejsc targowych gdzie zjeżdżali się ludzie, handlowali, pomieszkiwali. Wokół targów powstawały, więc takie skupiska ludzkie, które dały początek miastom.

W poł. XIII w. zaczęto wprowadzać w Polsce jedno z największych osiągnięć cywilizacji europejskiej – samorząd terytorialny. Zaczął on funkcjonować wraz z masowym napływem do Polski osadników z Europy Zachodniej. Osiedlali oni w Polsce po wielkich wyludnieniach i spustoszeniach powstałych w wyniku najazdów tatarskich (1241-1259). Przywozili oni ze sobą nowe swoje prawa i za zgodą króla/księcia dokonywali lokacji, czyli organizacji, ustroju, sądownictwa i gospodarki miast i wsi, w których osiedlali. Dla większości miast polskich podstawowym wzorem organizacyjnym było miasto Magdeburg,

które miało w sposób profesjonalny i wyczerpujący spisane po raz pierwszy w 1188 r. swoje prawo (ustrojowe, sądowe i gospodarcze) regulujące zasady działalności miasta. Prawo magdeburskie było spisaniem prawem zwyczajowym z terenu Saksonii opartym na prawie rzymskim i kanonicznym. Miało dominujący wpływ na funkcjonowanie naszej części Europy. Miasta lokowane na tym prawie to: Kraków, Wrocław, Poznań, Lublin, Sandomierz, ale i Wilno, Kijów, Mińsk, Budapeszt.

Czasy panowania w Polsce dynastii Jagiellonów to dla Lubelszczyzny intensywny rozwój gospodarki i handlu, a więc i osadnictwa. Nie była ona już na peryferiach ale w centrum potężnego państwa polsko-litewskiego na ważnych szlakach handlowych. Założono tam wiele miast. Potrzebne do tego było pozwolenie króla/księcia, czyli przywilej lokacyjnyjny.

Natomiast dokument lokacyjny był wystawiany przez dziedzica i określał ustrój miasta oraz prawa i obowiązki mieszkańców. Większość mieszkańców miast zajmowała się jednocześnie rzemiosłem i rolnictwem. Ten dokument określał również prawa i obowiązki zarządcy (lokatora), a więc osoby, która organizowała miasto na nowym prawie. Po zorganizowaniu miasta zarządca obejmował dziedziczny urząd wójta. Wójt w języku łacińskim „advocatus”, w staroniemieckim „vogt”. Pełnił funkcje: administracyjne, reprezentacyjne, policyjne (ściganie przestępców, prowadzenie śledztw), sądowe (przewodniczenie wybranej przez niego ławie sądowej składającej się z ławników wybranych spośród mieszczan rozstrzygając sprawy cywilne i karne), ponadto wojskowe (osobista konna służba wojskowa w czasie wojny, przygotowanie miasta do obrony oraz kierowanie nią) Do uposażenia wójta za zorganizowanie miasta, a następnie zarządzanie nim należał udział w czynszach, podatkach, karach sądowych, majątek w postaci do 10

łanów gruntów, rolnych (1łan – 17,5 ha) dom i zabudowania, stawy, łąki. Podlegał on właścicielowi miasta (dziedzicowi, rycerzowi).

Znaczenie wójtów stało się z czasem niewygodne zarówno dla mieszczan jak i właścicieli miast. Pojawiła się, więc tendencja do stopniowej likwidacji bądź ograniczenia zadań urzędu wójta. Jego miejsce zajmowały organy samorządu miejskiego, rada i ława. Rada miejska rozszerzała swoje kompetencje ograniczając władzę wójta. Z czasem, ale nie wszędzie, ponieważ nie było takiej regulacji prawnej, na czele rady stanął burmistrz. W języku niemieckim „burgermeister.” Nazwa wywodząca się od burgrabi, burgrafa, który w średniowiecznych Niemczech był urzędnikiem w zamkach i miastach książęcych i królewskich oraz biskupich pełniąc funkcje sędziowskie, wojskowe. W języku niemieckim „burg” to określenie zamku, a „graf” to hrabia, a w języku łacińskim hrabia to „comes” tytuł arystokratyczny wyższy od tytułu barona. W średniowieczu był to feudalny tytuł szlachecki bezpośrednich wasali królewskich. W języku niemieckim meister to mistrz. Burmistrz był wybierany przez radę, bądź też urząd ten kolejno pełnili rajcy miejscy. Burmistrz przewodniczył radzie i reprezentował miasto. Natomiast nie miał prawa samodzielnego decydowania w sprawach miejskich. Do kompetencji rady należało: ustawodawstwo miejskie, zapewnienie bezpieczeństwa i obrony, sądownictwo w sprawach karno-administracyjnych i cywilnych. Organem właściwym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości była ława wybierana przez radę.

W dawnej Polsce burgrabia/burgraf był urzędnikiem grodzkim, zastępcą kasztelana a następnie starosty. Kasztelan stał na czele jednostki administracyjnej tzw. „Kasztelanii”. Natomiast starosta na czele nowo powstałej jednostki administracyjnej „Powiatu”, który przejął stopniowo funkcje kasztelanii. W skład województw, na których czele stali

województwie wchodziły wyżej wymienione kasztelanie, a następnie powiaty.

Cechą charakterystyczną miast lokowanych na prawie magdeburskim była regularna zabudowa określona planem urbanistycznym miasta z rynkiem w centrum i posadowionym na nim ratuszem oraz wychodzącymi od rynku ulicami przecinającymi się pod kątem prostym. Natomiast zabudowane działki przylegały do rynku i ulic krótszymi bokami. Niewzruszalną zasadą od powstania miast na przestrzeni wieków, aż do początku lat sześćdziesiątych XIX w. było, że to właściciele/dziedzice decydowali o najważniejszych sprawach miasta i wsi ich dóbr. Zarządzali nimi administratorzy dóbr. Uczestniczyli oni w odbywających się co roku wyborach rady miejskiej akceptując ich skład. Było to tzw. dominium, czyli władztwo pańskie. Wtedy też wybierano wójta, zastępcę, czterech burmistrzów kwartalnych (dwóch rekomendowanych przez właścicieli i dwóch wybieranych przez mieszczan. Każdy z nich pełnił funkcję przez 3 miesiące w roku. Dokonywano też wyboru ławników, cechmistrzów, którzy wchodziłi w skład rady miejskiej. Powoływano także instygatora/oskarżyciela publicznego – odpowiednik prokuratora), który reprezentował pokrzywdzonych mieszkańców na posiedzeniach sądów miejskich (wójtowskiego i burmistrzowskiego) i sądu pańskiego. Natomiast podczas spraw karnych pełnił funkcję oskarżyciela publicznego. Zatwierdzano też pisarza miejskiego oraz poborców podatkowych. Podejmowane próby usamodzielnienia się rady miejskiej spod kontroli dziedzica były bezskuteczne. Ważniejszymi sprawami zajmował się wójt lub jego zastępca, pozostałymi burmistrzowie kwartalni. Wyznaczano też osobę zajmującą się sprawami przeciwpożarowymi. A utrzymanie porządku w mieście powierzano powołanej do tego celu policji. Funkcję tą kolejno pełnili wyznaczeni ławnicy. Prawo magdeburskie, na podstawie którego funkcjonowało

bardzo wiele miast w Polsce obowiązywało do 1791 r., kiedy to ustrój miast zmieniła Konstytucja 3 maja 1791 r. Po jej upadku nastąpił ponad wiekowy okres zaborów. Lubelszczyzna początkowo była pod zaborem austriackim, a następnie po epizodycznym okresie Księstwa Warszawskiego pod zaborem rosyjskim. Władze austriackie po trzecim rozbiore Polski zachowały system zarządzania odziedziczony po Rzeczypospolitej Szlacheckiej. Nadal funkcjonowały gminy i miasta zarządzane przez radę miejską oraz wójta i burmistrzów kwartalnych.

Sądy wójtowskie i burmistrzowskie zastąpione zostały od 1795 r. sądami dominialnymi z dziedzicem jako sędzią gdy miał odpowiednie kwalifikacje, bądź zawodowymi justycjaruszami, którzy rezydowali przy dworze dziedzica. Sądom tym podlegali wszyscy poddani dóbr oraz mieszkańcy miasta. Natomiast dziedzice jako właściciele ziemscy podlegali sądom ziemskim.

Napoleon Bonaparte w okresie dominacji w Europie utworzył Księstwo Warszawskie (1807-1813) i nadał w Dreźnie 22 lipca 1807 r. dla niego Konstytucję oraz Kodeks Cywilny Napoleona, który wszedł w życie 27 stycznia 1808 r., a dla Lubelszczyzny, która została przyłączona do Księstwa Warszawskiego w październiku 1809 r. wszedł w życie 15 sierpnia 1810 r. Natomiast 16 lutego 1809 r. na wzór francuski utworzono gminy miejskie i wiejskie będące podstawowymi jednostkami podziału administracyjnego, które określone zostały jako podmioty prawa publicznego. Bowiem Kodeks Cywilny Napoleona zniósł uprawnienia publicznoprawne właścicieli do miast prywatnych. Od tego czasu władze miast/gmin były niezależne od właścicieli i podporządkowane jedynie administracji państwowej. Gminą miejską (miastem) zarządzał burmistrz natomiast gminą wiejską, która musiała mieć co najmniej 10 gospodarstw - wójt.

Wójt stanowiący wcześniej najwyższą władzę w mieście, został najwyższą władzą w gminie. Natomiast w mieście pełnił ją burmistrz. Zlikwidowano sądy dominialne (czyli pańskie) i utworzono powiatowe sądy pokoju. W 1810 r. wprowadzono Urzędy Stanu Cywilnego oraz księgi urodzeń, małżeństw i zgonów, wspólne dla wszystkich wyznań prowadzone zazwyczaj przez miejscowych proboszczów. Wójtami gmin byli właściciele kluczy majątkowych lub osoby przez nich desygnowane. Granice terytorialne gmin pokrywały się z granicami terytorialnymi kluczy/dóbr majątkowych właścicieli, w skład których wchodziły wsie i miasta.

Właściciele miast i wsi w okresie napoleońskim odsunęci od wpływu na wybór władz w miastach i gminach, ponownie zaczęli decydować o tych obsadach. Stało się to po Kongresie Wiedeńskim z 1815 r., który ustalał europejski ład po wojnach napoleońskich. Lubelszczyzna znalazła się pod zaborem rosyjskim w ramach tzw. Królestwa Polskiego. Wtedy dalej potwierdzono, że każda wieś stanowi odrębną gminę, ale jednocześnie dopuszczano, że kilka lub kilkanaście wsi należące do jednego właściciela mogą być razem złączone w jedną gminę i zarządzane przez jednego wójta. Dziedzice bardzo często z tego korzystali. Zezwolono również na możliwość łączenia przez kilku właścicieli swoich wsi pod zarządem jednego wójta. Ustalono również, że dziedzic mógł wyznaczyć jako wójta swego zastępcę. Wójt pełnił również funkcję sędziego w sprawach karnych w obrębie gminy.

Gmina dominialna (dosłownie pańska) była tożsama z dobrami właściciela a dominium (łac.) to władztwo nad swoją własnością, a jednocześnie imperium (łac.) to określony prawem zakres decyzyjnej władzy publicznej organu gminy. W tym czasie gmina nie miała stałego terytorium, ponieważ majątki lub ich części mogły być co jest oczywiste – zbywane. Od 1825 r. właściciele dóbr/kluczy majątkowych,

które w drodze egzekucji sądowej były przekazywane w dzierżawę nie mogli pełnić obowiązków wójta. Cedowano je na dzierżawców. Właściciele kilku kluczowych dóbr majątkowych, które stanowiły jednocześnie obszar terytorialny kilku odrębnych gmin mogli być wójtami kilku gmin. Od 1845 r. obowiązki urzędnicze powinien wykonywać właściciel ziemski, ale musiał mieć obowiązkowo swojego zastępcę. Wójt miał również pełnić na terenie gminy funkcję naczelnika policji. W 1859 r. ustalano, że gmina musi mieć minimum 50 domów oraz wprowadzono rady gmin złożone z mieszkańców.

W 1860 r. wprowadzono sąd gminny, któremu przewodził wójt z dwoma ławnikami. Orzekał on w sprawach cywilnych i karnych. Przy sądzie musiał być zorganizowany arest gminny.

Dnia 2 marca 1864 r. wraz z uwłaszczeniem włościan utworzono gminę zbiorową składającą się z kilku lub kilkunastu gromad różnego rodzaju (gromada we wsiach włościańskich, gromada w osadach będących dawniej miasteczkami, gromada we włościach drobnomieszczańskich, obszar dworski). Zmiany te przyspieszyło Powstanie Styczniowe (1863-1865). W gminach odebrano władzę dziedzicom na rzecz ograniczonego samorządu włościańskiego. W 1870 r. władze carskie pozbawiły większość miast praw miejskich jako represję za udział mieszkańców w powstaniu styczniowym i przekształciły je w osady wcielając do gmin i ustanawiając w nich siedziby wójtów i urzędów. W 1864 r. zamiast sądów wiejskich wprowadzono sądy gminne orzekające w sprawach cywilnych i karnych. Sędzią był wójt. Natomiast w 1875 r. wprowadzono powiatowe sądy pokoju. Wójt zarządzał gminą oraz posiadał uprawnienia policyjno-administracyjne i sądowe.

Od 27 listopada 1918 r. gmina wiejska składała się z kilku wsi i folwarków, które były gromadami. Na czele gminy stał wójt, który był równocześnie

przewodniczącym rady. Wójt i radni wybierani byli przez zebranie gminne.

Ustawa z dnia 23 marca 1933 r. wprowadzała gminę zbiorczą składającą się z gromad obejmujących jedną wieś. Wójt był przewodniczącym rady gminy jako organu uchwałodawczego oraz stał na czele zarządu gminy jako organu wykonawczego. Stały czynnik fachowo-biurokratyczny reprezentował w gminie sekretarz, poprzednio pisarz.

Podczas II wojny światowej kiedy front przesunął się na zachód władzę w gminach przejmowały osoby desygnowane przez Polskie Państwo Podziemne. Po II wojnie światowej w 1944 r. reaktywowano samorząd terytorialny. Jednak szybko go ubezwłasnowolniono z powodu likwidacji demokratycznych wyborów. Działał on w strukturach przedwojennych, lecz radni nie byli wybierani tylko delegowani. W gminie rada narodowa wybierała wójta. W 1950 r. zlikwidowano samorząd terytorialny nawet w tej okrojonej formie. Zachowana została gmina lecz jako terenowy organ władzy państwowej. Zlikwidowano funkcję wójta zastępując go funkcją przewodniczącego prezydium gminnej rady narodowej. W 1954 r. zlikwidowano gminy i utworzono gromady z gromadzkimi radami narodowymi jako organami uchwałodawczymi i przewodniczącymi prezydium gromadzkiej rady narodowej jako organami wykonawczymi. W skład gromad wchodziły sołectwa. Z dniem 1 stycznia 1973 r. zlikwidowano gromady i utworzono gminy z naczelnikami gmin i gminnymi radami narodowymi.

W 1975 r. zlikwidowano powiaty a w miejsce 17 dużych województw utworzono 49 małych.

W 1983 r. powstała Gmina Markuszów.

Odrodzenie samorządu terytorialnego wiąże się z przemianami jakie zachodziły w Polsce w ostatnim ćwierćwieczu XX w. Dnia 5 grudnia 1989 r. uchwalono zmianę konstytucji wprowadzając zapis w brzmieniu „Rzeczypospolita Polska gwarantuje udział samorządu

terytorialnego w sprawowaniu władzy”. Dnia 8 marca 1990 r. Sejm dokonał zmiany konstytucji wprowadzając do niej rozdział o samorządzie terytorialnym oraz uchwalił ustawę o samorządzie gminnym. Polska była jedynym krajem Europy Środkowo-Wschodniej gdzie przeprowadzana reforma samorządu gminnego miała charakter instytucjonalny, własnościowy i finansowy. Wprowadzała więc odrębność administracji samorządowej od administracji rządowej, a ponadto wyposażała gminy, będące osobami prawnymi w majątek oraz dochody. Dnia 27 maja 1990 r. odbyły się pierwsze w powojennej Polsce wolne i demokratyczne wybory do rad gmin, które wybierały wójtów. Od 2002 r. wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast są wybierani w wyborach bezpośrednich przez wszystkich mieszkańców gminy. Reforma samorządowa na szczelbu gmin zmieniła w sposób radykalny polską rzeczywistość uruchamiając wiele zmian i jest uznawana za jedyną w pełni udaną i powszechnie akceptowaną reformę w III Rzeczypospolitej Polskiej. To było nie symboliczne lecz faktyczne przekazanie władzy na szczebel lokalny. Gmina stanowi podstawową jednostkę samorządu terytorialnego i zarazem jednostkę zasadniczego podziału administracyjnego państwa.

W Polsce funkcjonuje ok. 2,5 tys. gmin w tym prawie 1 tys. miast, z których tylko część to samodzielne gminy – miasta jest ich ok. 320. Tam organem wykonawczym jest burmistrz, a w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców – prezydent. Gmina miejsko-wiejska to nieduże miasto oraz wieś. Jest ich około 570. Organem uchwałodawczym jest tam rada miasta i gminy, natomiast wykonawczym burmistrz. Natomiast gmin wiejskich jest około 1,6 tys. Organem uchwałodawczym jest tam rada gminy, a wykonawczym wójt.

*✍ Stanisław Wójcicki
radny Rady Powiatu Puławskiego*

II Piknik Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Powiatu Puławskiego – akcja profilaktyczna pod hasłem

„BEZPIECZNE WAKACJE 2024”

Wakacje to czas zabawy, wypoczynku dzieci i młodzieży na koloniach, obozach oraz całych rodzin na wyjazdach. Właściwe zachowanie się i przestrzeganie zasad bezpieczeństwa jest gwarancją spokojnego pobytu oraz uniknięcia sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu. W okresie letnim funkcjonariusze z powiatu puławskiego przeprowadzają szereg akcji i spotkań profilaktycznych w miejscach zorganizowanego wypoczynku oraz kontroli na terenach wodnych i przywodnych. Nad Zalewem w Janowicach odbył się „II Piknik Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Powiatu Puławskiego”. Impreza odbyła się pod hasłem „Bezpieczne wakacje 2024”. Uczestnicy pikniku mieli możliwość wysłuchania prelekcji Komendy Powiatowej Policji w Puławach oraz Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Puławach. Podczas przedmiotowych działań przypomniano ogólne zasady bezpieczeństwa podczas spędzania czasu wolnego, głównie dotyczących bezpiecznego wypoczynku nad wodą oraz widoczności na drodze. Przedsięwzięcie uatrakcyjnił występ bębniarzy z Magicznych Ogrodów, Natalii Kosmowskiej, Grzegorza Jońskiego oraz harcerzy z Gołębia. Patronat nad imprezą objęła starosta puławska Teresa Gutowska.

📷 Katarzyna Czopko-Noworolnik
Wydział Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki

Zawody sportowo-pożarnicze Ochotniczych Straży Pożarnych w Wąwolnicy

Musztra, sztafeta pożarnicza i ćwiczenie bojowe to konkurencje, w których startowały drużyny Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu powiatu puławskiego na Powiatowych Zawodach Sportowo-Pożarniczych OSP w Wąwolnicy w dniu 24 sierpnia 2024 r.

KLASYFIKACJA MĘSKICH DRUŻYN POŻARNICZYCH:

- 1 miejsce OSP Leokadiów
- 2 miejsce OSP Opatkowie
- 3 miejsce OSP Kazimierz Dolny
- 4 miejsce OSP Osiny
- 5 miejsce OSP Baranów
- 6 miejsce OSP Rąblów
- 7 miejsce OSP Markuszów
- 8 miejsce OSP Klementowice
- 9 miejsce OSP Oblasy
- 10 miejsce OSP Bronice

KLASYFIKACJA KOBIECYCH DRUŻYN POŻARNICZYCH

- 1 miejsce OSP Opatkowie
- 2 miejsce OSP Wierzchniów
- 3 miejsce OSP Rzeczyca
- 4 miejsce OSP Oblasy

Gratulujemy laureatom i dziękujemy wszystkim drużynom za aktywny udział w zawodach.

✍ Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji,
Kultury, Sportu i Turystyki
📷 Anna Wyczółkowska

I Powiatowe Zawody Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych za nami

I Powiatowe Zawody Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych odbyły się 22 września 2024 r. na stadionie MOSiR w Puławach. W sportowe szranki stanęło 17 drużyn młodzieżowych, w tym 2 dziewczęce.

– Niedawne wydarzenia w południowo-zachodniej Polsce potwierdzają, że szkolenie młodzieży do pełnienia służby w takich jednostkach jak straż pożarna jest niezwykle istotne. Dziękuję Wam za aktywność i zdobywanie tych bardzo potrzebnych dla nas wszystkich umiejętności – podkreśliła starosta puławski Teresa Gutowska w trakcie ceremonii podsumowania zawodów. Starosta, wspólnie z członkiem zarządu powiatu Bogdanem Krześniakiem, złożyła również gratulacje i życzenia młodym adeptom pożarnictwa.

Zawody rozegrane zostały wg Regulaminu Młodzieżowych Zawodów Sportowo-Pożarniczych z 2010 roku w konkurencjach ćwiczenie bojowe i sztafeta pożarnicza 400 m z przeszkodami.

Kolejność zajętych miejsc w poszczególnych konkurencjach:

W KATEGORII MŁODZIEŻOWEJ DZIEWCZĘCEJ:

1. MDP Oblasy 940,3 pkt
2. MDP Kozioł 933,7 pkt

W KATEGORII MŁODZIEŻOWEJ CHŁOPIĘCEJ:

1. MDP Bałtów 948,4 pkt
2. MDP Kozioł 936,7 pkt
3. MDP Łęka 1 929,5 pkt
4. MDP Opatkowice 927,5 pkt
5. MDP Oblasy 922,7 pkt
6. MDP Wierzchniów 916,0 pkt
7. MDP Osiny 902,0 pkt
8. MDP Bronowice 883,0 pkt
9. MDP Płonki 2 870,0 pkt
10. MDP Bochothnica 838,5 pkt
11. MDP Łęka 2 820,2 pkt
12. MDP Leokadiów 800,8 pkt
13. MDP Gołąb 795,0 pkt
14. MDP Bronice 794,8 pkt
15. MDP Płonki 1 703,0 pkt

📷 *Andrzej Wenerski*
kierownik Wydziału Promocji,
Kultury, Sportu i Turystyki

SPORTOWCY Z POWIATU NAGRODZENI PRZEZ STAROSTĘ!

6 czerwca starosta puławski Teresa Gutowska nagrodziła najlepszych sportowców z powiatu puławskiego. Sportowe nagrody trafiły do 53 zawodników, trenerów i animatorów sportu. Wśród laureatów znalazł się również Śp. Aleksander Zdybel, którego pamięć uczczono na sportowej gali. Okolicznościowe statuetki i dyplomy trafiły także do najlepszych szkół z terenu powiatu rywalizujących we Współzawodnictwie Sportowym Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego.

LISTA NAGRODZONYCH SZKÓŁ:

Współzawodnictwo Sportowe Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego za rok szkolny 2022/2023 kat. Igrzyska Dzieci:

- I miejsce – Szkoła Podstawowa nr 11 im. Henryka Sienkiewicza w Puławach
- II miejsce – Szkoła Podstawowa w Janowcu
- III miejsce – Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Żyrzynie

Współzawodnictwo Sportowe Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego za rok szkolny 2022/2023 kat. Igrzyska Młodzieży Szkolnej:

- I miejsce – Szkoła Podstawowa nr 11 im. Henryka Sienkiewicza w Puławach
- II miejsce – Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Nałęczowie
- III miejsce – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Puławach

Współzawodnictwo Sportowe Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego za rok szkolny 2022/2023 kat. Licealiada:

- I miejsce – II Liceum Ogólnokształcące w Puławach
- II miejsce – III Liceum Ogólnokształcące w Puławach
- III miejsce – Zespół Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach

LISTA NAGRODZONYCH ZAWODNIKÓW, TRENERÓW I INNYCH OSÓB OSIĄGAJĄCYCH NAJWYŻSZE WYNIKI SPORTOWE W 2024 ROKU:

- Klub Sportowy „Wisła” Puławy Sekcja lekkoatletyczna: Malwina Kopron, Witold Kopron, Tomasz Sławomir Murat, Liwia Włoszczyk, Wiktoria Oko, Sabina Poświatowska, Śp. Aleksander Zdybel
- Klub Sportowy „Wisła” Puławy Sekcja pływakcka: Grzegorz Chojak, Gabriela Król, Hubert Żaczek
- Klub Sportowy „Wisła” Puławy Sekcja podnoszenia ciężarów: Dariusz Butryn, Robert Borucki, Witold Guz, Radosław Poniatowski, Daniel Goljasz, Natalia Fota, Marianna Góra, Natalia Zawisza, Karolina Sobczyk, Amelia Woś, Dominik Kuszner, Aleksy Szymanek, Wiktoria Słotwińska, Mateusz Zawisza, Wiktoria Kiełczewska
- Gmina Puławy: Danuta Woszczek
- Szkoła Podstawowa im. Danuty Siedzikówny „Inki” w Borowej: Alicja Charlińska
- Klub Sportowy Hetman Gołąb: Sławomir Kursa
- Uczniowski Klub Sportowy „Dziewiątka”: Agata Kantorska
- Klub Sportowy Akademia Piłkarskie Perelki: Michał Majewski
- MAYDAY TEAM: Mateusz Wręga, Wojciech Wręga, Barbara Cywińska, Kinga Marek, Bartłomiej Kamiński
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Andros: Marcin Bochenkiewicz, Arkadiusz Gajos, Adam Filipek, Maja Kraska, Alicja Krajewska, Nikola Krajewska, Filip Żywarski, Nikola Śliwa, Tymoteusz Zacharewicz, Michalina Rybak, Filip Ciepiewski, Wiktoria Byszewska, Bartłomiej Ciupa
- Uczniowski Klub Sportowy „Żyrzyn Taekwondo Team”: Andrzej Kędziora, Franciszek Kozak, Patryk Kędziora
- Klub Sportowy Puławska Akademia Karate Tradycyjnego: Paweł Badzio, Dorota Badzio.

✍ Andrzej Wenerski, Magdalena Kobiątka
Wydział Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki
📷 Katarzyna Czopko-Noworolnik

PUŁAWSKY LAUREACI RYWALIZACJI O PUCHAR ROWEROWEJ STOLICY POLSKI NAGRODZENI PRZEZ STAROSTĘ

Serdecznie gratulujemy puławskim laureatom Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski „Aktywne Miasta”. Jeszcze raz dziękujemy za Wasze zaangażowanie. Słowa wdzięczności kierujemy także do wszystkich osób, które aktywnie uczestniczyły w rowerowym konkursie. To dzięki Wam Puławy zdobyły zaszczytne 2. miejsce w kategorii open oraz 1. w kategorii miast do 50 tys. mieszkańców. Mając na uwadze wsparcie prowadzonych przez Miasto Puławy działań, starosta puławski Teresa Gutowska nagrodziła rowerzystów i grupy, które „wykręciły” dla Puław najwięcej kilometrów. Dodatkowo nagrodzono laureatów z grupy Powiat Puławski.

1. miejsce w Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski w mieście Puławy w kat. grup zdobyła Puławska Grupa Rowerowa. Na podkreślenie zasługuje fakt, że rowerzyści z PGR przejechali łącznie, blisko 111 tys. km. 2. pozycja przypadła grupie ogólnej. 3. miejsce zajęło I LO im. ks. A.J. Czartoryskiego w Puławach. Rowerzyści z I LO przejechali łącznie prawie 33 tys. km.

3. miejsce w kat. open i 1. miejsce w kat. kobiety w Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski w mieście Puławy zdobyła Urszula Jopowicz. Warto dodać, że Ula zajęła 5. pozycję w Polsce wśród wszystkich startujących w rywalizacji kobiet. Pokonany przez nią dystans to 4 609,83 km. 2. miejsce wywalczyła

Katarzyna Mazurek. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Kasia zajęła 12. pozycję w Polsce wśród wszystkich startujących w rywalizacji kobiet oraz 2. w swojej kategorii wiekowej, a pokonany dystans to 3 770,89 km. 3. miejsce przypadło Bożena Grzeszczyk. Pokonany przez Bożenę dystans to 3 186,33 km.

1. miejsce w Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski w mieście Puławy kat. open oraz kat. mężczyźni zdobył Paweł Ozi (Ozimek). Pokonany dystans to 5 002,49 km. 2. miejsce w kat. open oraz kat. mężczyźni wywalczył Kamil Wydra. Pokonany dystans to 4 762,64 km. 3. miejsce „wykręcił” Andrzej Walasik. Pokonany dystans to 4 014,19 km.

W grupie Powiat Puławski w kat. kobiety 1. miejsce zdobyła Maria Gawrylak, przejeżdżając dystans 2 555,55 km. 2. lokatę zdobyła Iwona Wiesztal, pokonując dystans 2 240,28 km, zaś 3. pozycję wywalczyła Małgorzata Wenerska za dystans 1 201,05 km.

1. miejsce w Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski w mieście Puławy w grupie Powiat Puławski kat. mężczyźni zdobył Dawid Siwiec. Pokonany dystans to 2 673,79 km. 2. miejsce wyjeździł Andrzej Wenerski. Pokonany dystans to 1 769,37 km. Miejsce 3. na podium przypadło dla Roberta Noworolnika. Pokonany dystans to 1 352,03 km.

WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI I CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA Z PRZEDSTAWICIELAMI PUŁAWSKIEJ GRUPY ROWEROWEJ

WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI I CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA Z NAGRODZONYMI ANIMATORAMI GRUP ROWEROWYCH

Za społeczne zaangażowanie oraz aktywność w organizacji i propagowaniu udziału rowerzystów z miasta Puławy w Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski nagrody starosty otrzymali: Tomasz Szymański, Grzegorz Furtak i Artur Soleniec.

Akcja została zainicjowana przez Miasto Bydgoszcz w 2019 roku, a mieszkańcy powiatu puławskiego licznie uczestniczyli w poprzednich edycjach. Coroczna akcja zachęca do promocji zdrowego stylu życia, aktywnego spędzania czasu poprzez korzystanie z rowerów, przypominając przy tym o zaleceniu korzystania z kasków rowerowych i materiałów odblaskowych. Już od 1 czerwca 2025 r. po raz kolejny mieszkańcy powiatu puławskiego będą rywalizować z uczestnikami z innych miast o Puchar Rowerowej Stolicy Polski. Nie musisz być zawodowym kolarzem, wystarczy, że jeździsz na rowerze dla zdrowia, dla przyjemności lub wykorzystujesz rower jako środek transportu.

Jak dołączyć do rywalizacji?

1. Pobierz darmową aplikację Aktywne Miasta (dostępna w sklepie Google Play oraz App Store),
2. Wybierz miasto, dla którego chcesz zbierać kilometry,
3. Przejdź proces rejestracji użytkownika,
4. Z menu wybierz „Rywalizację”,
5. Przejdź do zakładki „Publiczne”,
6. Wybierz „Rowerowa Stolica Polski dla Miast”,
7. Z listy rozwijanej trzeba wybrać miasto Puławy – teraz wybierz grupę z którą się identyfikujesz.

Kilometry można kręcić dla grup rowerowych, dla szkół, instytucji, zakładów pracy, a także dla grupy ogólnej oraz indywidualnie. Aplikacja ma zasięg globalny, dlatego każdy uczestnik, bez względu na miejsce, w którym się znajduje, może kręcić kilometry dla swojej drużyny. Nieważne czy będzie to wycieczka rekreacyjna, przejażdżka

WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI I CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA Z NAGRODZONĄ ROWERZYSTKĄ URSZULĄ JOPOWICZ

CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA I WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI Z NAGRODZONYM ROWERZYSTĄ KAMILEM WYDRĄ

WICESTAROSTA PIOTR RZETELSKI I CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA Z NAGRODZONYM ROWERZYSTĄ ROBERTEM NOWOROLNIKIEM

z dziećmi czy droga, którą codziennie pokonujesz do pracy/szkoły. Każdy kilometr się liczy. Szczegółowe informacje dotyczące akcji, regulaminu aplikacji i rywalizacji, pozostałych uczestników, a także ranking miast, będzie można znaleźć na stronie internetowej www.rowerowastolicapolski.pl.

Serdecznie zapraszamy wszystkich mieszkańców powiatu puławskiego do udziału w Rywalizacji o Puchar Rowerowej Stolicy Polski od 1 do 30 czerwca 2025 r. Do zobaczenia na trasie!

✍ Katarzyna Czopko-Noworolnik,
Andrzej Wenerski
Wydział Promocji, Kultury,
Sportu i Turystyki
📷 Katarzyna Czopko-Noworolnik

RAJD ROWEROWY PUŁAWY – MATYGI – PUŁAWY „Kręcimy dla Puław”

Ponad 250 rowerzystów z powiatu puławskiego wzięło udział w Rodzinnym Rajdzie Rowerowym Puławy – Matygi – Puławy, zorganizowanym przez starostę puławskiego przy współpracy Miasta Puławy, Gminy Puławy, puławskiej Policji, Puławskiej Grupy Rowerowej, MTB w Krainie Lessowych Wąwozów Puławy – Kazimierz Dolny, Nałęczów, Parafii pw. Matki Bożej Różańcowej, Lubelskiego Banku Spółdzielczego i ASOL-Bike Serwis Rowerowy, kadetów z ZS nr 3 w Puławach. W rajdzie wzięli udział m.in. starosta Teresa Gutowska z członkami zarządu powiatu Łukaszem Skowyrą i Bogdanem Krześniakiem, radną Danutą Smagą, wójtem gminy Puławy Kamilem Lewandowskim. Życzenia wiatru w plecy i szerokiej drogi złożyła rowerzystom także przewodnicząca rady miasta Puławy Ewa Wójcik.

STAROSTA TERESA GUTOWSKA I RADNA DANUTA SMAGA

CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU ŁUKASZ SKOWYRA Z CÓRKĄ

CZŁONEK ZARZĄDU POWIATU BOGDAN KRZEŚNIAK

Rowerzyści pokonali w obie strony 35 km. W połowie drogi, w Przyjaznej Zagrodzie w Matygmach zorganizowano odpoczynek z grillem, konkursem wiedzy o ruchu drogowym oraz losowaniem nagród dla wszystkich uczestników. W Przyjaznej Zagrodzie cykliści mieli możliwość obcowania z ciekawymi zwierzętami gospodarskimi.

Patronat medialny nad wydarzeniem sprawowali: TVP 3 Lublin, Radio Lublin, LPU 24, LPUTV, Kurier Lubelski, Dziennik Wschodni, Wspólnota Puławska, Radio Impuls, To nasz region.

  Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki

XIV TURNIEJ PIŁKI NOŻNEJ SAMORZĄDOWCÓW Powiatu Puławskiego im. Mariusza Próchniaka

Tegoroczny „XIV Turniej Piłki Nożnej Samorządowców Powiatu Puławskiego im. Mariusza Próchniaka” miał szczególny wymiar. Poświęciliśmy go pamięci zmarłego w tym roku pracownika Starostwa Powiatowego w Puławach Mariusza Próchniaka, który był zaangażowanym działaczem samorządowym i sportowym. Rozgrywki odbyły się 28 września 2024 r. na stadionie sportowym w Końskowoli.

Zwycięzcą piłkarskich potyczek została drużyna Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Puławach. Drugie miejsce wywalczyła gmina Żyrzyn, zaś trzecią lokatę zdobyła gmina Baranów. Następne pozycje zajęli kolejno: gmina Końskowola, Powiat Rycki, Powiat Puławski, gminy Nałęczów i Wąwolnica, gmina Kazimierz Dolny.

Najlepszym strzelcem turnieju okazał się Jakub Kozak, najlepszym zawodnikiem został Jakub Kucharski, a tytuł najlepszego bramkarza wywalczył Jakub Ogórek.

Gratulacje zwycięzcom złożyli członek zarządu powiatu puławskiego Łukasz Skowyrza wspólnie z wójtem Końskowoli Mariuszem Majkutewiczem i prezesem KS Powiślak Końskowola Arturem Suszkiem. Podziękowania trafiły również do wszystkich startujących w samorządowych rozgrywkach drużyn.

Turniej obfitował w liczne atrakcje dla dzieci – dmuchaniec, zabawy i animacje. Ze specjalnym stoiskiem bookcrossingu oraz promocją czytelnictwa odwiedziła nas Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach.

Wydarzenie wsparli: Lubelski Bank Spółdzielczy, Bank Pocztowy, Central Park Puławy, Kreator Studio Reklamy. Serdecznie dziękujemy.

Dziękujemy także wójtowi Końskowoli, prezesowi KS Powiślak Końskowola oraz wszystkim osobom i organizacjom za podjęcie trudu współorganizacji wydarzenia.

  Andrzej Wenerski
kierownik Wydziału Promocji,
Kultury, Sportu i Turystyki

Starosta Puławski
oraz
Komendant Powiatowy Policji w Puławach

OSTRZEGAJĄ PRZED DZIAŁALNOŚCIĄ

OSZUSTÓW

**PRÓBUJĄCYCH
PRZEZ TELEFON
LUB INNE KOMUNIKATORY
WYŁUDZIĆ PIENIĄDZE,
BIŻUTERIĘ, KOSZTOWNOŚCI
LUB DANE IDENTYFIKACYJNE!**

Gdy dostaniesz tego typu
telefon lub wiadomość,

ROZŁĄCZ SIĘ!

- ✔ nie przekazuj pieniędzy osobom, których nie znasz,
- ✔ nie zostawiaj pieniędzy w wyznaczonym miejscu,
- ✔ nie wykonuj przelewów, nie podawaj kodów BLIK,
- ✔ nie zaciągaj kredytów, by przekazać pieniądze obcym osobom,
- ✔ nie podawaj swoich danych, haseł, PIN-ów ani żadnych szczegółów dotyczących posiadanych oszczędności lub kosztowności.

**MAJĄC PODEJRZENIE
ŻE DZWONIĄ OSZUŚCI –
ROZŁĄCZ SIĘ I ZADZWOŃ
DO BLISKIEJ OSOBY,
NA INFOLINIĘ BANKU
LUB POLICJĘ!**

NIE DAJ SZANSY OSZUSTOM!

pulawy.powiat.pl
pulawy.policja.gov.pl

Starosta Puławski Teresa Gutowska

Policja Puławska

112

2025

POWIAT PUŁAWSKI

Zamek w Janowcu, grafika: Marcin Yperyt Przydatek

STYCZEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

LUTY

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

MARZEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

KWIECIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

MAJ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

CZERWIEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

LIPIEC

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

SIERPIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

WRZESIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

PAŹDZIERNIK

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

LISTOPAD

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

GRUDZIEŃ

pn	wt	śr	cz	pt	so	nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				